

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра обліку та оподаткування

Кваліфікаційна робота
магістра

на тему: Облік і аналіз фінансових результатів діяльності виробничого
підприємства ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3»

Виконав: студент 2 курсу, групи 8.0719
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
освітньо-професійної програми «Облік і аудит»
спеціалізації облік і аудит у підприємстві
Л.В. Чеберко
Керівник: к.н.держ.упр., доцент Гончарова В.Г.
Рецензент: к.е.н., доцент Скорнякова Ю.Б.

Запоріжжя – 2020

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економічний
Кафедра обліку та оподаткування
Рівень вищої освіти магістр
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
Освітньо-професійна програма «Облік і аудит»
Спеціалізація облік і аудит у підприємстві

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Зав. кафедри _____ Н.М. Проскуріна
« ___ » _____ 2020 р.

З А В Д А Н Н Я

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТОВІ

Чеберко Лілії Вадимівні

1. Тема роботи: Облік і аналіз фінансових результатів діяльності виробничого підприємства ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3»
керівник роботи Гончарова Валентина Георгіївна, к.н.держ.упр., доцент,
затверджені наказом ЗНУ від 18.06.2020 р., № 811-с.
2. Строк подання студентом роботи 02 грудня 2020 р.
3. Вихідні дані до роботи: спеціальна література, законодавчі та нормативні акти, статистичні дані, дані фінансової звітності підприємства.
4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): дослідити теоретичні засади обліково-аналітичного забезпечення формування фінансових результатів; вивчити особливості обліку фінансових результатів на ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3»; проаналізувати фінансові результати на ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3».
5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень):
7 рис., 50 табл. та 16 формул.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Консультант	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
1	к.н.держ.упр., доцент Гончарова В.Г.	19.08.2020	19.08.2020
2	к.н.держ.упр., доцент Гончарова В.Г.	16.09.2020	16.09.2020
3	к.н.держ.упр., доцент Гончарова В.Г.	07.10.2020	07.10.2020

7. Дата видачі завдання: 08 липня 2020 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Складання плану роботи, підбір літератури	липень 2020	виконано
2.	Написання вступу	липень 2020	виконано
3.	Виконання першого розділу	серпень 2020	виконано
4.	Виконання другого розділу	вересень 2020	виконано
5.	Виконання третього розділу	жовтень 2020	виконано
6.	Написання висновків	листопад 2020	виконано
7.	Оформлення роботи, одержання відгуку та рецензії	листопад 2020	виконано
8.	Подання роботи на кафедру	грудень 2020	виконано

Студент _____
(підпис)

Л.В. Чеберко

Керівник роботи _____
(підпис)

В.Г. Гончарова

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер _____

В.В. Сьомченко

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота: 135 с., 3 розділи, 7 рис., 50 табл., 4 додатка, 78 джерел.

ОБЛІК ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ, АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ, ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ, РЕНТАБЕЛЬНІСТЬ, ВАЛОВИЙ ПРИБУТОК, ПРИБУТОК ВІД ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, ПРИБУТОК ДО ОПОДАТКУВАННЯ, ЧИСТИЙ ПРИБУТОК

Об'єкт дослідження – процес обліку, форми та методи аналізу фінансових результатів на підприємстві ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3».

Метою кваліфікаційної роботи є обґрунтування теоретичних положень та розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення обліку і аналізу фінансових результатів діяльності підприємства.

Методи дослідження: аналіз і синтез, абстрагування і конкретизація, методи індукції та дедукції, групування, термінологічного аналізу та теоретичного узагальнення, описовий метод, порівняння і факторний аналіз, систематизація і узагальнення, методи причинно-наслідкового зв'язку та абстрактно-логічний метод.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в теоретико-методичному обґрунтуванні та вирішенні комплексу питань, пов'язаних з удосконаленням обліку та аналізу фінансових результатів. У процесі дослідження отримано такі наукові результати, яким притаманна наукова новизна:

набули подальшого розвитку:

– тлумачення категорії «фінансові результати» як результату використання в господарському процесі необхідних ресурсів у певному їх співвідношенні, вираженого в грошовій формі у вигляді прибутку (збитку), який призводить до збільшення (зменшення) вартості власного капіталу

підприємства;

– доповнена класифікація фінансових результатів на основі аналізу існуючих класифікацій фінансових результатів у бухгалтерському та внутрішньогосподарському обліку і наведена схема з етапами формування фінансових результатів та загальними взаємозв'язками між ними;

– запропоновано удосконалення обліку фінансових результатів для хлібопекарних підприємств щодо деталізації плану рахунків для поділу витрат на постійні та змінні, окремого обліку доходів і витрат від реалізації на вітчизняному ринку та на експорт, за видами продукції, а також відокремлення фінансових результатів від основної та іншої операційної діяльності;

– запропоновано уточнений алгоритм застосування коефіцієнта стійкого зростання із використанням удосконаленої формули розрахунку показника SGR.

Отримані результати спрямовані на узагальнення теоретичних положень та практичних аспектів обліку й аналізу фінансових результатів підприємства, які можуть впроваджуватися в практику роботи виробничих підприємств. Застосування на практиці запропонованих рекомендацій дозволить забезпечити адекватне відображення операцій з обліку фінансових результатів діяльності виробничих підприємств у сучасних умовах господарювання, своєчасне одержання та інформаційну базу для ефективного аналізу діяльності підприємства керівництвом.

SUMMARY

Qualifying work: 135 pp., 3 sections, 7 fig., 50 tab., 4 annex, 78 references.

ACCOUNTING OF FINANCIAL RESULTS, ANALYSIS OF FINANCIAL RESULTS, FINANCIAL RESULTS, PROFITABILITY, GROSS PROFIT, OPERATING PROFIT, PROFIT BEFORE TAXATION, NET PROFIT

The object of study is accounting process, forms and methods of analysis of financial results at the enterprise of «Zaporizhzhya Bakery No. 3».

The purpose of the qualification work is to justify of the theoretical regulations and work out practical recommendations to improve accounting analysis of financial results of the enterprise.

Methods of research: analysis and synthesis, abstraction and concretization, methods of induction and deduction, grouping, terminological analysis and theoretical generalization, descriptive research, comparison and factor analysis, systematization and generalization, cause-effect relationship methods and the abstract-logical method.

The scientific novelty of the results consists in theoretical and methodical justification and solving of the complex issues which are connected with the improvement of accounting and increasing efficiency of financial results.

The study yielded the following scientific results, which are characterized by scientific innovation:

Got further development:

- definition of the «financial results» category as the result of the use in the economic process of the necessary resources in a certain ratio, expressed in monetary terms in the form of profit (loss), which leads to an increase (decrease) in the value of equity of the enterprise;
- the classification of financial results after research of accounting and

internal accounting classifications is supplemented and the scheme of formation of financial results with the general interrelations between them is given;

- the improvement of accounting of financial results for bakeries are proposed, in particular the division of costs into fixed and variable in accounting, separate accounting of product sales and cost of goods sold in the domestic market and for export, separate accounting of income and expenses from sales by the type of product, separation of financial results from main and other operating activities;

- the specified algorithm of application of the coefficient of sustainable growth with the use of the improved formula of calculating of the SGR indicator is offered.

The results of research are aimed at generalization of theoretical positions and practical aspects of accounting and analysis of financial results of the enterprise, which can be introduced into the practice of manufacturing enterprises. The application of proposed recommendations in practice will ensure adequate reflection of transactions for accounting of financial results of the production enterprises according to current economic situation, in time obtaining and information base for effective analysis of the management of the enterprise.

ЗМІСТ

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

РЕФЕРАТ

SUMMARY

СКОРОЧЕННЯ ТА УМОВНІ ПОЗНАКИ

ВСТУП..... 11

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ І АНАЛІЗУ
ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

1.1 Фінансові результати як об'єкт наукового дослідження..... 18

1.2 Нормативно-правове регулювання організації обліку фінансових
результатів..... 29

1.3 Методичні аспекти аналізу фінансових результатів
підприємства..... 38

РОЗДІЛ 2 ОРГАНІЗАЦІЙНО-ОБЛІКОВІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВИХ
РЕЗУЛЬТАТІВ НА ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 3»

2.1 Організаційно-економічна характеристика підприємства..... 52

2.2 Формування та облік фінансових результатів..... 67

2.3 Оподаткування фінансових результатів підприємства..... 77

2.4 Удосконалення обліку фінансових результатів хлібопекарних
підприємств..... 85

РОЗДІЛ 3 АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ НА
ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД №3»

3.1 Структурно-динамічний аналіз фінансових результатів
підприємства..... 91

3.2 Факторний аналіз фінансових результатів..... 98

3.3 Аналіз рентабельності підприємства..... 104

3.4 Шляхи підвищення фінансових результатів діяльності та
удосконалення методики аналізу фінансових результатів..... 109

ВИСНОВКИ.....	121
ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ.....	126
ДОДАТОК А Звіт про фінансовий стан за 2019 р.....	136
ДОДАТОК Б Звіт про фінансові результати за 2019 р.....	139
ДОДАТОК В Звіт про фінансовий стан за 2018 р.....	141
ДОДАТОК Д Звіт про фінансові результати за 2018 р.....	144

СКОРОЧЕННЯ ТА УМОВНІ ПОЗНАКИ

в т.ч. – в тому числі

ДВТП – державне виробничо-технічне підприємство

МСБО – Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку

МСФЗ – Міжнародні стандарти фінансової звітності

НП(С)БО – Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку

ПДВ – податок на додану вартість

ПКУ – Податковий кодекс України

рр. – роки

СВК – система внутрішнього контролю

ст. – стаття

табл. – таблиця

ТДВ – товариство з додатковою відповідальністю

т – тон

тис. грн – тисяч гривень

% – відсотки

ВСТУП

Організація обліку і формування фінансових результатів в сукупності з ефективним і своєчасним їх аналізом є дуже важливим аспектом бухгалтерського обліку і аналізу на підприємстві загалом. Сфера обліку і аналізу фінансових результатів є фінальним етапом обліково-аналітичної діяльності суб'єкта господарювання.

Бухгалтерський облік призначений для визначення реальних фінансових результатів конкретного підприємства для подальшого розподілу прибутку за умови його отримання в результаті господарської діяльності. Відповідно організація облікового процесу на підприємстві в цілому спрямована на поетапний збір, фіксування, і групування інформації по різних видах діяльності та по різних ділянках обліку з метою її подальшої систематизації і розрахунку суми прибутку (збитку).

Натомість аналіз фінансових результатів доповнює облікову діяльність і підвищує її ефективність. Застосування різних методик і видів аналізу дозволяє своєчасно і комплексно визначати вплив різних внутрішніх (всередині підприємства в залежності від управлінського персоналу різного рівня) і зовнішніх (загальноекономічних, внутрішньогалузевих, нормативно-правових) факторів на кінцевий результат діяльності – прибуток (збиток). Найбільша ефективність проведення аналізу зумовлена врахуванням результатів минулих періодів, а також тенденції за останні кілька років і порівняння із середньогалузевими значеннями, а також з підприємствами-конкурентами.

Питаннями обліку фінансових результатів, формування показників фінансової звітності та їх аналітичної оцінки присвячені праці вітчизняних науковців, зокрема: Ф. Бутинця, С. Голова, В. Костюченко, Я. Крупки, Т. Кучеренко, М. Пушкаря, Н. Ткаченко, П. Хомина, М. Чумаченка. Низку важливих аспектів зазначеної тематики розкрито у роботах зарубіжних

вчених-економістів: Х. Андерсена, Р. Бола, Т. Варфілда, Д. Кіесо, Д. Колдуелла, Б. Нідлза, Д. Панкова, Я. Соколова.

Дослідження методичних та практичних аспектів організації і ведення бухгалтерського обліку, а також обрання та застосування найбільш ефективних методик аналізу фінансових результатів є наразі дуже актуальним питанням, вирішення якого забезпечує підвищення ефективності управління ресурсами підприємства в рамках формування і розподілу фінансових результатів суб'єкта господарювання. Науково-теоретична і практична актуальність і значимість питань обліку та аналізу фінансових результатів зумовили вибір теми магістерської роботи.

Метою кваліфікаційної роботи є обґрунтування теоретичних положень та розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення обліку і аналізу фінансових результатів діяльності підприємства.

Для досягнення поставленої мети в роботі визначені і вирішувалися такі завдання:

- дослідити підходи до трактовки поняття «фінансові результати» і запропонувати удосконалений варіант терміну;
- доповнити класифікацію фінансових результатів на основі аналізу та узагальнення існуючих класифікацій фінансових результатів;
- розкрити аспекти нормативно-правового регулювання організації обліку фінансових результатів підприємства;
- проаналізувати методичні підходи до аналізу фінансових результатів підприємства;
- надати організаційно-економічну характеристику підприємства;
- охарактеризувати аспекти обліку і оподаткування фінансових результатів підприємства;
- розкрити аспекти з удосконалення обліку фінансових результатів;
- провести аналіз прибутку і рентабельності підприємства;
- запропонувати алгоритм застосування коефіцієнта стійкого

зростання із застосуванням удосконаленої формули для визначення показника SGR;

– визначити шляхи підвищення фінансових результатів діяльності за результатами проведеного аналізу.

Об'єкт дослідження – процес обліку й аналізу фінансових результатів на підприємстві ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3».

Предмет дослідження – сукупність теоретичних, методологічних та практичних аспектів обліку й аналізу фінансових результатів.

Для досягнення поставленої мети були використані наукові методи, які застосовуються при вивченні соціально-економічних процесів і явищ, а саме: методи наукового узагальнення (при уточненні сутності поняття «фінансові результати» і узагальненні класифікації фінансових результатів), методичні порівняння, групування, системний підхід, абстрагування, конкретизація (при визначенні аспектів нормативно-правового регулювання організації обліку і методичних підходів до аналізу фінансових результатів підприємства), описовий метод та методи аналітичних розрахунків (при наданні організаційно-економічної характеристики підприємства), табличний метод, аналітичні розрахунки, метод порівняння і факторного аналізу (при проведенні аналізу прибутку і рентабельності підприємства), методи індукції та дедукції, системного та комплексного аналізу (при удосконаленні методики розрахунку показника SGR і уточненні алгоритму застосування коефіцієнта стійкого зростання), систематизація і логічне узагальнення (при визначенні резервів підвищення фінансових результатів діяльності підприємства).

Наукова новизна одержаних результатів полягає в теоретико-методичному обґрунтуванні та вирішенні комплексу питань, пов'язаних з удосконаленням обліку та аналізу фінансових результатів. У процесі дослідження отримано такі наукові результати, яким притаманна наукова новизна:

набули подальшого розвитку:

– тлумачення категорії «фінансові результати» як результату використання в господарському процесі необхідних ресурсів у певному їх співвідношенні, вираженого в грошовій формі у вигляді прибутку (збитку), який призводить до збільшення (зменшення) вартості власного капіталу підприємства;

– доповнена класифікація фінансових результатів на основі аналізу існуючих класифікацій фінансових результатів у бухгалтерському та внутрішньогосподарському обліку і наведена схема з етапами формування фінансових результатів та загальними взаємозв'язками між ними;

– запропоновано удосконалення обліку фінансових результатів для хлібопекарних підприємств щодо деталізації плану рахунків для поділу витрат на постійні та змінні, окремого обліку доходів і витрат від реалізації на вітчизняному ринку та на експорт, за видами продукції, а також відокремлення фінансових результатів від основної та іншої операційної діяльності;

– запропоновано уточнений алгоритм застосування коефіцієнта стійкого зростання із використанням удосконаленої формули розрахунку показника SGR.

Теоретичною та методичною базою дослідження є праці вітчизняних і зарубіжних науковців, які займалися проблемами бухгалтерського обліку й аналізу фінансових результатів суб'єкта господарювання (монографічні праці, наукові статті, доповіді вітчизняних і зарубіжних вчених з питань дослідження, матеріали науково-практичних конференцій і семінарів); і нормативно-законодавчі документи з питань бухгалтерського обліку, зокрема з обліку фінансових результатів (нормативні законодавчі акти України, офіційні матеріали органів законодавчої та виконавчої влади).

Застосування на практиці проаналізованих автором рекомендацій надасть змогу забезпечити зростання фінансових результатів діяльності підприємства.

Отримані результати дослідження спрямовані на систематизацію аспектів нормативно-правового регулювання і ведення обліку фінансових результатів підприємства, підвищення фінансових результатів діяльності підприємства.

Основні результати дослідження, які викладені в кваліфікаційній роботі, було розглянуто в статтях:

– Збірник наукових праць «Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України» (збірник наукових праць включений до міжнародної бази Index Copernicus International) – стаття на тему «Інноваційний тип розвитку як основа досягнення стратегічних цілей підприємствами АПК»;

– Науковий журнал «Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління» (журнал включено до міжнародної бази Index Copernicus International) – стаття на тему «Методика застосування коефіцієнта стійкого зростання SGR у прогнозуванні розвитку підприємства»;

– Збірник статей молодих вчених «Обліково-аналітичне забезпечення управління підприємством» – стаття на тему «Методичні аспекти обліку корегування фінансового результату до оподаткування».

Крім того результати дослідження пройшли апробацію шляхом обговорення та отримали позитивну оцінку науковців на конференціях:

– XI університетська науково-практична конференція студентів, аспірантів і молодих вчених «Молода наука-2018» – тези на тему: «Аналіз факторів впливу на показники фінансової звітності»;

– XII Міжнародна науково-практична конференція «Управління соціально-економічним розвитком регіонів та держави» 26–27 квітня 2018 року:

1) тези на тему «Особливості складання і подання бюджетної та фінансової звітності в бюджетних установах»;

2) тези на тему «Особливості складання фінансової звітності в приватному секторі»;

– XIII Міжнародна науково-практична конференція «Виклики та перспективи розвитку нової економіки на світовому, державному та регіональному рівнях» 25–26 жовтня 2018 року – тези на тему «Особливості бухгалтерського обліку і фінансової звітності на торгових підприємствах»;

– XII університетська науково-практична конференція студентів, аспірантів і молодих вчених «Молода наука-2019» – тези на тему «Облік витрат виробництва на хлібопекарських підприємствах України»;

– XIII Міжнародна науково-практична конференція «Управління соціально-економічним розвитком регіонів та держави» 18–19 квітня 2019 року:

1) тези на тему «Основні вимоги до підприємств щодо складання фінансової звітності»;

2) тези на тему «Облік виробничих витрат на підприємствах з виробництва хлібобулочних виробів в Україні»;

3) тези на тему «Система ІТ в управлінні витратами підприємства»;

– XIV Міжнародна науково-практична конференція «Виклики та перспективи розвитку нової економіки на світовому, державному та регіональному рівнях» 07–08 листопада 2019 року:

1) тези на тему «Модель досяжного росту SGR у прогнозуванні розвитку підприємства»;

2) тези на тему «Оптимізація заходів системи внутрішнього контролю на підприємствах хлібопекарської промисловості»;

3) тези на тему «Вплив інформаційного середовища на діяльність підприємств хлібопекарської промисловості»;

4) тези на тему «Дослідження сутності фінансових результатів у взаємозв'язку з ефективним використанням ресурсів»;

– XIV Міжнародна науково-практична конференція «Управління соціально-економічним розвитком регіонів та держави» 17 квітня 2020 року:

1) тези на тему «Оцінка економічного зростання суб'єктів господарювання»;

2) тези на тему «Особливості організації обліку фінансових результатів»;

– VI Міжнародна науково-практична конференція молодих науковців, аспірантів, здобувачів і студентів «Облік, аналіз і контроль в стратегії розвитку економіки України» 25 квітня 2020 року (м. Луцьк) – тези на тему «Застосування показника SGR для визначення темпів зростання підприємства»;

– XV Міжнародна науково-практична конференція «Виклики та перспективи розвитку нової економіки на світовому, державному та регіональному рівнях» 15–16 жовтня 2020 року:

1) тези на тему «Вплив елементів облікової політики на фінансові результати підприємства»;

2) тези на тему «Вплив вибору методів оцінки елементів облікової політики на фінансові результати підприємства».

Кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, переліку посилань і додатків. Основний зміст викладено на 103 сторінках друкованого тексту.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ І АНАЛІЗУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

1.1 Фінансові результати як об'єкт наукового дослідження

Фінансові результати підприємства відображають ефективність різних видів господарської діяльності, а саме операційної (виробничої і збутової), фінансової та інвестиційною діяльності, які формують підґрунтя розвитку суб'єкта господарювання, а також сприяють укріпленню відносин підприємства з його контрагентами і партнерами.

Дослідження наукових джерел з метою визначення сутності терміну «фінансовий результат» дало змогу сформуванню декілька груп існуючих підходів: фінансові результати в якості підсумків (результатів) діяльності підприємства, в якості прибутку (збитку) і в якості приросту (зменшення) капіталу (табл.1.1).

Проведений аналіз поглядів різних науковців щодо визначення терміну «фінансовий результат» показує, що з точки зору методології розрахунку фінансовий результат – це результат діяльності підприємства, який розраховується шляхом віднімання суми витрат від відповідної суми доходів і подається в абсолютних значеннях прибутку (збитку) [1].

Прибуток – це позитивний результат звичайної діяльності підприємства, виражений у грошовій формі.

За результатами всебічного дослідження різноманітних підходів до визначення категорії «фінансовий результат» пропонуємо удосконалене трактування даного терміну. Фінансовий результат діяльності суб'єкта господарювання – це результат використання в господарському процесі необхідних ресурсів у певному їх співвідношенні, виражений в грошовій

формі у вигляді прибутку (збитку), який призводить до збільшення (зменшення) вартості власного капіталу підприємства.

Таблиця 1.1 – Наукові підходи щодо визначення сутності терміну «фінансовий результат»

№	Автор (джерело)	Сутність терміну «фінансовий результат»
Як підсумки (результат) діяльності підприємства		
1	Мочерний С.В. [2]	грошова форма підсумків господарської діяльності організацій або їхніх підрозділів, виражена в прибутках або збитках
2	Вороніна О.О. [3]	якісна характеристика фінансово-господарської діяльності, яка в цілому характеризує результат економічних відносин підприємства
Як прибуток (збиток) підприємства		
3	Бутинець Ф.Ф. [4]	прибуток (збиток) від реалізації готової продукції (робіт, послуг)
4	Луговий В.А. [5]	балансовий прибуток (або збиток) підприємства, який складається із доходу (витрат) від реалізації готової продукції (робіт, послуг), доходу (витрат) від інших реалізацій і сум позареалізаційних доходів (витрат)
5	Пушкар М.С. [6]	прибуток чи збиток, отримані в результаті господарської діяльності
Як приріст (зменшення) капіталу підприємства		
6	Загородній А.Г. [7]	приріст чи зменшення вартості власного капіталу підприємства внаслідок діяльності у звітному періоді
7	Кондраков Н.П. [8]	відображає зміну власного капіталу за визначений період в результаті виробничо-фінансової діяльності підприємства

Таким чином, максимізації фінансового результату (прибутку) можна досягти при застосуванні найоптимальнішого співвідношення різних видів ресурсів для конкретного виду діяльності.

Потрібно акцентувати увагу на тому, що кожний вид підприємницької діяльності потребує власного співвідношення використаних ресурсів. Це обумовлено якісними властивостями кінцевого продукту (табл. 1.2).

Так, для хлібопекарської галузі характерними є наступні особливості:

- короткий виробничий цикл;
- короткий термін придатності кінцевого продукту;
- обсяг виробництва продукції визначається згідно з узгодженими заздалегідь обсягами замовлення торгових мереж;

- радіус збуту продукції обмежений терміном придатності продукції;
- наявність сезонних видів продукції (пасхальні кулічі, новорічна випічка);
- наявність дотаційної продукції – для мало захищених верств населення (соціальний хліб) [9].

Таблиця 1.2 – Класифікація ресурсів, які акумулює підприємство [10]

Вид ресурсу	Сутність	Галузь з переважною часткою ресурсу
Трудові	штатні та позаштатні працівники, залучені експерти	ручна праця, інтелектуальна праця
- фізична праця	вміння виконувати працю руками	ремонтні роботи, збиральні роботи
- знання	кваліфікація, навички, досвід працівника	сфера послуг (економічні, юридичні, медичні тощо)
Фінансові	грошові кошти й інші високоліквідні активи, які використовуються для підтримання нормального функціонування підприємства	банківські установи
Технологічні	алгоритм (технологія), необхідний для випуску кінцевого продукту / послуги з відповідними якісними властивостями	промисловість (важка, легка, харчова, фармацевтична тощо); платіжні системи
Технічні	технічне оснащення (обладнання), необхідне для втілення наявної технології виробництва	лізингові компанії
Матеріальні	кінцевий продукт, а також основні і допоміжні матеріали, комплектуючі, задіяні у виробництві продукту і доведенні його до кінцевого стану	торгові мережі, сільське господарство
Інформаційні	аналітичні дані, новини, які безпосередньо застосовуються в роботі суб'єкта господарювання для при створенні кінцевого результату діяльності / продукту / послуги	засоби масової інформації, брокерська діяльність, робота аналітиків

Таким чином, галузь діяльності, в якій спеціалізується суб'єкт господарювання, є дуже важливим питанням. Це пов'язано зі специфікою, що її має будь-який вид діяльності (табл. 1.3).

Відмінності наявні на кожному етапі функціонування суб'єкта господарювання.

Таблиця 1.3 – Вплив особливостей кінцевого продукту на формування фінансового результату [10]

Галузь діяльності	Особливості кінцевого продукту	Вплив на формування фінансового результату
Важка промисловість	тривалий термін зберігання, що зумовлює можливість пошуку покупця для вже готової продукції	можливі значні залишки незавершеного виробництва і готової продукції, дохід і витрати визнаються в момент продажу продукції
Легка промисловість	значний вплив на збут продукції має мінливість вподобань споживача (небажані залишки продукції певної сезонності на наступний сезон) і сезонність видів продукту	виробництво продукції здійснюється заздалегідь і реалізується протягом відповідного сезону, тобто є часовий розрив між виробництвом і реалізацією, яка формує фінансовий результат
Харчова промисловість (в т.ч. хлібопекарська)	обмежений термін зберігання обумовлює пошук каналів збуту заздалегідь	щоденна реалізація готової продукції відображається визнанням доходів і витрат
Сільське господарство	простежується чітка сезонність виробництва, внаслідок чого необхідним є організація зберігання продукції	заготовлена протягом певного періоду продукція реалізується і включається до фінансових результатів протягом всього року, витрати на виробництво наступного періоду частково включені до фінансових результатів звітного періоду
Лізингова діяльність	важливість оновлення обладнання через зменшення залишкової вартості об'єктів лізингу	амортизація необоротних активів щомісячно відображається в обліку і включається до витрат відповідного звітного періоду
Банківська діяльність	важливість відслідковування ступінь знецінення фінансових ресурсів для запобігання виникнення збитків	відсотки за надані послуги визнаються доходом і включаються до фінансових результатів періоду відповідно до умов договорів з клієнтів
Сфера послуг	послуга здійснюється при наявності замовлення конкретного клієнта	дохід і витрати від надання послуг визнаються в момент передачі кінцевого результату клієнту
Інформаційна сфера	кінцевий результат має чітку залежність з часом отримання інформації, тобто результат діяльності має цінність протягом короткого періоду	через постійне оновлення інформації доходи і витрати визнаються з короткою періодичністю

Всього можна виділити п'ять основних етапів:

- пошук ідеї;

- пошук «ніши»;
- пошук ресурсів;
- ефективне акумулювання і координація ресурсів (заснування суб'єкта господарювання з найоптимальнішою організаційною структурою);
- обліково-аналітична діяльність.

Ідея створення будь-якого бізнесу базується на нагальних потребах і особливостях конкретного регіону. Зазвичай, майбутні бізнесмени орієнтуються на співвідношення прибутковості сфери діяльності і ступеня конкуренції на даному ринку.

Відповідно до можливості зайняти певну частину ринку і витримати конкуренцію приймається рішення про створення відповідного бізнесу. Тобто на даному етапі головним є інформаційний фактор.

Процес пошуку ресурсів формує уяву про те, які види ресурсів потрібні підприємству для роботи, які джерела залучення ресурсів, що їх планує залучити суб'єкт господарювання.

Етап ефективного акумулювання і координації ресурсів є одним з ключових, адже саме на цьому етапі формується співвідношення різних видів ресурсів, що будуть використані для роботи конкретного підприємства.

Обліково-аналітична діяльність характерна для будь-якого суб'єкта господарювання, бо є необхідним джерелом інформації щодо стабільності і ефективності його роботи. Саме цей етап діяльності підпадає під значний контроль з боку державних органів, бо є досить жорстка регламентація дій на законодавчому рівні.

Відповідно точність та об'єктивність при розрахунку фінансових результатів суб'єкта господарювання є одним з важливих індикаторів дотримання норм законодавства (зовнішня потреба) і необхідною умовою для оцінки ступеня ефективності господарської діяльності підприємства (внутрішня потреба).

Основними функціями, що покладено на фінансовий результат, є:

- оцінка результатів діяльності підприємства;
- розподіл прибутку (між суб'єктом господарювання з одного боку, та фіскальними органами держави, працівниками підприємства, кредиторами та інвесторами з іншого боку; а також між підрозділами, які зайняті виробництвом, і адміністративними підрозділами);
- джерело для формування обов'язкових резервів на підприємстві, та інших фондів [11].

Оскільки фінансові результати підприємств хлібопекарської промисловості є інтегрованим показником, формування якого відбувається під впливом багатьох різних факторів, ми виділили дві головні групи цих факторів: макроекономічні та мікроекономічні.

До макроекономічних чинників належать природні умови; ринковий попит; регулювання цін і ставок податків державою. Мікроекономічними факторами є собівартість готової продукції; виробничі потужності і обсяги виробництва; ступінь ефективності застосування ресурсів у виробництві, якість виготовленої продукції; рівень розвитку організації праці; ефективність використання власних і залучених фінансових ресурсів.

Прибуток виникає на мікрорівні, де він відображається в обліку підприємства та податковій і фінансовій звітності як фінансовий показник роботи підприємства. На формування прибутку значною мірою впливає встановлений державою алгоритм формування виробничих витрат; калькулювання собівартості продукції; обчислення валового прибутку; формування фінансового результату від фінансової та інвестиційної діяльності [12].

Відповідно на показники фінансової звітності впливають як внутрішні фактори (розміри суб'єкта господарювання, облікова політика підприємства, особливості оподаткування), так і зовнішні (зміни в законодавстві, коливання ринкової вартості необоротних активів і запасів, неотфактуровані поставки і виникнення зобов'язань із затримкою підтверджуючих документів) [13].

Підприємства мають враховувати ці фактори для оптимізації господарської діяльності й нівелювання їхнього впливу на показники фінансової звітності.

Для отримання позитивних результатів у вигляді прибутку, підвищення ефективності діяльності, конкурентоспроможності, підприємство, що стало на інноваційний шлях розвитку, повинне дотримуватися таких принципів, як:

- збалансованість зовнішніх і внутрішніх можливостей розвитку та їх адаптація до потреб підприємства;
- оперативне коригування механізму управління відповідно до змін, що уже відбулися або є прогнозованими;
- самостійність у обміні ресурсами між елементами виробничо-збутової системи підприємства; між підприємством і оточуючим середовищем [14].

Відповідно до «Звіту про фінансові результати» загальний фінансовий результат формується за результатами операційної, а також інвестиційної й фінансової діяльності за допомогою організації і ведення обліку доходів та витрат на підприємстві (рисунок 1.1).

Причому у звіті спочатку формується операційний прибуток (збиток), що, як правило, становить більше половини всього прибутку, а далі формується прибуток (збиток) від звичайної діяльності, який включає в себе всі три види діяльності – операційну, фінансову й інвестиційну (рисунок 1.2).

Операційна діяльність – це основна діяльність суб'єкта господарювання та інші види діяльності, які не належать до інвестиційної та фінансової діяльності [15]. Прикладами операційної діяльності можуть бути реалізація продукції (товарів, робіт, послуг), надання права користування активами (здавання приміщення чи обладнання в оренду).

Фінансова діяльність – це сукупність операцій, результатом яких є зміна обсягу власного і позикового капіталу суб'єкта господарювання (випуск і викуп акцій, отримання і погашення кредитів, виплата дивідендів).

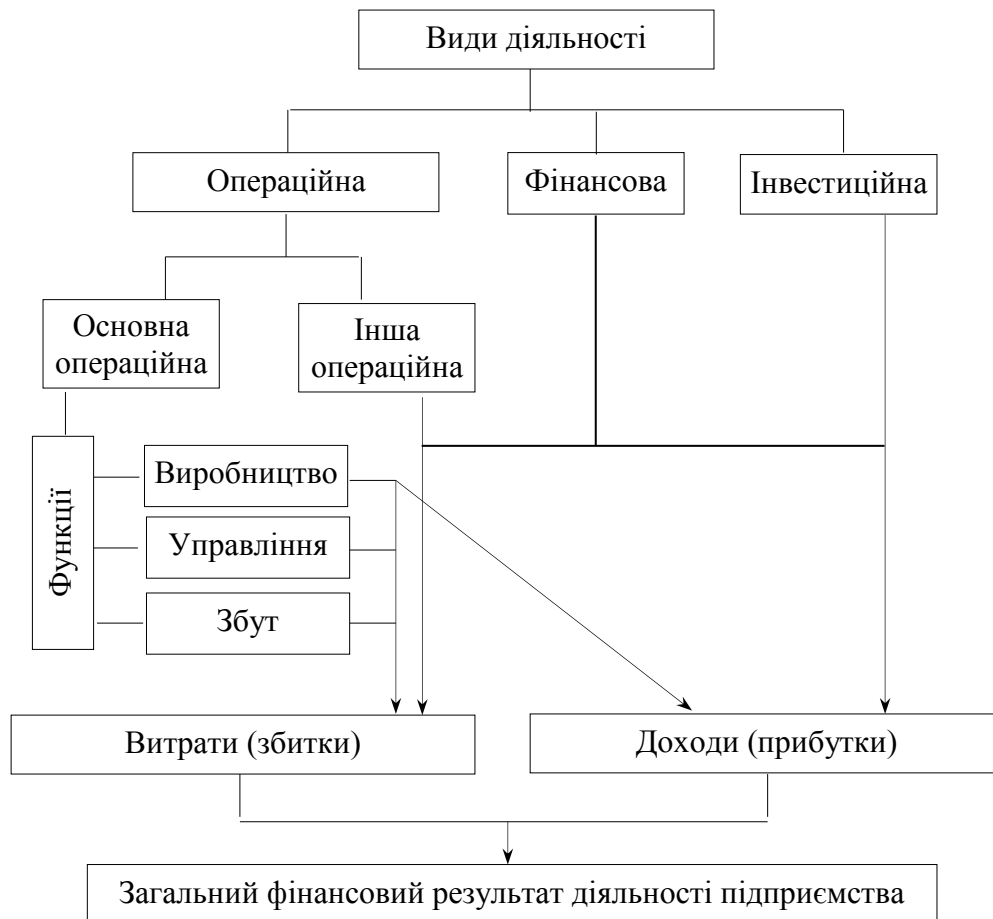


Рисунок 1.1 – Схема формування прибутку підприємства [12]

Інвестиційна діяльність – це сукупність операцій, з придбання і продажу необоротних активів, а також фінансових інвестицій, що належать до короткострокових, проте не відносять до еквівалентів грошей.

Таким чином, відповідно до законодавства у сфері бухгалтерського обліку можна виділити фінансовий результат від операційної, фінансової, інвестиційної діяльності та в якості їх підсумку – фінансовий результат від звичайної діяльності. Якщо розглядати системи обліку і калькулювання витрат у внутрішньогосподарському обліку, то можна виділити три основні системи обліку фінансового результату від операційної діяльності:

- absorption costing;
- direct costing (французька та американська модель);
- variable costing.

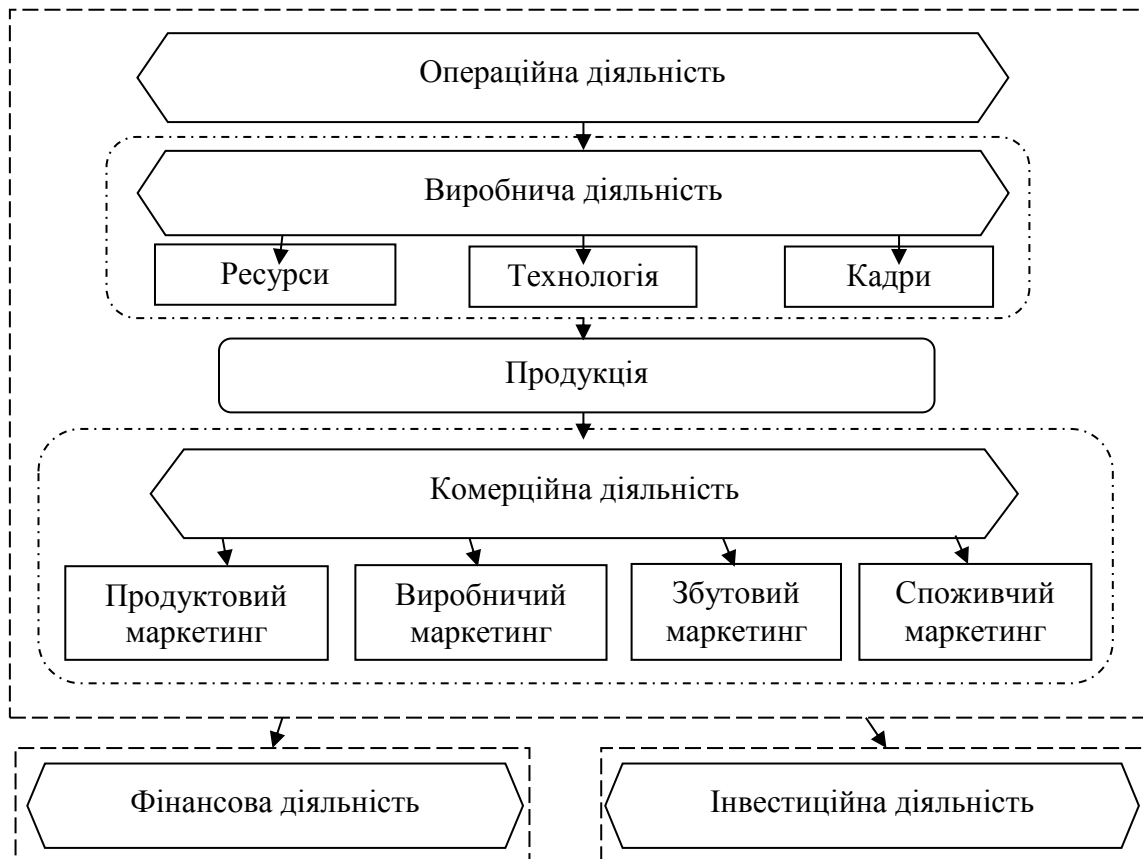


Рисунок 1.2 – Напрямки та етапи діяльності підприємств [14]

Відповідно враховуючи класифікацію фінансових результатів у бухгалтерському обліку та особливості систем обліку фінансових результатів у внутрішньогосподарському обліку, пропонуємо розширену удосконалену систему формування фінансових результатів підприємства із узагальненою класифікацією фінансових результатів (рисунок 1.3).

Потрібно зазначити, що на процес ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності впливає сфера і специфіка діяльності підприємства. Так, для підприємств торгівлі характерним є відсутність виробничого процесу, а відповідно й обліку виробничих затрат і готової продукції, а також наявність знижок покупцям при реалізації і гарантійного обслуговування, що відповідним чином відображається в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності торгових підприємств [16].

Натомість специфіка виробництва хлібобулочних виробів передбачає

можливість часткової реалізації некондиційної хлібобулочної продукції, яка користується попитом у найменш соціально захищених верств населення – пенсіонерів й безробітних. Тому на підприємствах, які виробляють хлібобулочні вироби, рахунок 24 «Брак у виробництві», як правило, деталізують додатковим субрахунком «Некондиційна продукція, придатна для реалізації» [17].



Рисунок 1.3 – Формування фінансових результатів із узагальненою класифікацією фінансових результатів

В деяких країнах застосовується система калькулювання ЛТ, відповідно до якого придбання матеріалів і безпосередній процес

виробництва продукції здійснюється на підставі отриманого замовлення, для виконання якого закупаються відповідна кількість матеріалів, які відразу ж відправляються у виробництво. Це призводить до того, що виробничі запаси на підприємстві як такі відсутні. Тому в плані рахунків немає окремих рахунків для обліку запасів і незавершеного виробництва, а замість них використовується рахунок «Матеріали у виробництві» [18].

Всі описані особливості відповідним чином відображаються в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності підприємств.

Прибуток – це позитивний результат діяльності суб'єкта господарювання, який показує позитивну динаміку розвитку підприємства, тому збільшення прибутку вигідним як для самого підприємства, так і для фіскальних органів, а отже і для держави, бо збільшення фінансового результату формує основу для самофінансування всіх видів діяльності підприємства, і створює базу для розширеного відтворення.

Формування прибутку може відрізнитись в залежності від поточних цілей розвитку суб'єкта господарювання (рисунок 1.4).

Отже, на формування прибутку в грошовому вираженні впливають:

- ефективність діяльності суб'єкта господарювання;
- галузь і сфера діяльності;
- спрямування економічної діяльності;
- вимоги до організації і ведення бухгалтерського обліку фінансових

результатів відповідно до чинного законодавства [12].

Відповідно показники прибутковості покликані характеризувати різні напрями діяльності підприємства. Розмір прибутку та рівень рентабельності змінюються в залежності від обсягів діяльності як операційної, так і господарської загалом. Також необхідно зауважити, що прибуток є джерелом збільшення власного капіталу, сплати дивідендів власникам-акціонерам, створення і поповнення фондів суб'єкта підприємства тощо, що в кінцевому рахунку призводить до зміни обсягу і структури його власного капіталу [12].



Рисунок 1.4 – Цілі формування прибутку в залежності від стратегії розвитку суб'єкта господарювання [19]

1.2 Нормативно-правове регулювання організації обліку фінансових результатів

Система нормативно-правового регулювання організації обліку фінансових результатів, яка на сьогоднішній день діє в Україні, включає в себе три рівні, зокрема:

- до першого рівня належить є Закон України № 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (далі – Закон України № 996-XIV);

- на другому рівні специфіку обліку формування фінансових результатів розкрито в національних і міжнародних стандартах

бухгалтерського обліку (П(С)БО 15 «Дохід»; П(С)БО 16 «Витрати»; П(С)БО 17 «Податок на прибуток»; МСБО 12 «Податки на прибуток»; МСБО 18 «Дохід»), а також у Податковому кодексі України (далі – ПКУ);

– до третього рівня належать методичні рекомендації щодо обліку доходів і витрат у різних галузях економіки (зокрема, Методрекомендації № 373 – Методичні рекомендації з формування собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості) [20].

При цьому документи, що належать до більш високого рівня, є пріоритетними щодо виконання їх вимог у разі виникнення в них суперечливих положень [20].

Основним законодавчим документом, в якому визначено засади регулювання, організації і ведення бухгалтерського обліку, а також складання фінансової звітності, наразі є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».

Зокрема, в даному законі визначено:

- мета ведення бухгалтерського обліку і формування фінансової звітності (ст. 3);
- принципи бухгалтерського обліку та фінансової звітності (ст. 4)
- організація та ведення бухгалтерського обліку (Розділ III) [21].

Відповідно метою ведення бухгалтерського обліку є отримання повної, правдивої і неупередженої інформації про фінансовий стан підприємства і результати його діяльності та надання користувачам такої інформації її для прийняття ними рішень.

Бухгалтерський облік базується на таких принципах:

- повного висвітлення, за яким фінансова звітність має містити повну інформацію як про фактичні, так і про потенційні наслідки господарських операцій і подій, що може вчинити вплив на рішення, які приймаються на базі цієї звітності;
- автономності підприємства, відповідно до якого підприємство є

юридичною особою, яка відокремлена від її власників;

- послідовності, відповідно до якого підприємство постійно використовує затверджену облікову політику, а зміни в обраній обліковій політиці має бути достатньо обґрунтована і належним чином подана у фінансовій звітності

- безперервності діяльності, за яким активи та зобов'язання оцінюються за припущенням, що діяльність підприємства буде тривати і надалі;

- нарахування, відповідно до якого доходи, а також витрати в обліку і у фінансовій звітності, відображаються у момент безпосереднього виникнення цих доходів і витрат, в незалежності від дати, коли грошові кошти надходять чи сплачуються підприємством;

- превалювання сутності над формою, у відповідності з яким операції мають бути обліковані згідно з їхньою сутністю, а не тільки в залежності від їхньої юридичної форми;

- єдиного грошового вимірника, за яким всі господарські операції у фінансовій звітності суб'єкта господарювання мають вимірюватися, а також узагальнюватися в єдиній грошовій одиниці;

- інших принципах, які визначено у міжнародних стандартах чи НП(С)БО, або НП(С)БО для державного сектору в залежності від того, які саме стандарти застосовуються конкретним суб'єктом господарювання [21].

Документами, які регулюють облік фінансових результатів підприємства, є:

- в частині обліку доходів – П(С)БО 15 «Дохід» і МСБО 18 «Дохід»;
- в частині обліку витрат – П(С)БО 16 «Витрати» і Концептуальна основа фінансової звітності, МСБО 2 «Запаси», МСБО 16 «Основні засоби» та інші стандарти;

- в частині обліку податку на прибуток – П(С)БО 17 «Податок на прибуток», МСБО 12 «Податки на прибуток», ПКУ.

П(С)БО 15 «Дохід» визначає методологічні принципи формування інформації про доходи підприємства в бухгалтерському обліку і її розкриття у фінансовій звітності [22].

П(С)БО 15 визначає, що суб'єкт господарювання визнає дохід при збільшенні активу чи зменшенні зобов'язання, яке зумовлює зростання власного капіталу (окрім зростання капіталу за рахунок внесків учасників підприємства), якщо оцінка доходу може бути достовірно визначена.

Відповідно доходами не є такі надходження від інших осіб, як:

- суми на користь третьої сторони (суми податків, які потрібно перерахувати до бюджету і позабюджетних фондів; суми на користь комітента, принципала тощо; надходження, що належать іншим особам);
- суми попередньої оплати та авансу за продукцію, послуги тощо;
- суми завдатку під заставу чи в рахунок погашення позики;
- надходження від первинного розміщення цінних паперів;
- сума балансової вартості валюти.

Доходи в бухгалтерському обліку класифіковано за групами:

- дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);
- чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);
- інші операційні доходи;
- фінансові доходи;
- інші доходи.

Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, інших активів) визнається за наявності всіх зазначених нижче умов:

- є впевненість, що в результаті операції відбудеться збільшення економічних вигод підприємства;
- ризики й вигоди, пов'язані з правом власності на продукцію (товар, інший актив), передані покупцеві;
- управління та контроль за реалізованою продукцією (товарами, іншими активами) підприємство надалі не здійснює;

– суми доходу (виручка) і витрат, пов'язаних з цією операцією, можуть бути достовірно визначені [22].

Результат від надання послуг визнається за наявності всіх наведених нижче умов:

- імовірності надходження економічних вигод від надання послуг;
- можливості достовірної оцінки ступеня завершеності надання послуг на дату балансу;
- можливості достовірної оцінки доходу, вже здійснених витрат і витрат, необхідних для завершення надання послуги.

Дохід, що виникає при використанні активів підприємства іншими сторонами, визнається у вигляді процентів, роялті та дивідендів, якщо:

- імовірно надходження економічних вигод, пов'язаних з такою операцією;
- дохід може бути достовірно оцінений.

Також потрібно відзначити додаткові аспекти щодо визнання доходу.

По-перше, дохід не визнається при обміні активами, подібними за призначенням і однаковими за справедливою вартістю.

По-друге, визначений дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) не коригується на суму сумнівної і безнадійної дебіторської заборгованості, пов'язану з ним.

По-третє, при визнанні доходів від надання послуг:

- якщо за визначений період часу виконується невизначена кількість операцій для надання послуги, то дохід визначається рівномірним його нарахуванням за цей період (якщо немає іншого методу, який краще визначає ступінь завершеності надання послуг);
- якщо дохід (виручка) від надання послуг неможливо достовірно визначити, то його відображають в бухгалтерському обліку в сумі витрат, які підлягають відшкодуванню.
- якщо дохід (виручку) від надання послуг неможливо достовірно

оцінити і немає ймовірності відшкодування понесених витрат, то дохід не визнається, а понесені витрати визнаються витратами звітного періоду; якщо надалі сума доходу буде достовірно оцінена, то дохід визнається за такою оцінкою [22].

Щодо оцінки доходу, то в бухгалтерському обліку дохід відображається в сумі справедливої вартості активів, які отримані або мають бути отримані.

МСБО 18 «Дохід» застосовується для обліку доходу, що є результатом продажу товарів, надання послуг і використання активів суб'єкта господарювання іншими сторонами, результатом чого є відсотки, роялті та дивіденди [23].

Відповідно до МСБО 18 «Дохід» дохід має оцінюватися за справедливою вартістю компенсації, яка була або буде отримана [23].

П(С)БО 16 «Витрати» визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати підприємства та її розкриття в фінансовій звітності [24].

П(С)БО 16 визначає, що суб'єкт господарювання визнає витратами звітного періоду зменшення активів чи збільшення зобов'язань, яке призводить до зменшення власного капіталу підприємства (окрім зменшення капіталу внаслідок його вилучення або розподілу власниками), якщо ці витрати можуть бути достовірно оцінені.

Відповідно не є витратами та не включаються до звіту про фінансові результати:

- платежі за договорами комісії, агентськими угодами та іншими аналогічними договорами на користь комітента, принципала тощо;
- попередня (авансова) оплата запасів, робіт, послуг;
- погашення одержаних позик;
- витрати, які відображаються зменшенням власного капіталу;
- балансова вартість валюти.

Витрати в бухгалтерському обліку класифіковано за групами:

- собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг);
- операційні витрати, які не включають у собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг);
- фінансові витрати;
- втрати від участі в капіталі;
- інші витрати.

У складі собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) виділяють прямі та загальновиробничі витрати.

Зокрема, змінні загальновиробничі витрати розподіляють на кожен об'єкт витрат з використанням бази розподілу, виходячи з фактичної потужності звітного періоду. Постійні загальновиробничі витрати розподіляють на кожний об'єкт витрат з використанням бази розподілу при нормальній потужності. Нерозподілені постійні загальновиробничі витрати включають до складу собівартості реалізованої продукції (робіт, послуг) у періоді їх виникнення.

Операційні витрати, які не включають у собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг); фінансові витрати; втрати від участі в капіталі ті інші витрати є витратами звітного періоду.

Витрати в бухгалтерському обліку відображаються одночасно зі зменшенням активів або збільшенням зобов'язань.

Витрати визнаються витратами певного періоду одночасно з визнанням доходу, для отримання якого вони здійснені. Якщо витрати неможливо прямо пов'язати з доходом певного періоду, то їх відображають у складі витрат того звітного періоду, в якому вони були здійснені [24].

Якщо актив забезпечує одержання економічних вигод протягом кількох звітних періодів, то витрати визнаються шляхом систематичного розподілу його вартості між відповідними звітними періодами.

Відповідно до МСБО 12 «Податки на прибуток» податковими

витратами (податковим доходом) є загальна сума, яка включається до визначення прибутку чи збитку за період відповідно до поточних та відстрочених податків [25].

В Україні відповідно до ст. 136.1 ПКУ базова (основна) ставка податку на прибуток складає 18 відсотків [26].

У відповідності зі ст. 134.1.1 ПКУ платник податку на прибуток здійснює коригування фінансового результату до оподаткування, якщо дохід (за вирахуванням непрямих податків), визначений за правилами бухгалтерського обліку, за останній річний звітний період перевищує сорок мільйонів гривень [26].

П(С)БО 17 «Податок на прибуток» визначає, що поточний податок на прибуток і відстрочений податок на прибуток (відстрочені податкові зобов'язання, відстрочені податкові активи) визнаються витратами або доходом у звіті про фінансові результати [27].

Суб'єкт господарювання складає фінансову звітність відповідно до однієї з трьох груп стандартів:

- Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку – для суб'єктів господарювання, які обрали національні стандарти для ведення обліку і формування фінансової звітності, в т.ч. звіту про фінансовий стан і звіту про сукупний дохід;

- Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку в державному секторі – для бюджетних установ;

- Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку (МСБО) і Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) – для суб'єктів господарювання, які відповідно до чинного законодавства, повинні застосовувати ці стандарти, а також для суб'єктів господарювання, які обрали їх добровільно.

До основних НП(С)БО, які регулюють питання, що мають відношення до фінансової звітності, належать:

- НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [28];
- П(С)БО 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах» [29];
- НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність» [30];
- П(С)БО 29 «Фінансова звітність за сегментами» [31].

Для бюджетних установ існує два основні види звітності, яку вони складають і подають – бюджетна і фінансова. Розпорядники та одержувачі бюджетних коштів складають і подають місячну, квартальну й річну фінансову і бюджетну звітність [32].

Підприємства, які зобов'язані або добровільно формують і подають фінансову звітність відповідно до міжнародних стандартів, використовують наступні стандарти:

- Концептуальна основа фінансової звітності [33];
- МСБО 1 «Подання фінансової звітності» [34];
- МСБО 27 «Консолідована та окрема фінансова звітність» [35];
- МСБО 29 «Фінансова звітність в умовах гіперінфляції» [36];
- МСФЗ 1 «Перше застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності» [37];
- МСФЗ 10 «Консолідована фінансова звітність» [38];
- Міжнародний стандарт фінансової звітності для малих та середніх підприємств [39].

При складанні фінансової звітності суб'єкти господарювання мають дотримуватися певних правил і принципів.

Згідно з НП(С)БО 1 складена фінансова звітність має бути дохідлива, містити тільки доречну і достовірну інформацію і дозволяти користувачам здійснити порівняння фінансових звітів суб'єкту господарювання за різні порівнювані періоди, а також фінансову звітність різних суб'єктів господарювання [28].

Згідно з МСБО 1 фінансова звітність має достовірно відобразити фінансовий стан підприємства, його фінансові результати діяльності та

грошові потоки; а також повинно зберігатися подання та класифікація статей у фінансових звітах протягом всіх періодів [34].

У Концептуальній основі фінансової звітності зазначено, що основними якісними характеристиками є доречність і правдиве подання. Щоб бути визнаною корисною, вся інформація має бути одночасно доречною і правдиво поданою. Зіставність, можливість перевірки, вчасність та зрозумілість – це ті якісні характеристики, що підвищують корисність інформації, що є доречною і правдиво поданою [33].

Фінансова звітність – це чітко структуроване розкриття фінансового стану, а також фінансових результатів діяльності підприємства.

Окрім річної фінансової звітності існує проміжна фінансова звітність (складається за певний період – I квартал, перше півріччя, дев'ять місяців – наростаючим підсумком з початку звітного року на вимогу її потенційних користувачів) [40].

Потрібно відзначити, що фінансову звітність та консолідовану фінансову звітність за міжнародними стандартами необхідно складати, використовуючи таксономію фінансової звітності – склад статей і показників фінансової звітності та її елементів, які підлягають розкриттю. Звітність підприємства подають в єдиному електронному форматі [41].

1.3 Методичні аспекти аналізу фінансових результатів підприємства

Прибуток – це частина доходу, яка залишається після відшкодування всіх виробничих і комерційних витрат підприємства [42]. На основі отриманих результатів аналізу суб'єкта господарювання можна спрогнозувати його розвиток у майбутніх періодах. Таким чином, керівництво може визначитися, чи можливо впровадити новий вид продукції або внести зміни у структуру виробництва, натомість інвестори оцінюють

доцільність вкладення своїх коштів в конкретне підприємство.

Головними завданнями аналізу фінансових результатів підприємства є:

- контроль за дотриманням планів отримання прибутку;
- виявлення факторів, які впливають на формування показників прибутку, а також здійснення розрахунків їхнього впливу;
- дослідження напрямків і тенденцій розподілу прибутку;
- визначення резервів збільшення обсягів прибутку;
- розробка рекомендацій з використання виявлених резервів [11].

До інформаційної бази для здійснення оцінювання фінансових результатів підприємства належать баланс (форма № 1), звіт про фінансові результати (форма № 2), звіт про власний капітал (форма № 4), примітки до річної фінансової звітності (форма № 5).

Під час аналізу прибутку застосовується кілька різновидів аналізу, які можна структурувати й визначити взаємозв'язки між основними показниками.

Саме тому аналіз фінансових результатів здійснюється в кілька етапів:

- аналіз динаміки та структури балансового прибутку організації;
- факторний аналіз фінансового результату на різних етапах його формування (валового, операційного, фінансового результату до оподаткування);
- аналіз показників рентабельності;
- факторний аналіз рентабельності [73].

На першому етапі проводиться горизонтальний і вертикальний аналіз, адже результати, які можна отримати від проведення цих різновидів аналізу, мають описовий характер і є базою для здійснення подальшого аналізу фінансових результатів.

Вертикальний аналіз в поєднанні з горизонтальним дозволяє визначити позитивні чи негативні зміни у складі майна або структурі ресурсів суб'єкта господарювання, а також в структурі доходів і витрат за даний період.

Після аналізу абсолютних показників необхідно провести факторний аналіз прибутку.

Факторний аналіз – це методика комплексного системного дослідження і вимірювання впливу факторів на розмір кінцевих показників.

Залежно від формування та розподілу для цілей факторного аналізу виокремлюють валовий прибуток; прибуток від операційної діяльності; прибуток від звичайної діяльності до оподаткування; прибуток від звичайної діяльності після оподаткування; чистий прибуток.

Валовий прибуток (збиток) розраховується як різниця між чистим доходом від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) і собівартістю реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг).

Факторний аналіз прибутку від реалізації продукції дозволяє розкрити невикористані резерви її росту.

На величину прибутку від реалізації продукції впливають два основні фактори.

1. Зміна обсягу реалізованої продукції ($\Delta\Pi_q$) (формула 1.1):

$$\Delta\Pi_q = \Pi_{q1p0z0} - \Pi_0 \quad (1.1)$$

де Π_{q1p0z0} – прибуток у звітному періоді в цінах і за собівартістю базисного періоду;

Π_0 – прибуток в базисному періоді.

2. Зміна відпускної ціни ($\Delta\Pi_p$) (формула 1.2):

$$\Delta\Pi_q = \Pi_{q1p1z0} - \Pi_{q1p0z0} \quad (1.2)$$

де Π_{q1p1z0} – прибуток у звітному періоді в цінах звітнього року та за собівартістю базисного періоду.

3. Зміна собівартості продукції ($\Delta\Pi_z$) (формула 1.3):

$$\Delta\Pi_z = \Pi_1 - \Pi_{q1p1z0} \quad (1.3)$$

де Π_1 – прибуток у звітному періоді.

Факторна модель прибутку (збитку) від операційної діяльності представлена формулою 1.4 [44]:

$$\Phi P_{од} = ВП + ІОД - АВ - ВЗ - ІОВ \quad (1.4)$$

де $\Phi P_{од}$ – фінансовий результат від операційної діяльності, тис. грн;

ВП – валовий прибуток, тис. грн;

ІОД – інші операційні доходи, тис. грн;

АВ – адміністративні витрати, тис. грн;

ВЗ – витрати на збут, тис. грн;

ІОВ – інші операційні витрати, тис. грн.

Прибуток (збиток) до оподаткування представлений наступною факторною моделлю (формула 1.5) [45]:

$$\Phi P_{дооп} = \Phi P_{од} + Д_к + ІФД + ІД - ФВ - В_к - ІВ \quad (1.5)$$

де $\Phi P_{дооп}$ – фінансовий результат до оподаткування, грн;

$Д_к$ – дохід від участі в капіталі, тис. грн;

ІФД – інші фінансові доходи, тис. грн;

ІД – інші доходи, тис. грн;

ФВ – фінансові витрати, тис. грн;

$В_к$ – втрати від участі в капіталі, тис. грн;

ІВ – інші витрати, тис. грн.

На третьому етапі здійснюють аналіз відносних показників рентабельності підприємства.

Рентабельність показує величину доходу або прибутку, яку отримало підприємство за певний період за рахунок використання різних видів ресурсів суб'єктом господарювання протягом того ж періоду. Підприємство вважається рентабельним тоді, коли за певний період часу надходження грошей покривають витрати підприємства, а також формується прибуток [45].

До завдань аналізу рентабельності належить оцінка виконання планів і динаміки показників; розрахунок впливу факторів на певні (результуючі) показники; виявлення резервів підвищення рентабельності; розроблення рекомендацій для використання виявлених резервів [47].

Показники рентабельності застосовують для оцінювання результатів діяльності суб'єкта господарювання, а також окремих структурних підрозділів, використовують у процесі ціноутворення, провадженні інвестиційної політики, для здійснення порівняльного аналізу підприємств, які виготовляють таку ж продукцію, при формуванні номенклатури, асортименту і визначенні структури продукції, проведенні аналізу ефективності і раціональності виробництва продукції. Окрім показників рентабельності розраховують також коефіцієнти окупності (покриття) [48].

Показники рентабельності та окупності повніше за прибуток показують результати діяльності суб'єкта господарювання; вони застосовуються в якості інструментів інвестиційної, цінової політики тощо [49].

Виокремлюють витратні, ресурсні та доходні відносні показники рентабельності [50].

Ресурсні показники рентабельності є корисними для адміністрації суб'єкта господарювання, а саме віддача усіх наявних активів; потенційних інвесторів та кредиторів зазвичай цікавить віддача від вкладеного ними

капіталу, власники і засновники звертають увагу на доходність акцій. Систематизація ресурсних показників рентабельності (табл. 1.4).

Таблиця 1.4 – Ресурсні показники рентабельності [45]

№ з/п	Показники	Порядок розрахунку / позитивна тенденція	Характеристика	Зміст
1	Рентабельність підприємства (активів)	$\Phi 2 \text{ P}2350 / \Phi 1 \text{ P}1300 (\text{Гр. 3} + \text{Гр. 4}) \times 0,5) \times 100\%$ (збільшення)	Розраховується як відношення чистого прибутку підприємства до середньорічної вартості активів підприємства	Показує величину чистого прибутку, яка припадає на 1 грн активів
2	Рентабельність власного капіталу	$\Phi 2 \text{ P}2350 / \Phi 1 \text{ P}1495 (\text{Гр. 3} + \text{Гр. 4}) \times 0,5) \times 100\%$ (збільшення)	Розраховується як відношення чистого прибутку до середньорічної вартості власного капіталу	Показує величину чистого прибутку, яка припадає на 1 грн власного капіталу
3	Рентабельність залученого капіталу	$\Phi 2 \text{ P}2350 / \Phi 1 \text{ P}1595 (\text{Гр. 3} + \text{Гр. 4}) + \text{P}1695 (\text{Гр. 3} + \text{Гр. 4}) \times 0,5) \times 100\%$ (збільшення)	Розраховується як відношення чистого прибутку до середньорічної вартості залученого капіталу	Показує величину чистого прибутку, яка припадає на 1 грн залученого капіталу

Витратні показники рентабельності відображають рівень доходності понесених витрат (виробничих, комерційних, інвестиційних тощо) у процесі діяльності (табл. 1.5). При проведенні розрахунків всіх зазначених показників застосовують суми фінансового результату від реалізації продукції, фінансового результату до оподаткування, чистого прибутку, які ділять на загальну суму виробничих і комерційних витрат, сукупність операційних витрат тощо.

Доходні показники рентабельності визначаються як відношення різних видів прибутку до різних видів доходу (виручки від реалізації, операційного доходу) (табл. 1.6).

Показники рентабельності зазвичай доцільно розраховувати і загалом

по підприємству, і за різними підрозділами, а також за окремими напрямками діяльності та видами продукції [51].

Таблиця 1.5 – Витратні показники рентабельності [45]

№ з/п	Показники	Порядок розрахунку / позитивна тенденція	Характеристика	Зміст
1	Рентабельність продукції (товарів, робіт, послуг)	$\Phi 2 P2090 / \Phi 2 P2050 \times 100\%$ (збільшення)	Розраховується як відношення валового прибутку від продажу до собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	Показує скільки отримано валового прибутку з 1 грн понесених витрат
2	Рентабельність операційної діяльності	$\Phi 2 P2190 / \Phi 2 (P2050 + P2130 + P2150 + P2180) \times 100\%$ (збільшення)	Розраховується як відношення фінансового результату від операційної діяльності до операційних витрат підприємства	Показує скільки отримано прибутку від операційної діяльності з 1 грн операційних витрат
3	Рентабельність господарської діяльності	$\Phi 2 P2290 / \Phi 2 (P2050 + P2130 + P2150 + P2180 + P2250 + P2255 + P2270) \times 100\%$ (збільшення)	Розраховується як відношення фінансового результату до оподаткування до витрат підприємства	Показує скільки отримано прибутку від господарської діяльності з 1 грн загальних витрат

Саме показники рентабельності є критерієм ефективності використання ресурсів або здійснення бізнес-процесів діяльності підприємства [52].

Аналіз рентабельності завершується факторним аналізом рентабельності, що дозволяє визначити резерви зростання рентабельності організації. Для того, щоб врахувати зміни різних факторів, в тому числі й відносних показників, застосовують двофакторні та багатфакторні мультиплікативні моделі.

Однією з найбільш відомих моделей для факторного аналізу

ефективності діяльності підприємства є модель Дюпон.

Існують різні модифікації, як-то двофакторна, трьохфакторна і п'ятифакторна моделі. Двофакторна модель дещо відрізняється від інших тим, що вона застосовується для оцінки ефективності використання всіх активів підприємства (коефіцієнт рентабельності активів ROA) [53], тоді як інші модифікації моделі Дюпон дозволяють оцінити ефективність використання власного капіталу (коефіцієнт рентабельності власного капіталу ROE) [54].

Таблиця 1.6 – Доходні показники рентабельності [45]

№ з/п	Показники	Порядок розрахунку / позитивна тенденція	Характеристика	Зміст
1	Валова рентабельність продажу продукції (товарів, робіт, послуг)	$\Phi 2 P2090 / \Phi 2 P2000 \times 100\%$ (збільшення)	Розраховується як відношення валового прибутку до чистого доходу	Показує розмір валового прибутку, що отримується з 1 грн доходу від продажу продукції (товарів, робіт, послуг)
2	Операційна рентабельність продажу продукції (товарів, робіт, послуг)	$\Phi 2 P2190 / P2000 \times 100\%$ (збільшення)	Розраховується як відношення прибутку від операційної діяльності до чистого доходу	Показує розмір операційного прибутку з 1 грн чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)
3	Чиста рентабельність продажу продукції (товарів, робіт, послуг)	$\Phi 2 P2350 / P2000 \times 100\%$ (збільшення)	Розраховується як відношення чистого прибутку до чистого доходу	Показує розмір чистого прибутку з 1 грн чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)

Для оцінки ефективності використання всіх активів підприємства нами була розширена класична двофакторна модель Дюпон (формула 1.6).

$$P = Ч_{ЧП / ВП} \times P_{Прод} \times K_{ОВВ} \times K_{ПокрА} \quad (1.6)$$

де $Ч_{ЧП/ВП}$ – частка чистого прибутку у валовому прибутку;
 $Р_{Прод}$ – рентабельність продукції (товарів, робіт, послуг);
 $К_{ОВВ}$ – коефіцієнт окупності виробничих витрат;
 $К_{ПокрА}$ – коефіцієнт покриття активів.

Наведену факторну модель можна також представити в наступному вигляді (формула 1.7):

$$P = \frac{ЧП}{ВП} \times \frac{ВП}{СР} \times \frac{СР}{ЧД} \times \frac{ЧД}{А} \quad (1.7)$$

де ЧП – чистий прибуток, тис. грн;
 ВП – валовий прибуток, тис. грн;
 СР – собівартість реалізованої продукції, тис. грн;
 ЧД – чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн;
 А – середньорічної вартості активів підприємства, тис. грн.

Одним із важливих напрямів аналізу показників фінансових результатів є оцінювання якості прибутку для прогнозування можливостей суб'єкта господарювання отримувати прибуток, зберігати та нарощувати темпи його зростання. Якість прибутку вивчають за багатьма критеріями, такими як достовірність звітності, частота зміни облікової політики та її вплив на формування фінансових результатів, стабільність основних складових прибутку, діловий імідж підприємства тощо [55].

Для суб'єкту господарювання важливим є визначення рівня його прибутковості як у звітному періоді, так і в динаміці для забезпечення конкурентоздатності і стійкого зростання. Тому важливим аспектом є дослідження методики розрахунку коефіцієнту стійкого зростання.

На основі аналізу наукових праць вчених-економістів можна зробити висновок, що одним з ключових показників аналітичної оцінки та

прогнозування розвитку підприємств є коефіцієнт стійкого зростання – sustainable growth rate (SGR) [56].

Дослідивши різні підходи до визначення SGR, можна підсумувати, що коефіцієнт стійкого зростання – це рівень прибутковості власного капіталу підприємства, що показує, який обсяг реінвестованого прибутку за звітний період дає одна грошова одиниця власного капіталу, що функціонував на підприємстві протягом цього ж звітного періоду [57].

Тобто даний коефіцієнт враховує саме ту частку прибутку, яка доступна для вкладення у подальший розвиток бізнесу, за рахунок вирахування із суми прибутку виплат власникам. Ця умова є одним з ключових факторів для отримання реального значення досяжного рівня зростання підприємства.

При цьому потрібно зауважити, якщо протягом звітного періоду власний капітал змінився тільки на суму нерозподіленого прибутку, то для розрахунку можна взяти розмір власного капіталу, наявного на початок періоду.

Так, американський економіст, лауреат Нобелівської премії з економіки Роберт Мертон і професор менеджменту Цві Боді у своїй книзі «Фінанси» при розгляді методології розрахунку коефіцієнту стійкого зростання зазначили: «Якщо фірма не випускає нових акцій, темпи зростання її акціонерного капіталу будуть дорівнюють приросту нерозподіленого прибутку, поділеному на величину акціонерного капіталу на початок року» [58].

В ході проведення наукових досліджень з ефективного прогнозування розвитку діяльності підприємств було розроблено два базових підходи до розрахунку коефіцієнта стійкого зростання.

В рамках першого підходу коефіцієнт стійкості економічного зростання $SGR_{\text{баз}}$ визначається відношенням суми чистого прибутку, що спрямовується на накопичення, до середнього розміру власного капіталу, наявного протягом досліджуваного періоду (формула 1.8) [59]:

$$SGR_{\text{баз}} = \frac{ЧП_1 - ДВ_1}{BK} \quad (1.8)$$

де $SGR_{\text{баз}}$ – коефіцієнт стійкого зростання (за першим методом);

$ЧП_1$ – чистий прибуток звітного періоду, грн;

$ДВ_1$ – дивіденди до сплати з чистого прибутку звітного періоду, грн;

BK – середній розмір власного капіталу протягом звітного періоду, грн.

При застосуванні другого підходу враховують різницю між середнім розміром власного капіталу і прибутком, доступним для реінвестування, що була виведена з формули таких економістів, як С. Росс, Р. Вестерфілд, Б. Джордан (формула 1.9):

$$SGR_{\text{кін}} = \frac{ЧП_1 - ДВ_1}{BK - (ЧП_1 - ДВ_1)} \quad (1.9)$$

де $SGR_{\text{кін}}$ – коефіцієнт стійкого зростання (за другим методом).

Отримане значення показника $SGR_{\text{баз}}$ показує, який обсяг прибутку звітного періоду, що може бути реінвестований у подальшу діяльність суб'єкта господарювання, підприємство отримає з однієї гривні середнього розміру власного капіталу звітного періоду (з вирахуванням з нього цієї суми прибутку – відповідно до другого підходу).

Відповідно до сформованих підходів чинниками впливу першого порядку є реінвестований прибуток як різниця між сумою чистого прибутку і дивідендів (спостерігається прямо пропорційний зв'язок з SGR) і середній розмір власного капіталу (наявний обернено пропорційний зв'язок).

Для забезпечення можливості простежувати вплив додаткових факторів на значення показника SGR дані формули можуть бути трансформовані шляхом їх деталізації. Внаслідок такої трансформації можна

оперувати як абсолютними, так і відносними показниками.

До абсолютних показників другого порядку належать:

- чистий дохід;
- фінансовий результат до оподаткування;
- сума активів підприємства;
- сума оборотних активів;
- обсяг залученого капіталу;
- обсяг поточних зобов'язань тощо.

Також за рахунок трансформації вихідних формул коефіцієнта SGR можуть бути залучені такі відносні показники, як:

- коефіцієнт реінвестування;
- чиста рентабельність продажу продукції;
- коефіцієнт поточної (загальної) ліквідності;
- частка поточних зобов'язань в структурі джерел формування активів підприємства;
- коефіцієнт фінансового ризику;
- коефіцієнт фінансової залежності;
- інші показники [60].

Так, застосовуючи коефіцієнт реінвестування, можна користуватися наступною формулою (формула 1.10):

$$SGR_{\text{баз-Т}} = K_{\text{реінв}} * \frac{ЧП_1}{BK} \quad (1.10)$$

де $SGR_{\text{баз-Т}}$ – трансформований коефіцієнт стійкого зростання (за першим методом);

$K_{\text{реінв}}$ – коефіцієнт реінвестування (відношення суми реінвестованого прибутку досліджуваного періоду до суми чистого прибутку того ж періоду).

Таким чином, застосування коефіцієнта стійкого зростання можливе за різних умов, а саме зміна обсягів реалізації, виплата дивідендів, структурні зміни джерел формування активів тощо.

При цьому підприємство може застосовувати як базовий варіант формули, так і розширену формулу відповідно до внутрішніх потреб.

Отже, основними етапами аналізу фінансових результатів є:

- формулювання цілей аналізу;
- обрання періоду для проведення аналізу;
- відбір аналізованих показників (це можуть бути різні види прибутку, а також показники рентабельності);
- визначення плану аналізу фінансових результатів суб'єкта господарювання (аналіз динаміки і структури фінансових результатів, факторний аналіз прибутку, аналіз рентабельності, факторний аналіз показників рентабельності);
- безпосередньо проведення аналізу фінансових результатів;
- формування висновків за результатами проведеного аналізу;
- розробка рекомендацій для підвищення ефективності діяльності суб'єкта господарювання на базі результатів аналізу фінансових результатів.

Для підвищення ефективності діяльності суб'єкта господарювання і використання виявлених резервів на підприємстві можливе застосування такого комплексу заходів:

- визначити причини наявних перевитрат грошових коштів на матеріальні і трудові ресурси, а також на інші операційні витрати;
- впровадити і застосовувати на підприємстві систему управлінського обліку, а саме облік витрат за центрами відповідальності і за групами товарної продукції;
- підвищити відсоток дрібного опту у складі реалізації;
- провадити ефективну цінову політику, яку доцільно диференціювати за різними категоріями покупців;

- удосконалити рекламну діяльність, в т.ч. підвищувати ефективність окремих рекламних заходів;
- проводити підготовку і підвищення кваліфікації кадрів;
- розробити і впровадити ефективну систему матеріального стимулювання персоналу, яка буде взаємопов'язана з основними результатами господарської діяльності підприємства і економією ресурсів;
- розробити і здійснити заходи, які спрямовані на поліпшення матеріального і морального клімату в колективі, що неодмінно вплине на підвищенні продуктивності праці;
- здійснювати систематичний контроль за умовами зберігання і транспортування товарної продукції.

Впровадження цих заходів надасть змогу використати виявлені резерви та підвищить загальну ефективність господарської діяльності підприємства.

Таким чином, аналіз фінансових результатів дає можливість оцінити стан суб'єкта господарювання, порівняти їх з показниками минулих періодів за динамікою і структурою. Це дає змогу охарактеризувати фінансові результати досліджуваного підприємства і визначити тенденції його розвитку.

Аналіз показників рентабельності підприємства надає змогу оцінити результати діяльності підприємства, а також визначити резерви для підвищення ефективності діяльності суб'єкта господарювання.

Отже, підвищення ефективності діяльності суб'єктів господарювання завдяки покращенню фінансових результатів значною мірою визначає рівень їх активності на вітчизняному ринку.

Поліпшення організації та більш повне використання економічного аналізу в процесі управління тісно взаємопов'язані з усією системою вдосконалення господарського механізму в нашій країні, спрямованою на підвищення ефективності виробництва і якості праці на всіх рівнях національної економіки.

РОЗДІЛ 2

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ОБЛІКОВІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НА ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 3»

2.1 Організаційно-економічна характеристика підприємства

Товариство з додатковою відповідальністю «Запорізький хлібо завод № 3» збудоване у 1954 році.

Підприємство ТДВ «Запорізький хлібо завод № 3» створювалося з метою одержання прибутку від господарської діяльності по насиченню ринку товарами і послугами для задоволення соціально-економічних потреб учасників Товариства та членів трудового колективу Товариства.

Підприємство не має державної частки, тобто дане Товариство приватної форми власності. Філій, представництв, дочірніх підприємств Товариство не має. Діяльність Товариства здійснюється відповідно до Статуту і Облікової політики Товариства та чинного законодавства України.

Предметом діяльності Товариства є:

- виробництво хліба та хлібобулочних виробів, тістечок, тортів;
- виробництво сухарів, печива, інших «сухих» хлібобулочних виробів, тістечок та пирогів з тривалим терміном зберігання;
- виробництво різних закусточних продуктів солодких або солоних;
- реалізація продукції власного виробництва;
- оптова торгівля зерном, фруктами й овочами, молочними продуктами, та іншу діяльність, передбачену Статутом.

Види діяльності:

- 10.71 – виробництво хліба та хлібобулочних виробів; виробництво борошняних кондитерських виробів і тістечок нетривалого зберігання;

46.21 – оптова торгівля зерном, необробленим тютюном, насінням і кормами для тварин;

46.33 – оптова торгівля молочними продуктами, яйцями, харчовими оліями та жирами.

За роки роботи підприємства його виробничі потужності зросли до 120 тон на добу, розроблено близько ста видів продукції:

1. хліб «Олександрівський», «Заводський», «Дарницький», «Таврійський», «Бородинський», «Ізюминка», «Вулкан»;
2. батони: Заводський, Олександрівський; булочки «Квітнева», «Колобок», «Ванильна», «Святкова»;
3. калачі, рулети, рогалики, кекси, короваї та інше.

Протягом всього періоду своєї господарської діяльності ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3» постійно змінювалося.

На початку підприємство мало у своєму складі один цех потужністю виробництва 60 тон на добу балансовою вартістю 6576,2 тис. крб, який був зданий в експлуатацію державною комісією 31 серпня 1954 року. На підприємстві на той час працювало 147 чоловік. Був сформований пусковий комплекс хлібозаводу № 3 (табл. 2.1).

Таблиця 2.1 – Пусковий комплекс хлібозаводу № 3 [61]

№	Назва об'єкту
1	Головний корпус (цех, заводоуправління)
2	Прохідна
3	Господарчий блок (гараж, склад, пожежна, тимчасова столярна майстерня)
4	Насосна станція, авто вагова, бензосховище, маслосховище, льодник, склад вугілля, пожежний резервуар
5	Зовнішні мережі електропостачання з трансформаторним кіоском
6	Зовнішні мережі водопостачання, каналізації і теплофікації
7	Житловий будинок на 12 квартир
8	Зовнішнє упорядкування
9	Приміщення для санобробки та пральня.
10	Зв'язок

В 1964 році на підприємстві був збудований булочний цех (цех № 2).

У 1976 році була проведена реконструкція цеху № 1.

В 1994 – 1997 рр. в цеху № 1 проводилася реконструкція, а протягом 1998 – 2006 рр. проводилася реконструкція цеху № 2.

В 2006 році колишнє приміщення дріжджового відділення переобладнали під виробництво формового хліба.

Наразі виробничу діяльність на підприємстві здійснюють цех № 1 (з виробництва хліба) і цех № 2 (з виробництва хліба з борошна вищого гатунку, булочних, здобних, кондитерських виробів).

ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3» має два фірмові магазини, які в кінці 2008 р. через від'ємну рентабельність були здані в оперативну оренду.

Протягом функціонування підприємства відбулися також зміни у формі власності і його організаційно-правова форма. Так, державне головне підприємство ДВТП «Запоріжхліб» було перетворене у Відкрите акціонерне товариство «Запорізький хлібозавод № 3» відповідно до Закону України «Про приватизацію майна державних підприємств».

Відповідно до рішення загальних Зборів акціонерів від 16.10.2009 р. був визначений тип Товариства згідно з вимогами Закону України «Про акціонерні товариства». Назву Товариства змінено з Відкритого акціонерного товариства «Запорізький хлібозавод № 3» на Публічне акціонерне товариство «Запорізький хлібозавод № 3».

У 2016 р. було прийнято рішення про зміну організаційно-правової форми власності з публічного акціонерного товариства на товариство з додатковою відповідальністю.

На сьогоднішній день підприємство здійснює виробничу діяльність на одній промисловій ділянці. Оперативне керівництво здійснює Генеральний директор. На підприємстві організована лінійно-функціональна структура управління. Головним органом прийняття управлінських рішень є Наглядова рада підприємства (у складі двох осіб). З нею пов'язані члени правління, яких очолює Голова правління – Директор підприємства. Членам правління безпосередньо підпорядкований головний інженер, головний технолог,

начальник відділу кадрів, консультант з економічних питань.

В підпорядкуванні головного інженера знаходяться головний механік, головний енергетик, начальник технічного відділу, начальники цехів, інженер з охорони праці й інженер з оцінки споруд, начальники господарського відділу, відділу торгівлі, маркетингу і збуту, а також юридичний відділ. Головний технолог завідує всіма технологами і лабораторією хлібозаводу. Консультанту з економічних питань підпорядковується головний економіст і начальник відділу автоматизованої системи управління підприємством (АСУП).

В ході здійснення господарської діяльності підприємствами хлібопекарської промисловості важливим питанням є наявність системи внутрішнього контролю, яка є ефективним елементом управління суб'єкта господарювання. Тому питання оптимізації її функціонування є досить актуальним в умовах сучасного насиченого конкурентного середовища.

Під системою внутрішнього контролю розуміємо комплексну методику відстеження ступеня ефективності діяльності підприємства, адекватності ведення бухгалтерського обліку і формування фінансової звітності, обов'язки по застосуванню якої покладено на спеціально створену штатну одиницю або відділ в організаційній структурі підприємства [9].

До основних функцій СВК хлібопекарських підприємств належать:

- виявлення фактів порушень, службової недбалості;
- дослідження слабких місць в організації функціонування окремих підрозділів та підприємства в цілому;
- надання рекомендацій щодо оптимізації діяльності підприємства;
- сприяння підвищенню ефективності діяльності підприємства;
- контроль за виконанням ухвалених управлінських рішень;
- сприяння підвищенню якості проведення аудиторських перевірок;
- запобігання виникненню порушень з боку податкових органів [9].

Щоб досягти найбільшого ефекту від впровадження системи

внутрішнього контролю, необхідно врахувати особливості виду діяльності підприємства.

Так, для хлібопекарської галузі характерними є наступні особливості:

- короткотривалий виробничий цикл;
- незначний термін придатності кінцевого продукту;
- визначення обсягу виробництва продукції згідно з узгодженими заздалегідь обсягами замовлення торгових мереж;
- обмеження радіусу збуту продукції терміном придатності продукції;
- наявність сезонних видів продукції;
- наявність дотаційної продукції для мало захищених верств населення [9].

Відповідно до описаних особливостей доцільно впроваджувати такий комплекс контрольних заходів на підприємствах хлібопекарської галузі:

- розробка більш деталізованої системи норм щодо обсягів використання матеріалів у виробництві для подальшого забезпечення глибокого аналізу стану виробництва;
- відстеження ступеня відходності за асортиментними позиціями;
- співставлення рівня відходності конкретних виробів із їхніми обсягами продажів в розрізі обсягу реалізації в натуральних величинах і рівня рентабельності даної продукції;
- забезпечення оперативного зворотного зв'язку з торгівельними точками для подальшого проведення моніторингу попиту на конкретні види продукції за різними районами міст і селами;
- періодичне корегування обсягів поставок за асортиментними позиціями по торгівельних точках для підвищення обсягів продажів;
- надання повного переліку асортиментного ряду з виділеними новими видами продукції товарознавцям магазинів з метою підвищення їхньої обізнаності, а отже і обсягів замовлення нової продукції;

– оптимізація співвідношення обсягів виробництва за асортиментом [9].

Маркетинговою зоною ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3» є м. Запоріжжя і Запорізька область у радіусі 200 км від підприємства. Близько 90 % випущеної продукції підприємство реалізує в межах міста Запоріжжя. Найбільш щільно охоплені Комунарський, Жовтневий, Шевченківський і Орджонікідзевський райони міста.

Основними конкурентами ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3» є ТОВ «Ольф», Дніпровський хлібозавод № 8, Дніпровський хлібозавод № 10, Дніпровський хлібозавод № 2, ТОВ «Хліб Токмака».

Сумарна частка підприємства на ринку м. Запоріжжя і Запорізької області оцінюється в розмірі 19,1 %, в т.ч.:

- частка на ринку хліба м. Запоріжжя близько 34 %;
- середня частка на ринках хліба районів Запорізької обл. 6,41 %.

Основними каналами збуту хліба та хлібобулочних виробів є:

- національні торгівельні мережі (ТОВ «АТБ Маркет», ТОВ «Фоззі-Фуд», ТОВ ТК «Економ плюс», ТОВ «Ашан Україна Гіпермаркет»);
- комісіонери по договорам комісії (ФОП Назарова Л.І.; ФОП Семушіна О.І.; ФОП Назаров А.П).

Головними покупцями продукції є приватні підприємці, які мають хлібні кіоски, розташовані на продовольчих базарах, в містах транспортних розв'язок та інші. Найбільшу частину в обсязі реалізації складають: ТОВ «АТБ Маркет»; ТОВ «ФОЗЗІ-ФУД»; ТОВ ТК «Економ плюс»; ТОВ «Грантефія»; ФОП Плісс П.В.; ФОП Захаров В.С.; ФОП Гулевська Н.Ю.; ТОВ «Український Рітейл»; ТОВ «Ашан Україна Гіпермаркет»; ФОП Кравчук С.В.; ФОП Волкова К.І.; Департамент освіти і науки Запорізької міської Ради.

Реалізується продукція згідно з договорами купівлі-продажу з приватними підприємцями та юридичними особами. Продукція

відпускається на умовах попередньої оплати для приватних підприємців, з відстрочкою в оплаті до трьох днів для юридичних осіб.

В рамках збутової політики підприємства важливим питанням у сучасних ринкових умовах є інформаційне забезпечення діяльності суб'єктів господарювання. Відповідно необхідним є визначення особливостей і ризиків хлібопекарської галузі, щодо яких підприємство повинно регулярно отримувати актуальну інформацію (табл. 2.2).

Таблиця 2.2 – SWOT-аналіз діяльності хлібопекарської галузі [62]

Можливості	Загрози
<ul style="list-style-type: none"> – зняття державного контролю за цінами на хліб; – застосування новітніх технологій; – відкриття нових збутових ринків; – збільшення функціональності веб-сайту хлібопекарського підприємства; – застосування інтернет-реклами продукції; – передавання вільних приміщень в оренду 	<ul style="list-style-type: none"> – зниження рівнів доходів населення; – збільшення собівартості продукції (здороження основної і допоміжної сировини, комунальних послуг, підвищення мінімальної заробітної плати); – поява дрібних виробників продукції, як то міні-пекарні та внутрішнє виробництво торгових мереж; – експорт зерна замість експорту хліба
Сильні сторони	Слабкі сторони
<ul style="list-style-type: none"> – можливість створення нових асортиментних позицій; – наявність кваліфікованих і досвідчених співробітників; – великий досвід існування на даному ринку і налагоджені канали збуту; – відомість бренду серед покупців; – стабільний попит на продукцію 	<ul style="list-style-type: none"> – незадовільна якість готової продукції; – зношеність устаткування; – вади у маркетинговій політиці; – наявність невикористаних виробничих потужностей; – нестабільна політична та економічна ситуація у державі; – затримка зростання інвестиційної активності

У своїй діяльності суб'єкти господарювання часто вимушені приймати управлінські рішення в умовах невизначеності. За даних умов завжди виникають ризики діяльності, адже будь-який обраний варіант розвитку діяльності може вимагати внесення корективів в ході його впровадження через появу непередбачених факторів макросередовища.

До основних ризиків у хлібопекарській галузі належать:

а) економічні:

1) зростання цін на сировину;

2) збільшення кількості конкурентів на ринку;
 3) мінливість попиту споживачів щодо асортименту продукції;
 4) високі вимоги до якості виробів, в тому числі з боку держави;
 5) неможливість експорту хліба і хлібобулочних виробів до ЄС у зв'язку з відсутністю тарифних квот ЄС;

б) необхідність широкої мережі збуту та наближеність до споживачів.

б) фінансові:

1) мінливість валютного курсу;
 2) низька інвестиційна активність у хлібопекарській промисловості;
 3) вплив платоспроможності покупців;
 4) невідповідність умов банківських кредитів;
 5) значне податкове навантаження на великі підприємства в порівнянні з дрібними товаровиробниками.

в) виробничі:

1) наявність невикористаних виробничих потужностей;
 2) швидка втрата споживчих властивостей хлібопекарської продукції;
 3) неможливість транспортування продукції на великі відстані;
 4) низька мотивація співробітників через невисокий рівень оплати праці в порівнянні з середньою по країні [62].

Основні ризики в діяльності ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3» залежать від неврожаю пшениці, жита та інших злакових культур, які зможуть вплинути на ціни продукції Товариства, нестійка політична ситуація з диктатом рентабельності на продукцію. Також є ризик збільшення цін при одночасному значному збільшенні собівартості з одного боку та встановлення цін на рівні ринкових (для збереження покупця) з іншого. Зміни діючого законодавства, що встановлює певні межі щодо ведення господарської діяльності.

Відповідно для підприємств хлібопекарської галузі дуже важливим є налагодження інформаційного забезпечення щодо взаємопов'язаних економічних, фінансових і виробничих чинників, які мають значний вплив на ефективність діяльності суб'єктів господарювання.

Відповідно доцільно провести порівняння показників прибутковості ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3» і в середньому по підприємствах хлібопекарської галузі в Україні (табл. 2.3).

Таблиця 2.3 – Показники прибутковості ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3» і в середньому в Україні за 2017 – 2019 рр.

Показник	Рік		
	2017	2018	2019
Дані по підприємствах хлібопекарської галузі в Україні			
Кількість підприємств, од.	1362,0	1158,0	1133,0
Середній чистий прибуток (збиток), тис. грн	255,6	-35,0	-1239,7
Середній рівень рентабельності (збитковості), %	1,7	-0,2	-4,5
ТДВ «Запорізький хлібозавод №3»			
Чистий прибуток (збиток), тис. грн	4284,0	10516,0	5328,0
Рівень рентабельності (збитковості), %	6,0	14,5	4,1
Відхилення даних по підприємству від середніх по Україні			
Чистий прибуток (збиток), тис. грн	+ 4028,4	+ 10551,0	+ 6567,7
Рівень рентабельності (збитковості), %	+ 4,3	+ 14,7	+ 8,6

Так, протягом 2017 – 2019 рр. значення чистого прибутку і рентабельності досліджуваного підприємства вище у порівнянні із середніми значеннями підприємств хлібопекарської галузі України (рисунок 2.1).

Зокрема у 2019 р. чистий прибуток ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3» на 6567,7 тис. грн перевищує середні значення по Україні, а рентабельність – перевищує на 8,6 %, що, безумовно, є позитивним.

Для забезпечення покупців свіжим хлібом відповідно до графіку роботи торгових об'єктів та вимог покупців, Товариство працює безперервно майже 16 годин на добу в 2 зміни, без зупинок у святкові та вихідні дні на підставі щоденних заявок, які формуються сьогодні на завтра. Оптимальний

режим роботи підприємства близько 80 тон продукції на добу.

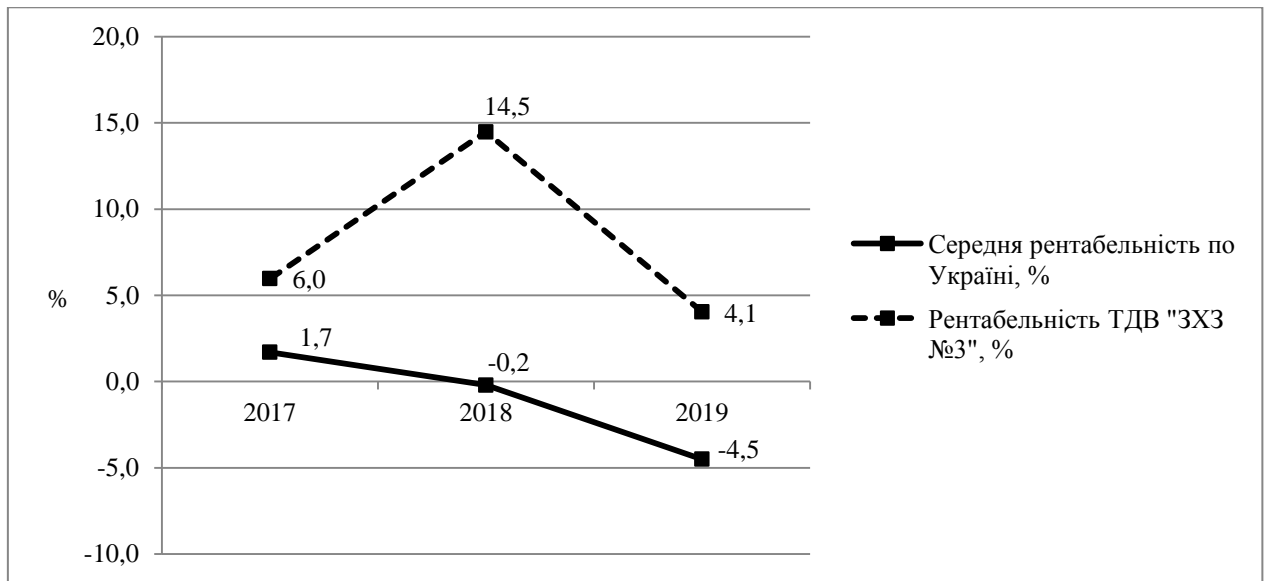


Рисунок 2.1 – Рентабельність ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3» і середня рентабельність підприємств хлібопекарської галузі

В звітному році ступінь завантаження потужних ліній у цеху № 1 склала 72,4%, а цеху № 2 – 68,70%.

Динаміка показників випуску та реалізації продукції підприємства ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3» подана в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4 – Виробництво та реалізація продукції ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3» за 2017 – 2019 рр.

Показник	2017	2018	2019
Вироблено продукції, т	19345,32	18463,8	19013,0
Реалізовано продукції, т	19510,65	18456,4	18370,2

Як бачимо, обсяги виробництва мали спад у 2018 р., проте у 2019 р. повернулись майже до рівня 2017 р. Натомість обсяг реалізації протягом 2017 – 2019 рр. невпинно скорочувався, що особливо помітно у 2018 р в порівнянні з 2017 р. (рисунок 2.2).

Аналіз динаміки та структури основних засобів дозволяє оцінити зміни,

що відбулися на підприємстві протягом 2017-2019 років (табл. 2.5 і 2.6).

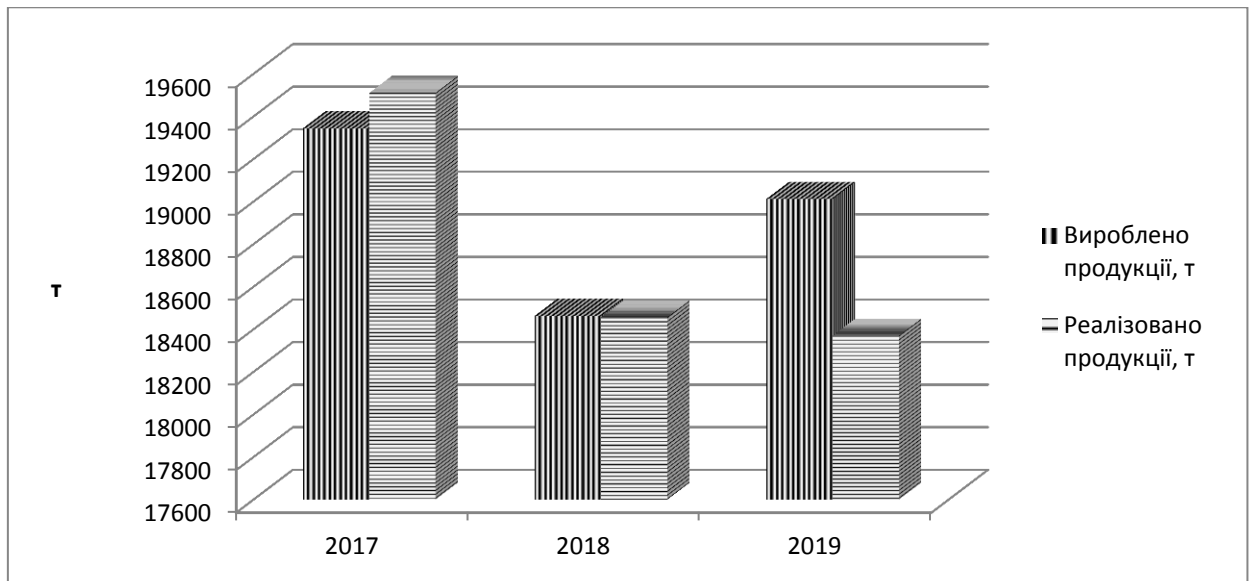


Рисунок 2.2 – Динаміка виробництва та реалізації продукції
ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3»

Таблиця 2.5 – Динаміка основних засобів за 2017 – 2019 рр.

Найменування основних засобів	2017, тис. грн	2018, тис. грн	2019, тис. грн	Динаміка			
				Тзр 2019/2018, %	Тзр 2019/2017, %	Відх. 2019 і 2018, +/-	Відх. 2019 і 2017, +/-
Виробничого призначення:	59330,0	23401,5	51525,5	220,2	86,8	28124,0	-7804,5
будівлі та споруди	16787,0	8212,5	15362,5	187,1	91,5	7150,0	-1424,5
машини та обладнання	39109,0	13690,5	33859,0	247,3	86,6	20168,5	-5250,0
транспортні засоби	540,0	177,5	694,0	391,0	128,5	516,5	154,0
Інші	2894,0	1321,0	1610,0	121,9	55,6	289,0	-1284,0
Усього	59330,0	23401,5	51525,5	220,2	86,8	28124,0	-7804,5

За період 2017–2019 рр. на ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3» відбулося зменшення основних засобів на 7804,5 тис. грн, або на 13,2 %, в тому числі:

- скорочення машин і обладнання на 5250,0 тис. грн або на 13,4 %;
- зменшення будівель і споруд на 1424,5 тис. грн або на 8,5 %;
- скорочення групи «інші основні засоби» на 1284 тис. грн або на 44,4 %;
- збільшення транспортних засобів на 154 тис. грн або на 28,5 %.

Таблиця 2.6 – Структура основних засобів за 2017 – 2019 рр.

Найменування основних засобів	2017, тис. грн	П. в., %	2018, тис. грн	П. в., %	2019, тис. грн	П. в., %	Відх. п.в. 2019 і 2018, %	Відх. п.в. 2019 і 2017, %
Виробничого призначення:	59330,0	100,0	23401,5	100,0	51525,5	100,0	-	-
будівлі та споруди	16787,0	28,3	8212,5	35,1	15362,5	29,8	-5,3	1,5
машини та обладнання	39109,0	65,9	13690,5	58,5	33859,0	65,7	7,2	-0,2
транспортні засоби	540,0	0,9	177,5	0,8	694,0	1,3	0,5	0,4
Інші	2894,0	4,9	1321,0	5,6	1610,0	3,1	-2,5	-1,8
Усього	59330,0	100,0	23401,5	100,0	51525,5	100,0	-	-

Якщо розглядати зміни у структурі основних засобів протягом 2017–2019 рр., то найбільше зросла питома вага будівель і споруд у структурі основних засобів – на 1,5 %, незважаючи на їхнє скорочення на 1424,5 тис. грн, і водночас частка групи «інші основні засоби» зменшилась на 1,8 % або на 1284 тис. грн.

Потрібно відзначити, що за 2019 рік на ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3» збільшилося основних засобів на 28124,0 тис. грн, або на 120,2 %. Ця позитивна зміна відбулася за рахунок збільшення виробничих основних засобів основного виду діяльності на 28124,0 тис. грн, в тому числі за рахунок збільшення машин і обладнання на 20168,5 тис. грн або на 147,3 %. Ці зміни свідчить про те, що у 2019 році збільшилася частка основних

засобів, задіяних безпосередньо у виробництві, а саме на 7,2 %. Відбулося також незначне збільшення частки транспортних засобів – на 0,6 %, а питома вага будівель та споруд й інших основних засобів зменшилася на 5,3 % та 2,5 % відповідно.

Доцільно проаналізувати також показники руху і технічного стану основних засобів (табл. 2.7).

Таблиця 2.7 – Розрахунок показників використання основних засобів для ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3»

Показник	2017	2018	2019	Відх. 2019-2018, %	Відх. 2019-2017, %
Коефіцієнти зносу:					
будівлі і споруди	0,5950	0,6040	0,5480	-0,0560	-0,0470
машини та обладнання	0,6810	0,7310	0,6820	-0,0490	0,0010
транспортні засоби	0,7130	0,6390	0,2204	-0,4190	-0,4926
інструменти та прилади	0,7450	0,7710	0,5294	-0,2420	-0,2156
малоцінні необоротні матеріальні активи	1,0000	1,0000	1,0000	0,0000	0,0000
інвентарна тара	0,8760	0,8760	0,8760	0,0000	0,0000
Загальний коефіцієнт оновлення	0,0200	0,0100	0,7400	0,7300	0,7200

У 2019 р. порівняно з 2017 р. відбулося оновлення основних засобів на 72 % (0,74 і 0,02 відповідно), що позитивно вплинуло на зниження ступеню зношеності основних засобів:

- транспортних засобів – на 49,3 %;
- інструментів і приладів – на 21,6 %;
- будівель і споруд – на 4,7 %.

Відповідно у 2019 р. в порівнянні з 2018 р. оновлення основних засобів значно зросло, про що свідчить збільшення значення коефіцієнта оновлення на 73 % (відповідно 0,74 та 0,01), тобто на підприємстві суттєво оновлюється обладнання, що є позитивною тенденцією.

Це підтверджується зниженням ступеню зношеності основних засобів:

- транспортних засобів – на 41,9 %;
- інструментів і приладів – на 24,2 %;

- будівель і споруд – на 5,6 %;
- машин та обладнання – на 4,9 %.

Необхідно також проаналізувати зміни продуктивності праці (табл. 2.8).

Таблиця 2.8 – Динаміка продуктивності праці на ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3» за 2017 – 2019 рр.

Показник	2017	2018	2019	Динаміка			
				Тзр 2019/ 2018, %	Тзр 2019/ 2017, %	Відх. 2019 і 2018, +/-	Відх. 2019 і 2017, +/-
Вироблено продукції, т	19345,3	18463,8	19013,0	103,0	98,3	549,2	-332,3
Середньооблікова чисельність штатних працівників	369	353	323	91,5	87,5	-30,0	-46,0
Продуктивність праці, т	52,4	52,3	58,9	112,6	112,3	6,6	6,5
Середня з/п, тис. грн	33,9	36,9	43,4	117,6	128,0	6,5	9,5

У 2019 р. середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу становить 323 осіб. Середня чисельність осіб, які працюють за сумісництвом – 4 особи. Чисельність працівників, які працюють на умовах неповного робочого часу (дня, тижня) - 8 осіб. Фонд оплати праці на кінець року склав 14967,7 тис. грн.

У порівнянні з 2017 р. середньооблікова чисельність зменшилася на 46 осіб або на 12,5 %, а обсяг виробництва скоротився на 1,7%. Проте за рахунок перевищення темпів скорочення кількості працівників над темпами скорочення обсягів виробництва продуктивність праці за два роки зросла на 12,3 %. Заробітна плата при цьому збільшилася в середньому на 28 %.

Натомість у 2019 р. у порівнянні з 2018 р. середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу зменшилась на 30 осіб або на 8,5 %, що у комплексі із збільшенням обсягів виробництва на 3 % призвело до підвищення продуктивності праці на 12,6 %. А середня заробітна плата паралельно зросла на 17,6 % (порівняно з попереднім звітним періодом

ФОП збільшено на 14,3 %).

Основною причиною збільшення фонду заробітної плати є політика керівництва підприємства щодо його регулювання в залежності від загальних соціально-економічних умов в країні (збільшення мінімальної заробітної плати та нарахування індексації заробітної плати).

В Товаристві розроблено та впроваджено низку програм, які спрямовані на розвиток персоналу та підвищення його кваліфікації. Для цього працює кваліфікаційна комісія.

Все це має вплив на обсяги прибутку. Аналіз прибутку від реалізації продукції на ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3» наведено в таблиці 2.9.

Таблиця 2.9 – Динаміка прибутку від операційної діяльності за 2017 – 2019 рр.

Стаття	2017	2018	2019	Динаміка			
				Тзр 2019/ 2018, %	Тзр 2019/ 2017, %	Відх. 2019 і 2018, +/-	Відх. 2019 і 2017, +/-
Сума операційних доходів	137474	182876	238207	130,3	173,3	55331	100733
Сума операційних витрат	131524	164327	226801	138,0	172,4	62474	95277
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	5950	18549	11406	61,5	191,7	-7143	5456
Рентабельність, %	0,1	0,8	0,2	25,0	199,4	-0,6	0,1
Фондовіддача, грн/грн.	2,7	8,4	5,1	60,7	186,6	-3,3	2,4

Так, операційний прибуток у 2019 р. на 91,7 % перевищує цей показник за 2017 р. Це обумовлено тим, що темпи зростання доходів (а саме, 173,3 %) на 0,9 % більше, ніж темпи зростання витрат (а саме, 172,4 %).

Відповідно за період 2017–2019 рр. збільшилась рентабельність необоротних активів від операційної діяльності на підприємстві. Так, якщо у 2017 р. з 1 грн необоротних активів отримано 0,1 грн операційного прибутку, то у 2019 р. отримано 0,2 грн операційного прибутку, тобто рентабельність необоротних активів від операційної діяльності зросла в 2 рази. Це,

безумовно, позитивна тенденція.

Крім того, можна говорити про підвищення ефективності використання основних засобів у 2019 р. порівняно з 2017 р. Про це свідчить зростання фондівіддачі з 2,7 грн готової продукції з 1 грн необоротних активів у 2017 р. до 5,1 грн готової продукції з 1 грн необоротних активів у 2019 р.

Потрібно відзначити, що в 2019 р. прибуток від операційної діяльності склав 11406 тис. грн, що на 7143 тис. грн менше ніж у 2018 р., що є негативною тенденцією. Скорочення обсягу прибутку від операційної діяльності у 2019 р. на 38,5 % (100 % - 61,5 %) спричинено збільшенням витрат на 62474 тис. грн.

У зв'язку з цим, доцільно провести аналіз фінансових результатів діяльності підприємства, що забезпечить виявлення наявних внутрішніх резервів підвищення ефективності діяльності підприємства ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3».

2.2 Формування та облік фінансових результатів

Однією з основних цілей діяльності підприємства є отримання прибутку, з яким нероздільно пов'язані як виплати власникам і розподіл прибутку на розвиток суб'єкта господарювання, так і податкові зобов'язання перед державою. Відповідно процес організації обліку фінансових результатів є одним з ключових для своєчасного отримання актуальних і достовірних даних про результати діяльності підприємства в повному обсязі.

Сутність організації обліку фінансових результатів полягає у формуванні даних про господарську діяльність суб'єкта господарювання за певний проміжок часу (місяць, квартал, рік тощо) у вигляді кінцевого результату – прибутку (збитку) – із зазначенням сум доходів і витрат за цей період з групуванням їх по видам відповідно до форм фінансової

звітності [63].

Обліковий цикл господарської діяльності на підприємстві завершується обліком фінансових результатів діяльності, а також їх розподілом і списанням [64]. Значення даної ділянки обліку і її роль значною мірою зростають в умовах ринкових відносин і при становленні середовища вільної конкуренції. Виробник має ретельно вивчати поточні потреби ринку для планування номенклатури, асортименту та обсягів виробництва продукції, враховуючи власні потужності.

Завдання бухгалтерського обліку фінансових результатів діяльності підприємства ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3» полягають у:

- визначенні загальних і часткових кількісних та якісних параметрів прибутків чи збитків;
- підготовці даних для складання різних видів звітності (фінансової, податкової та статистичної);
- формуванні інформаційної бази для здійснення процесу розподілу прибутку та операцій щодо розрахунків за податками з бюджетом, а також за дивідендами з акціонерами і засновниками;
- формуванні резервів власного капіталу тощо [64].

Виділяють декілька етапів організації обліку фінансових результатів, серед яких методологічний, внутрішньо-управлінський і нормативно-звітний [63].

На першому етапі створюється бухгалтерська служба на підприємстві, яка здійснює облік господарських операцій згідно з існуючою практикою і принципами ведення бухгалтерського обліку. При цьому суб'єкти господарювання мають дотримуватись норм чинного законодавства.

Другий етап характеризується формуванням підсумкових даних за період для внутрішніх цілей управління: проведення аналізу відхилень, коефіцієнтного і трендового аналізу, аналізу альтернативних варіантів тощо.

Нормативно-звітний етап підпорядкований дотриманню вимог чинного

законодавства щодо обліку фінансових результатів і складання й подання звітності підприємства, зокрема застосування затверджених форм первинної документації і звітності, врахування термінів подачі фінансової і податкової звітності органам, до сфери управління яких вони належать.

Таким чином, аналізуючи існуючий механізм обліку фінансових результатів, можна сформулювати алгоритм ефективної його організації [63].

1. Створення бухгалтерської служби на підприємстві. Суб'єкти господарювання самостійно обирають форму організації бухгалтерії (один бухгалтер, відділ бухгалтерії, розгалужена бухгалтерська служба, ведення бухгалтерського обліку сторонньою спеціалізованою фірмою), спираючись на розмір свого підприємства та внутрішньогосподарські потреби, якщо інше не зазначене у чинному законодавстві.

2. Визначення звітного періоду в рамках бухгалтерського та внутрішньогосподарського обліку.

3. Створення графіку документообігу на підприємстві і застосування діючих форм первинної документації й облікових реєстрів (наприклад, журнал 5 і журнал 6).

4. Затвердження внутрішньогосподарських форм звітності для різних структурних підрозділів, термінів їх складання й подання до відповідного кола управлінського персоналу. Налагодження оперативного зв'язку між управлінським персоналом відповідних взаємопов'язаних відділів, а також з планово-економічним відділом на підприємстві для корегування господарської діяльності в рамках запланованого обсягу прибутку конкретного періоду і стратегічного рівня прибутковості підприємства.

5. Своєчасне складання фінансової і податкової звітності з дотриманням вимог достовірності і повноти розкриття даних. Обов'язковою умовою є дотримання термінів подання фінансової і податкової звітності до відповідних органів.

Рахунок 79 «Фінансові результати», що застосовується ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3» для обліку підсумків діяльності суб'єкта

господарювання за рахунок закриття відповідних рахунків доходів і витрат. За своїми властивостями та структурою даний рахунок належить до операційно-результатних рахунків.

Ці рахунки призначені для того, щоб визначити результати господарської діяльності суб'єкта господарювання через порівняння валових доходів з валовими витратами і відповідно визначити результат – прибуток чи збиток.

За кредитом даного рахунку обліковуються суми по факту закриття рахунків для обліку доходів, за дебетом – суми по факту закриття рахунків обліку витрат і відповідна сума нарахованого податку на прибуток [65]. Порівнюючи дані суми, можна обчислити фінансовий результат як господарської діяльності загалом, так і операційної, фінансової та інвестиційної діяльності окремо.

Чистий фінансовий результат після оподаткування на ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3» списується на рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)». Даний рахунок є пасивним, тобто за його кредитом відображується прибуток та його збільшення від усіх видів діяльності, а за дебетом – збитки та використання прибутку [66].

Для розмежування доходів і витрат від різних видів діяльності в робочому Плані рахунків ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3» передбачені відповідні пов'язані субрахунки. Зокрема, доходи і витрати суб'єкта господарювання ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3» від реалізації готової продукції обліковуються на окремих субрахунках до рахунків 70 «Доходи від реалізації», 90 «Собівартість реалізації», 79 «Фінансові результати».

Рахунок 70 «Доходи від реалізації» для розмежування доходів від основної діяльності має субрахунки: 701 «Дохід від реалізації готової продукції», 702 «Дохід від реалізації товарів», 703 «Дохід від реалізації робіт і послуг», 704 «Вирахування з доходу».

Рахунок 90 «Собівартість реалізації» для розмежування витрат на основну діяльність має субрахунки: 901 «Собівартість реалізованої готової

продукції», 902 «Собівартість реалізованих товарів», 903 «Собівартість реалізованих робіт і послуг».

Рахунок 79 «Фінансові результати» для розмежування в обліку фінансових результатів від різних видів діяльності має субрахунки 791 «Фінансовий результат від основної діяльності», 792 «Фінансовий результат від фінансових операцій», 793 «Фінансовий результат від іншої звичайної діяльності».

Відображення на рахунках синтетичного обліку протягом року відповідно за кредитом рахунків доходів та за дебетом рахунків витрат здійснюють в кореспонденції рахунків, яка зазначена до кожного рахунку в Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку [66].

Також в обліку витрати поділяються на постійні та змінні, а також змішані.

Потрібно зазначити, що велика кількість витрат, зокрема витрати на електроенергію, заробітну плату відносяться саме до змішаних витрат. Тобто в їхньому складі є як постійні, так і змінні витрати [67].

Відповідно до Плану рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку для того, щоб відобразити в обліку фінансові результати основної діяльності суб'єкта господарювання від реалізації готової продукції та виконання робіт за звітний рік, ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3» складає заключні бухгалтерські проведення.

Підприємство під час здійснення господарської діяльності може здійснювати операційну, фінансову, інвестиційну діяльність, господарські операції за якими обліковуються відповідним чином.

До основних прикладів провадження операційної діяльності, яку здійснює ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3», можна віднести:

- реалізацію готової продукції;
- надання (взяття) необоротних активів в оренду;

– продаж основних засобів шляхом їх переведення до складу активів на продаж.

Так, до першої групи належить реалізація готової продукції. На підприємстві ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3» протягом місяця на склад надійшла продукція, фактична виробнича собівартість якої дорівнює 299000,00 грн.

У тому самому місяці реалізовано продукцію на суму 390000,00 грн. (у тому числі ПДВ – 65000,00 грн.). Собівартість реалізації дорівнює 286000,00 грн. і складається з:

- виробничої собівартості реалізованої продукції 284193,00 грн.;
- нерозподілених постійних загальновиробничих витрат у розмірі 1807,00 грн (табл. 2.10).

Таблиця 2.10 – Бухгалтерські проведення для визначення фінансового результату від операційної діяльності (реалізація готової продукції)

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		Дт	Кт	
1	Відображено надходження на склад готової продукції за фактичною виробничою собівартістю	26	23	299000,0
2	Відображено дохід від реалізації готової продукції	361	701	390000,0
3	Відображено податкові зобов'язання з ПДВ	701	641/ПДВ	65000,0
4	Списано виробничу собівартість продукції, реалізованої у звітному місяці	901	26	286000,0
5	Списано на фінансовий результат:			
	– дохід від реалізації готової продукції	701	791	325000,0
	– собівартість реалізованої продукції	791	901	286000,0
6	Отримано прибуток			39000

До другої групи належить надання приміщення в операційну оренду. Підприємство ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3» сдало приміщення вартістю 1000000 грн в оренду з щомісячною орендною платою в розмірі 19500 грн. (у тому числі ПДВ – 3250 грн.).

При цьому за домовленістю сторін ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3» самостійно несе витрати на оплату комунальних послуг щодо об'єкта оренди, які за підсумками поточного місяця склали 3600 грн. (у тому числі ПДВ 20 % – 600 грн.).

Необхідно зазначити, що для підприємства ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3» надання нерухомості в оренду є неосновним видом діяльності (табл. 2.11).

Таблиця 2.11 – Бухгалтерські проведення для визначення фінансового результату від операційної діяльності (надання приміщення в оренду)

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		Дт	Кт	
1	Отримано авансом орендну плату за поточний місяць	311	681	19500,0
2	Відображено суму податкових зобов'язань з ПДВ у складі вартості отриманої орендної плати	643	641/ПДВ	3250,0
3	Відображено суму доходу від здавання приміщення в оренду	361	713	19500,0
4	Списано раніше відображену суму податкових зобов'язань з ПДВ	713	643	3250,0
5	Здійснено залік заборгованостей	681	361	19500,0
6	Відображено сплату комунальних послуг, пов'язаних з приміщенням, яке надане в оренду	949	631	3900,0
7	Відображено суму ПДВ	644	631	780,0
8	Оплачено вартість послуг сторонніх організацій, отриманих у зв'язку з наданням приміщення в оренду	631	311	4680,0
9	Списано на фінансовий результат:			
	– дохід від операційної оренди складу	713	791	16250,0
	– витрати, пов'язані з операційною орендою складу	791	949	3900,0
10	Отримано прибуток			12350,0

Крім того, підприємство має операції з реалізації необоротних активів. Підприємство ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3» перевело верстат із:

- залишковою вартістю 27300 грн
- сума накопиченого зносу – 19500 грн

до складу необоротних активів, утримуваних для продажу.

Протягом року чиста вартість реалізації верстата спочатку зменшилася до 24960 грн., а потім зросла до 26650 грн.

Верстат продано за 39000 грн. (в т. ч. ПДВ – 6500 грн.) (табл. 2.12).

Таблиця 2.12 – Бухгалтерські проведення для визначення фінансового результату від операційної діяльності (реалізація необоротного активу на продаж)

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		Дт	Кт	
1	Списано суму накопиченого зносу	131	104	19500,0
2	Переведено об'єкт ОЗ до складу необоротних активів, утримуваних для продажу	286	104	27300,0
3	Зменшено вартість об'єкта у зв'язку зі зменшенням чистої вартості реалізації (24960,00 грн. - 27300,00 грн.)	946	286	2340,0
4	Збільшено вартість об'єкта у зв'язку зі збільшенням чистої вартості реалізації (26650,00 грн. - 24960,00 грн.)	286	719	1690,0
5	Отримано передоплату за верстат	311	681	39000,0
6	Відображено податкові зобов'язання з ПДВ	643	641/ПДВ	6500,0
7	Відвантажено верстат покупцеві	377	712	39000,0
8	Списано раніше відображене податкове зобов'язання з ПДВ	712	643	6500,0
9	Списано собівартість об'єкта	943	286	26650,0
10	Здійснено залік заборгованостей	681	377	39000,0
11	Віднесено на фінансовий результат:			
	– суму доходу від продажу об'єкта ОЗ	712	791	32500,0
	– собівартість проданого об'єкта ОЗ	791	943	26650,0
	– витрати від зменшення вартості об'єкта ОЗ у зв'язку зі зменшенням чистої вартості реалізації	791	946	2340,0
	– доходи від збільшення вартості об'єкта ОЗ у зв'язку зі збільшенням чистої вартості реалізації	719	791	1690,0
12	Отримано прибуток			5200,0

У своїй господарській діяльності ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3» отримує кредити (табл. 2.13).

Таблиця 2.13 – Бухгалтерські проведення для визначення фінансового результату від фінансової діяльності (отримання кредиту)

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		Дт	Кт	
1	Отримано короткостроковий кредит банку	311	601	260000,0
2	Нараховано і сплачено відсотки місяць користування кредитом	951	684	3900,0
		792	951	
		684	311	
3	Погашено короткостроковий кредит банку	601	311	260000,0

05.11.2019 р. ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3» отриманий в банку кредит на придбання устаткування в розмірі 200000 грн. строком на 1 місяць. Відсотки за користування кредитом 3000 грн. були сплачені через місяць (05.12.2019 р.).

Кредит погашено 05.12.2019 р. Устаткування, придбане за рахунок кредитних коштів, не відповідає критеріям кваліфікаційного активу, тому відсотки за кредит не капіталізуються, а включаються до витрат періоду.

До операцій з інвестиційної діяльності ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3» належить купівля-продаж облігацій (табл. 2.14).

Підприємство ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3» придбало для перепродажу облігації, сплативши за них 104000 грн продавцю. Інші витрати, пов'язані з придбанням облігацій, становили 1300 грн. Надалі облігації було продано за 110500 грн.

Основними етапами обліку фінансових результатів ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3» є:

- облік доходів і витрат підприємства від операцій з операційної, фінансової та інвестиційної діяльності на рахунках 7-го і 9-го класу рахунків робочого Плану рахунків підприємства;
- формування фінансового результату підприємства на рахунку 79 «Фінансові результати»;
- розрахування податку на прибуток;

- перенесення чистого фінансового результату – прибутку або збитку – на рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)»;
- розподіл і використання прибутку.

Таблиця 2.14 – Бухгалтерські проведення для визначення фінансового результату від інвестиційної діяльності

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		Дт	Кт	
1	Оплачено облігації	352	311	104000,0
2	Відображено витрати, пов'язані з придбанням облігацій	352	685	1300,0
3	Сплачено за витрати, пов'язані з придбанням облігацій	685	311	1300,0
4	Передано облігації покупцю за договором	377	741	110500,0
5	Списано собівартість реалізованих облігацій	971	352	105300,0
6	Утримано комісію торговцем ЦП	971	685	520,0
7	Сплачено комісію торговцю ЦП	685	311	520,0
8	Отримано кошти від покупця	311	377	110500,0
9	Списано на фінансовий результат:			
	– дохід від операційної оренди складу	741	793	110500,0
	– витрати, пов'язані з операційною орендою складу	793	971	105820,0
10	Отримано прибуток			4680,0

Після здійснення бухгалтерських проведеннь за рахунком 79 «Фінансові результати» на ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3» визначається прибуток до оподаткування. Після цього розраховується сума податку на прибуток:

- Дт 98 «Податок на прибуток» Кт 641 «Розрахунки за податками»;
- Дт 79 «Фінансові результати» Кт 98 «Податок на прибуток».

За результатами розрахування податку на прибуток за ставкою 18 % підприємство визначає чистий фінансовий результат, який списується з рахунку 79 «Фінансові результати» заключною бухгалтерською проводкою:

- Дт 79 «Фінансові результати» Кт 441 «Прибуток нерозподілений» – на суму чистого фінансового результату – прибутку;
- Дт 442 «Непокриті збитки» Кт 79 «Фінансові результати» – на суму

чистого фінансового результату – збитку.

Отриманий прибуток звітного періоду ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3» підлягає розподілу на резервний капітал 5% чистого прибутку за рік [68] та за рішенням зборів учасників – на дивіденди (табл. 2.15).

Таблиця 2.15 – Бухгалтерські проведення з розподілу прибутку

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		Дт	Кт	
1	Списання збитків за рахунок прибутку	441	442	133600,0
2	Використання прибутку на відрахування до резервного капіталу (5% чистого прибутку : 5328000 грн* 5%)	443	43	266400,0
3	Нарахування дивідендів	443	671	4204000,0
4	Зменшення суми прибутку за рахунок відрахувань до резервного капіталу і нарахування дивідендів	441	443	4470400,0
5	Визначено суму нерозподіленого прибутку			20152000,0

Для обліку використання прибутку призначений субрахунок 443 «Прибуток, використаний у звітному періоді», за дебетом якого відображаються відрахування до резервного капіталу та нарахування дивідендів власникам, а за кредитом – списується використаний прибуток за рахунок нерозподіленого прибутку.

2.3 Оподаткування фінансових результатів підприємства

ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3» організовує облік своїх операцій відповідно до внутрішньої політики, стандартів бухгалтерського обліку, виконує вимоги, встановлені законодавством України, користується єдиними правилами бухгалтерського обліку в Товариствах на базі комплексної автоматизації та комп'ютеризації та подає свої баланси, звітність та іншу

інформацію відповідним компетентним органам та іншим організаціям відповідно до вимог чинного законодавства у належні строки та в установлених обсягах і формах.

Фінансовий рік ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3» відповідає календарному року і починається 1 січня та закінчується 31 грудня. ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3» подає свою звітність до відповідних органів в порядку, встановленому законодавством.

Окрім обліку фінансових результатів і складання фінансової звітності ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3» здійснює оподаткування фінансових результатів. Основним податком є податок на прибуток. Суму сплаченого податку на прибуток можна дізнатися зі Звіту про фінансові результати за рядком 2300 «Витрати (дохід) з податку на прибуток».

ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3» є платником податку на прибуток, і його нарахування та сплату здійснює відповідно до третього розділу Податкового кодексу України (ПКУ).

Об'єктом оподаткування податку на прибуток є прибуток, джерело походження якого знаходиться в Україні та / або за її межами. Дохід ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3» за рік, який передуює звітному, перевищує двадцять мільйонів гривень, тому досліджуване підприємство зобов'язано здійснювати корегування фінансового результату до оподаткування для того, щоб визначити об'єкт оподаткування [26].

База оподаткування визначена як грошове вираження об'єкту оподаткування. ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3» застосовує ставку податку на прибуток в розмірі 18 %, яка є базовою. Відповідно до Податкового кодексу України ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3» самостійно визначає суму податку на прибуток, яка підлягає сплаті у звітному періоді.

Річний дохід ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3» за попередній період, який включає в себе дохід від реалізації продукції, інші операційні доходи, фінансові та інші доходи, перевищує двадцять мільйонів гривень. Відповідно до Податкового кодексу України ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3» не може

обрати тільки річний період для звітування з податку на прибуток.

Звітним періодом з податку на прибуток для ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3» є квартал, причому сума податку вказується в податковій декларації півріччя, 9 місяців і рік, наростаючим підсумком [26].

ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3» здійснює корегування фінансового результату до оподаткування відповідно до чинного законодавства. У ПКУ визначено три типи корегувань фінансового результату до оподаткування:

- корегування внаслідок амортизації необоротних активів;
- корегування внаслідок формування резервів (окрім резерву на оплату відпусток);
- корегування внаслідок здійснення фінансових операцій [69].

Загалом всі корегування, які здійснює ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3» щодо отриманого фінансового результату до оподаткування, поділяють на постійні і змінні різниці.

Постійні різниці у ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3» виникають в поточному періоді внаслідок різниць у сумі прибутку, визначеному за результатами бухгалтерського обліку, і податкового прибутку, які не відшкодовуються в наступних періодах. Одним з прикладів операцій, за якими у ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3» виникають постійні різниці, є нарахування амортизації на невиробничі основні засоби (табл. 2.16).

Так, у ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3» у 2019 р. по фінансовому обліку доходи – 238296000 грн, витрати – 231503000 грн, в т.ч. амортизація невиробничих основних засобів – 1345889 грн. Таким чином, обліковий прибуток дорівнює: $238296000 - 231503000 = 6793000$ грн. Податковий прибуток дорівнює: $238296000 - (231503000 - 1345889) = 8138889$ грн. Різниця є постійною. Витрати з податку на прибуток (рядок 2300 форма 2) дорівнюють: $8138889 \text{ грн} \times 18 \% = 1465000$ грн.

На підприємстві також виникають тимчасові різниці. Їхня сутність в тому, що вони виникають в одному періоді і нівелюються в іншому.

Таблиця 2.16 – Бухгалтерські проведення для визначення постійних різниць

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		Дт	Кт	
1	Нарахування податку на прибуток	98	641/ПП	1465000,0
	– в т.ч. нараховано суму постійних різниць 242260 грн (1465000 грн - 6793000 грн*18%)			242260,0
	– в т.ч. донарахування податку на прибуток, відображеного в декларації за рік (1465000 грн - 242260 грн)			1222740,0
2	Списання на фінансовий результат суми витрат за податком на прибуток	79	98	1465000,0

Тимчасові різниці, які виникають в діяльності ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3», поділяються на дві групи:

- відстрочені податкові активи (ВПА);
- відстрочені податкові зобов'язання (ВПЗ).

Відстрочені податкові активи – різниці, які виникають внаслідок відмінностей в обсязі фінансового результату до оподаткування за даними бухгалтерського і податкового обліку, коли прибуток до оподаткування за податковим обліком більше, ніж за бухгалтерським.

Цей вид тимчасових податкових різниць вимагає сплати податкових зобов'язань у звітному періоді, що призведе до зменшення обсягу податкових зобов'язань в наступних періодах.

До випадків виникнення відстрочених податкових активів належать резерви сумнівних боргів, забезпечення, крім резерву відпусток тощо.

Так, однією з ситуацій, коли на ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3» виникають відстрочені податкові активи, є нарахування резерву сумнівних боргів. Відстрочений податковий актив буде зберігатися до того моменту, поки дебіторська заборгованість, на яку був нарахований даний резерв, буде визнана безнадійною і буде списана за рахунок резерву сумнівних боргів.

ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3» обліковує відстрочені податкові активи на рахунку 17 «Відстрочені податкові активи». Рахунок є активним,

тобто збільшення відстрочених податкових активів на підприємстві відображається за дебетом рахунку, а зменшення – за кредитом рахунку.

Відстрочені податкові зобов'язання – різниці, які виникають внаслідок відмінностей в обсязі фінансового результату до оподаткування за даними бухгалтерського і податкового обліку, коли прибуток до оподаткування за податковим обліком менше, ніж за бухгалтерським.

Цей вид тимчасових податкових різниць вимагає сплати податкових зобов'язань в майбутніх періодах, натомість у звітному періоді обсяг податкових зобов'язань зменшується на дану суму.

До ситуацій, які призводять до виникнення на підприємстві відстрочених податкових зобов'язань, належать переоцінка запасів, різниця в методах амортизації в бухгалтерському та податковому обліку тощо.

Одним з випадків, коли на ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3» виникають відстрочені податкові зобов'язання, є відмінності в сумах нарахованої амортизації на необоротні активи за даними податкового і бухгалтерського обліку. Розмір відстроченого податкового зобов'язання визначається множенням наявної різниці на ставку податку на прибуток.

ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3» обліковує відстрочені податкові зобов'язання на рахунку 54 «Відстрочені податкові зобов'язання». Рахунок є пасивним (збільшення відстрочених податкових зобов'язань на підприємстві відображається за кредитом рахунку, а зменшення – за дебетом рахунку).

При складанні фінансової звітності підприємство відображає відстрочені податкові активи або відстрочені податкові зобов'язання, які наявні за результатами звітного періоду, за відповідними рядками, а саме:

- за рядком 1045 «Відстрочені податкові активи»;
- за рядком 1500 «Відстрочені податкові зобов'язання».

При цьому необхідно зауважити, що при визначенні загальної суми податкових різниць ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3» згортає сальдо різниць відповідно до п. 17 П(С)БО 17 «Податок на прибуток», тому у

фінансовій звітності зазначена або сума відстрочених податкових активів, або сума відстрочених податкових зобов'язань.

За даними балансу ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3» на 31.12.17 р.:

– податкова різниця, яка виникла при нарахуванні амортизації основних засобів: у бухгалтерському обліку сума амортизації становить 38954000 грн, а в податковому – 40105889 грн;

– податкова різниця, яка виникла в результаті нарахування резерву сумнівних боргів, складає 2263000 грн на кінець 2018 року. Відповідно, в бухгалтерському обліку витрати більше, ніж в податковому (табл. 2.17).

Таблиця 2.17 – Визначення ВПА і ВПЗ за 2018 рік [70]

Стаття	Станом на 31.12.2018 р., грн.				
	Сума у податковому обліку	Сума у бух. обліку	Тимчасова податкова різниця	Ставка податку	Відстрочений податок: ВПА (ВПЗ)
Амортизація ОЗ	40105889	38954000	(1151889)	18	(207340)
Резерв сумнівних боргів	0	2263000	2263000	18	407340
Разом	-	-	-	-	200000

Отже, на 31.12.2018 р. в обліку відображено ВПА за резерв сумнівних боргів – 407340 грн; і ВПЗ за амортизацією основних засобів – 207340 грн.

У балансі на 31.12.2018 року ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3» відображає згорнуте сальдо за статтею ВПА в сумі 200 тис. грн, відображено в графі 3 за рядком 1045 Балансу на 31.12.2018 року.

За даними балансу на 31.12.2019 р. ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3»:

– податкова різниця, яка виникла при нарахуванні амортизації основних засобів: у бухгалтерському обліку сума амортизації складає 150185000 грн, а в податковому – 150228378 грн;

– податкова різниця, яка виникла в результаті нарахування резерву сумнівних боргів, – 315600 грн на кінець 2019 року. В бухгалтерському обліку витрати є більшими, ніж в податковому на цю суму (табл. 2.18).

Таблиця 2.18 – Визначення ВПА і ВПЗ за 2019 рік [70]

Стаття	Станом на 31.12.2019 р., грн				
	Сума у податковому обліку	Сума в бух. Обліку	Тимчасова податкова різниця	Ставка податку	Відстрочений податок: ВПА (ВПЗ)
Амортизація ОЗ	150228378	150185000	(43378)	18	(7808)
Резерв сумнівних боргів	0	315600	315600	18	56808
Разом	-	-	-	-	49000

Таким чином, на кінець 2019 року в обліку відображено:

- ВПА – за резерв сумнівних боргів у сумі 56808 грн;
- ВПЗ – за амортизацією основних засобів в сумі 7808 грн.

Для цього сальдо ВПА на початок 2019 року потрібно зменшити на 350532 грн (407340 грн – 56808 грн), а початкове сальдо ВПЗ – на 199532 грн (207340 грн – 7808 грн) (табл. 2.19).

Таблиця 2.19 – Бухгалтерські проведення з відображення ВПА і ВПЗ

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		Дт	Кт	
2018 рік				
1	Нараховане ВПА	17	641/ПП	407340,0
2	Нараховане ВПЗ	98	54	207340,0
2019 рік				
3	Зменшення сальдо ВПА	98	17	350532,0
4	Зменшення сальдо ВПЗ в межах поточного податку на прибуток	54	641/ПП	199532,0

Згорнуте сальдо відстрочених податків (ВПА) становить 49000 грн (56808 грн – 7808 грн).

Суму 49 тис. грн відображено в Балансі на 31.12.2019 року у графі 4 за рядком 1045.

Відповідно господарські операції з нарахування податку на прибуток, а також відстрочених податкових активів і зобов'язань відображаються в бухгалтерському обліку певними проведеннями (табл. 2.20).

Таблиця 2.20 – Бухгалтерські проведення для визначення відстрочених податкових активів і зобов'язань

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		Дт	Кт	
1	Зменшення сальдо ВПА (56808 грн - 407340 грн)	98	17	350532,0
2	Зменшення сальдо ВПЗ (7808 грн - 207340 грн)	54	641/ПП	199532,0
3	Донарахування податку на прибуток, відображеного в декларації за рік (1314000 грн - 199532 грн)	98	641/ПП	1114468,0
	– в т.ч. нарахування суми постійних різниць 242260 грн (1465000 грн - 6793000 грн*18%)			242260,0
	– в т.ч. донарахування податку на прибуток, відображеного в декларації за рік (1314000 грн - 242260 грн - 199532 грн)			872208,0
4	Списання на фінансовий результат суми витрат за податком на прибуток	79	98	1465000,0

Таким чином, у 2019 році на ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3» прибуток звітного періоду за даними бухгалтерського обліку складає 8138889 грн = 6793000 грн (прибуток до оподаткування) + 1345889 грн (постійні різниці) (тобто витрати з податку на прибуток за рядком 2300 форма 2 «Звіт про фінансові результати» дорівнюють 1465000 грн = 1222740 грн + 242260 грн), а за даними податкового обліку прибуток звітного періоду складає 7300000 грн (сума податку на прибуток згідно з декларацією з податку на прибуток за рік – 1314000 грн), тобто виникла тимчасова різниця в сумі 838889 грн (в т. ч. зменшення сальдо ВПА на 350532 грн (-1947400 грн * 18 %) і зменшення сальдо ВПЗ на 199532 грн (-1108511 грн * 18 %)).

Отже, у своїй діяльності ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3» здійснює корегування фінансового результату до оподаткування відповідно до чинного законодавства і обліковує постійні податкові різниці та змінні податкові різниці (відстрочені податкові активи і відстрочені податкові зобов'язання). При складанні фінансової звітності ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3» відображає згорнуте сальдо податкових різниць підприємство в Балансі.

2.4 Удосконалення обліку фінансових результатів хлібопекарних підприємств

До основної операційної діяльності ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3» належить виробництво та реалізація хлібобулочної продукції і продаж сільськогосподарської продукції. Підприємство реалізує продукцію та товари як всередині країни, так і на експорт. Протягом 2019 р. 14,88 % доходів від реалізації товарів і 20,14 % собівартості реалізації товарів припадає на експорт. На основі вивчення плану рахунків підприємства доцільно запропонувати деталізацію рахунків бухгалтерського обліку 70 «Дохід від реалізації» і 90 «Собівартість реалізації» на вітчизняному та зарубіжному ринках (рисунок 2.3).

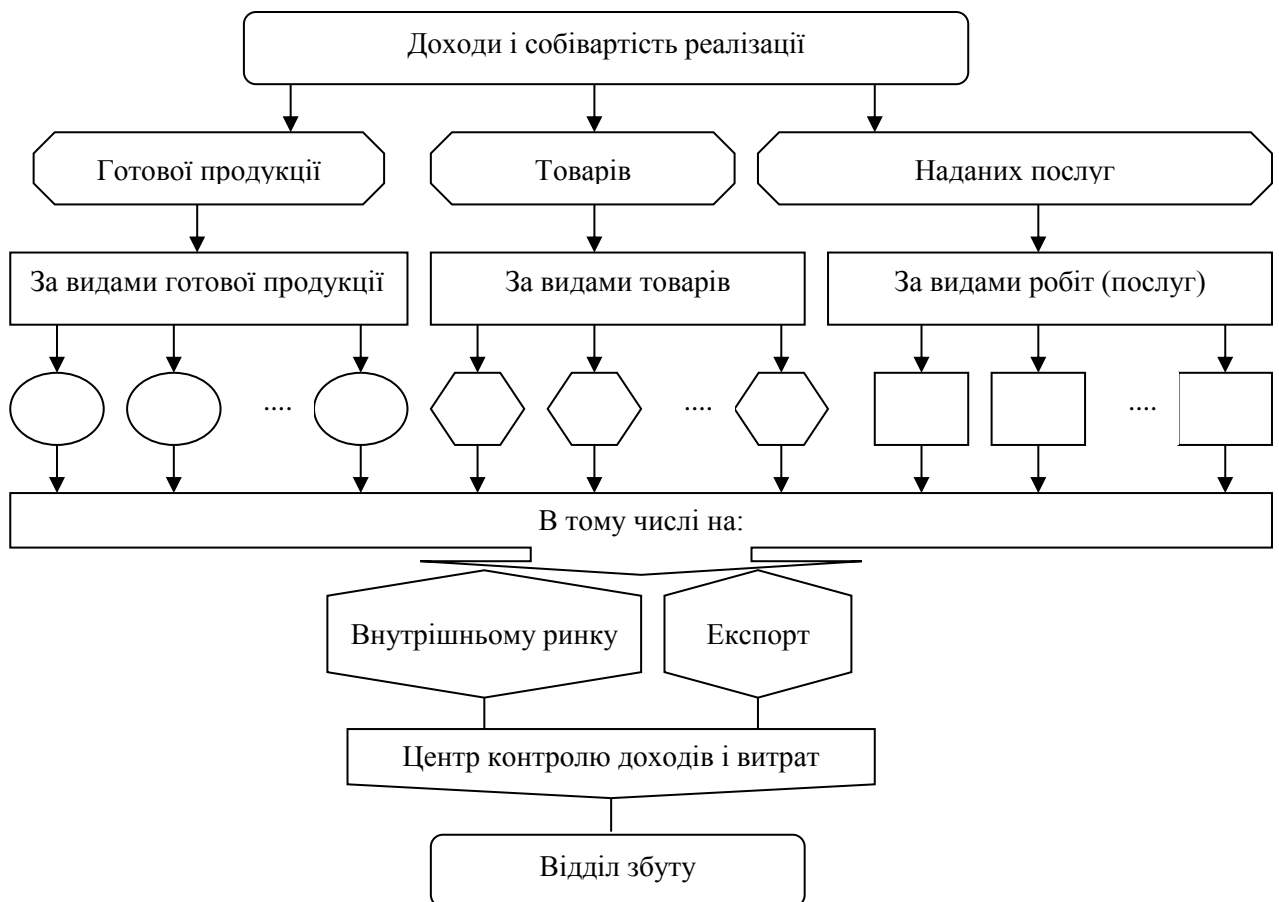


Рисунок 2.3 – Побудова аналітичного обліку доходів і собівартості реалізації для підприємств хлібопекарного виробництва

Зокрема, такої деталізації потребують рахунки бухгалтерського обліку 702 «Дохід від реалізації товарів» і 902 «Собівартість реалізованих товарів» (табл. 2.21).

Таблиця 2.21 – Запропонований порядок деталізації доходів і собівартості реалізації товарів (основна діяльність) для хлібопекарних підприємств

Субрахунок	Субрахунок 2-го порядку	Аналітичний рахунок
702 «Дохід від реалізації товарів»	702.1 «Дохід від реалізації товарів на вітчизняному ринку»	За основними групами товарів, які реалізуються на вітчизняному ринку
	702.2 «Дохід від реалізації товарів на експорт»	За основними групами товарів, які реалізуються на експорт
902 «Собівартість реалізованих товарів»	902.1 «Собівартість реалізованих товарів на вітчизняному ринку»	За основними групами товарів, які реалізуються на вітчизняному ринку
	902.2 «Собівартість реалізованих товарів на експорт»	За основними групами товарів, які реалізуються на експорт

На підприємстві дуже добре налагоджена робота планово-економічного відділу, який ретельно стежить за складанням і виконанням планів за обсягами і строками виробництва різних видів продукції, а також дотриманням норм витрат як змінних, так і постійних. Відповідно на підприємстві майже не виникають нерозподілені постійні загальновиробничі витрати.

Так, у 2019 р. нерозподілені постійні загальновиробничі витрати склали 1807,00 грн, що є несуттєвою сумою в рамках складеної річної фінансової звітності. На більшості підприємств хлібопекарської галузі поділ загальновиробничих витрат на постійні і змінні в бухгалтерському обліку не здійснюється. Таким чином, при виникненні нерозподілених постійних загальновиробничих витрат за даними планово-економічного відділу це не знаходить відображення в бухгалтерському обліку.

Тому пропонуємо здійснити поділ загальновиробничих витрат на постійні та змінні при веденні бухгалтерського обліку для відображення

нерозподілених постійних загальновиробничих витрат проводкою Дт 901 Кт 91 (табл. 2.22).

Таблиця 2.22 – Бухгалтерські проведення для визначення фінансового результату від операційної діяльності (реалізація готової продукції)

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		Дт	Кт	
1	Відображено надходження на склад готової продукції за фактичною виробничою собівартістю	26	23	299000,0
2	Відображено дохід від реалізації готової продукції	361	701	390000,0
3	Відображено податкові зобов'язання з ПДВ	701	641/ПДВ	65000,0
4	Списано виробничу собівартість продукції, реалізованої у звітному місяці	901	26	284193,0
5	Списано на собівартість реалізації нерозподілені постійні загальновиробничі витрати	901	91	1807,0
6	Списано на фінансовий результат:			
	– дохід від реалізації готової продукції	701	791	325000,0
	– собівартість реалізованої продукції	791	901	286000,0
7	Отримано прибуток			39000

Асортимент продукції, що її випускає підприємство, є дуже розгалуженим. Основний аналіз виробництва і продажів продукції за асортиментними позиціями здійснюють працівники планово-економічного відділу. В рамках ведення бухгалтерського обліку вважаємо доцільним запропонувати деталізацію рахунку бухгалтерського обліку 701 «Дохід від реалізації готової продукції» в розрізі:

- видів продукції (хліб і булочні вироби);
- груп за рецептурою (прості, покращені, здобні);
- ваги готових виробів (дрібноштучні, великоштучні, звичайні) (табл. 2.23).

Рахунок бухгалтерського обліку 901 «Собівартість реалізованої готової продукції» також пропонуємо деталізувати за наведеними характеристиками продукції (табл. 2.24).

Таблиця 2.23 – Запропонований порядок деталізації доходів від реалізації готової продукції (основна діяльність) для хлібопекарних підприємств

Субрахунок	Субрахунок 2-го порядку	Субрахунок 3-го порядку	Субрахунок 4-го порядку
701 «Дохід від реалізації готової продукції»	701.1 «Дохід від реалізації хліба»	701.11 «Дохід від реалізації простого хліба»	701.111 «Дохід від реалізації простого дрібноштучного хліба»
			701.112 «Дохід від реалізації простого великоштучного хліба»
			701.113 «Дохід від реалізації простого звичайного хліба»
		701.12 «Дохід від реалізації поліпшеного хліба»	701.121 «Дохід від реалізації поліпшеного дрібноштучного хліба»
			701.122 «Дохід від реалізації поліпшеного великоштучного хліба»
			701.123 «Дохід від реалізації поліпшеного звичайного хліба»
	701.2 «Дохід від реалізації булочних виробів»	701.21 «Дохід від реалізації простих булочних виробів»	701.211 «Дохід від реалізації простих дрібноштучних булочних виробів»
			701.212 «Дохід від реалізації простих великоштучних булочних виробів»
		701.22 «Дохід від реалізації поліпшених булочних виробів»	701.221 «Дохід від реалізації поліпшених дрібноштучних булочних виробів»
			701.222 «Дохід від реалізації поліпшених великоштучних булочних виробів»
		701.23 «Дохід від реалізації здобних булочних виробів»	701.231 «Дохід від реалізації здобних дрібноштучних булочних виробів»
			701.232 «Дохід від реалізації здобних великоштучних булочних виробів»

Таблиця 2.24 – Запропонований порядок деталізації собівартості реалізації готової продукції (основна діяльність) для хлібопекарних підприємств

Субрахунок	Субрахунок 2-го порядку	Субрахунок 3-го порядку	Субрахунок 4-го порядку	
901 «Собівартість реалізованої готової продукції»	901.1 «Собівартість реалізованого хліба»	901.11 «Собівартість реалізованого простого хліба»	901.111 «Собівартість реалізованого простого дрібноштучного хліба»	
			901.112 «Собівартість реалізованого простого великоштучного хліба»	
			901.113 «Собівартість реалізованого простого звичайного хліба»	
			901.12 «Собівартість реалізованого поліпшеного хліба»	901.121 «Собівартість реалізованого поліпшеного дрібноштучного хліба»
				901.122 «Собівартість реалізованого поліпшеного великоштучного хліба»
				901.123 «Собівартість реалізованого поліпшеного звичайного хліба»
		901.2 «Собівартість реалізованих булочних виробів»	901.21 «Собівартість реалізованих простих булочних виробів»	901.211 «Собівартість реалізованих простих дрібноштучних булочних виробів»
				901.212 «Собівартість реалізованих простих великоштучних булочних виробів»
				901.221 «Собівартість реалізованих поліпшених дрібноштучних булочних виробів»
				901.222 «Собівартість реалізованих поліпшених великоштучних булочних виробів»
			901.23 «Собівартість реалізованих здобних булочних виробів»	901.231 «Собівартість реалізованих здобних дрібноштучних булочних виробів»
				901.232 «Собівартість реалізованих здобних великоштучних булочних виробів»

При формуванні фінансових результатів в бухгалтерському обліку потрібно звернути увагу на необхідність чіткого розмежування результатів від операційної діяльності, оскільки на рахунку 791 «Фінансовий результат від операційної діяльності» обліковуються як результати основної (виробничо-збутової) діяльності, так й іншої операційної діяльності, як-то реалізації інших оборотних активів операційної оренди активів, операційної курсової різниці тощо. Для відокремлення результатів основної та іншої операційної діяльності пропонуємо застосовувати в обліку таку деталізацію за рахунком 791 «Фінансовий результат від операційної діяльності», враховуючи при цьому важливий аспект – здійснення підприємством зовнішньоекономічної діяльності (табл. 2.25).

Таблиця 2.25 – Запропонований порядок фінансових результатів операційної діяльності хлібопекарних підприємств

Субрахунок	Субрахунок 2-го порядку	Субрахунок 3-го порядку
791 «Результат операційної діяльності»	791.1 «Результат основної діяльності»	791.11 «Результат від реалізації на вітчизняному ринку»
		791.12 «Результат від реалізації на експорт»
	791.2 «Результат іншої операційної діяльності»	

Запропонована деталізація плану рахунків в умовах автоматизованої комп'ютеризованої системи бухгалтерського обліку дозволяє ефективно вирішувати проблеми аналітичного обліку доходів, витрат і фінансових результатів завдяки широким можливостям у виборі номенклатури аналітичних об'єктів, оперативності отримання даних на будь-яку звітну дату.

РОЗДІЛ 3

АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ НА ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД №3»

3.1 Структурно-динамічний аналіз фінансових результатів підприємства

Для оцінки ефективності діяльності підприємства проводиться аналіз фінансових результатів. Основним джерелом є фінансова звітність ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3» (додатки А, Б, В, Д).

Протягом 2017–2019 рр. чистий прибуток збільшився на 24,4 % і склав 5328 тис. грн (табл. 3.1 і 3.2).

Потрібно відзначити, що у 2018 р. було значне збільшення чистого прибутку на 145,5 %, порівняно з чим у 2019 р. прибуток скоротився на 49,3 % (100 % - 50,7 %). Доцільно проаналізувати зміни фінансового результату досліджуваного періоду (табл. 3.3).

Якщо розглядати наявні зміни в отриманих обсягах фінансових результатів в цілому, то валовий прибуток за 2018 р. і 2019 р. поетапно збільшувався на 46,2 % і на 44,6 % відповідно і склав 59862 тис. грн у 2019 р. Операційний прибуток протягом 2017–2019 рр. збільшився на 91,7 % і склав 11406 тис. грн, фінансовий результат до оподаткування збільшився на 45,2 % і склав 6793 тис. грн. Для визначення факторів впливу на зміни фінансового результату протягом досліджуваного періоду потрібно дослідити вплив змін статей доходів і витрат на зміни прибутку на різних етапах його формування.

На формування валового прибутку впливають чистий дохід від реалізації продукції і собівартість реалізованої продукції. У 2017 р. собівартість реалізації склала 79,1 % від чистого доходу від реалізації (106824 тис. грн / 135130 тис. грн), тобто валовий прибуток склав 20,9 % від

чистого доходу від реалізації. Порівняно з 2017 р. у 2018 р. і 2019 р. чистий дохід від реалізації збільшився на 21,8 % і 56,4 %, і це зростання перевищувало темпи приросту собівартості реалізації (15,3 % і 41,8 %).

Таблиця 3.1 – Аналіз динаміки чистого прибутку

Стаття	2017	2018	2019	Динаміка 2018 р. до 2017 р.		Динаміка 2019 р. до 2018 р.		Динаміка 2019 р. до 2017 р.	
				Відх., +/-	Тзр, %	Відх., +/-	Тзр, %	Відх., +/-	Тзр, %
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	135130	164546	211372	29416	121,8	46826	128,5	76242	156,4
Інші операційні доходи	2344	18330	26835	15986	782,0	8505	146,4	24491	1144,8
Інші фінансові доходи	2888	310	0	-2578	10,7	-310	0,0	-2888	0,0
Інші доходи	256	288	89	32	112,5	-199	30,9	-167	34,8
Загальна сума доходів	140618	183474	238296	42856	130,5	54822	129,9	97678	169,5
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	106824	123149	151510	16325	115,3	28361	123,0	44686	141,8
Адміністративні витрати	4826	5225	8402	399	108,3	3177	160,8	3576	174,1
Витрати на збут	17467	22589	41841	5122	129,3	19252	185,2	24374	239,5
Інші операційні витрати	2407	13364	25048	10957	555,2	11684	187,4	22641	1040,6
Фінансові витрати	3995	7396	4702	3401	185,1	-2694	63,6	707	117,7
Втрати від участі в капіталі	0	0	0	0	-	0	-	0	-
Інші витрати	420	53	0	-367	12,6	-53	0,0	-420	0,0
Витрати (дохід) з податку на прибуток	395	1182	1465	787	299,2	283	123,9	1070	370,9
Загальна сума витрат	136334	172958	232968	36624	126,9	60010	134,7	96634	170,9
Чистий фінансовий результат: прибуток	4284	10516	5328	6232	245,5	-5188	50,7	1044	124,4

Завдяки цьому обсяг валового прибутку зріс відповідно на 44,6 % і на 111,5 %.

Таблиця 3.2 – Структурний аналіз чистого прибутку

Стаття	2017	2018	2019	Структура, %		
				2017	2018	2019
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	135130	164546	211372	96,1	89,7	88,7
Інші операційні доходи	2344	18330	26835	1,7	10,0	11,3
Інші фінансові доходи	2888	310	0	2,1	0,2	0,0
Інші доходи	256	288	89	0,2	0,2	0,0
Загальна сума доходів	140618	183474	238296	100	100,0	100
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	106824	123149	151510	78,4	71,2	65,0
Адміністративні витрати	4826	5225	8402	3,5	3,0	3,6
Витрати на збут	17467	22589	41841	12,8	13,1	18,0
Інші операційні витрати	2407	13364	25048	1,8	7,7	10,8
Фінансові витрати	3995	7396	4702	2,9	4,3	2,0
Втрати від участі в капіталі	0	0	0	0,0	0,0	0,0
Інші витрати	420	53	0	0,3	0,0	0,0
Витрати (дохід) з податку на прибуток	395	1182	1465	0,3	0,7	0,6
Загальна сума витрат	136334	172958	232968	100	100,0	100
Чистий фінансовий результат: прибуток	4284	10516	5328	-	-	-

Потрібно відзначити, що в порівнянні з 2017 р. у 2018 р. темп зростання чистого доходу перевищував темп зростання собівартості на 6,5 % (121,8 % - 115,3 %), тоді як у 2019 р. порівняно з 2018 р. це перевищення зменшилося до 5,5 % (128,5 % - 123,0 %), на що потрібно звернути увагу. Проте за 2017–2019 рр. частка валового прибутку у чистому доходів від реалізації продукції зросла з 20,9 % до 28,3 %, що, безумовно, свідчить про позитивну тенденцію.

Операційний прибуток протягом 2017–2019 рр. збільшився на 91,7 % і склав 11406 тис. грн завдяки зростанню:

- валового прибутку на 31556 тис. грн (на 111,5 %);
- інших операційних доходів на 24491 тис. грн (на 1044,8 %).

Також на операційний прибуток вплинуло збільшення операційних витрат, а саме:

- адміністративних витрат на 3576 тис. грн (на 74,1 %);
- витрат на збут на 24374 тис. грн (139,5 %);
- інших операційних витрат на 22641 тис. грн (на 940,6 %).

Таблиця 3.3 – Динаміка фінансових результатів ТДВ «Запорізький хлібозавод №3» за 2017–2019 рр.

Стаття	2017	2018	2019	Динаміка 2018 р. до 2017 р.		Динаміка 2019 р. до 2018 р.		Динаміка 2019 р. до 2017 р.	
				Відх., +/-	Тзр, %	Відх., +/-	Тзр, %	Відх., +/-	Тзр, %
Валовий: прибуток	28306	41397	59862	13091	146,2	18465	144,6	31556	211,5
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	5950	18549	11406	12599	311,7	-7143	61,5	5456	191,7
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	4679	11698	6793	7019	250,0	-4905	58,1	2114	145,2
Чистий фінансовий результат: прибуток	4284	10516	5328	6232	245,5	-5188	50,7	1044	124,4

На фінансовий результат діяльності підприємства значно впливають і фінансові результати від фінансової та інвестиційної діяльності підприємства [71].

Фінансовий результат до оподаткування збільшився на 45,2 % і склав 6793 тис. грн за рахунок:

- зростання операційного прибутку на 11406 тис. грн (на 91,7 %);
- збільшення збитку від фінансової діяльності на 3595 тис. грн (на 324,8 %);
- зростання прибутку від інвестиційної діяльності на 253 тис. грн,

який склав 89 тис. тис. грн у 2019 р. (табл. 3.4 і 3.5).

Таблиця 3.4 – Динаміка прибутку за видами діяльності на ТДВ «Запорізький хлібозавод №3»

Стаття	2017	2018	2019	Динаміка 2018 р. до 2017 р.		Динаміка 2019 р. до 2018 р.		Динаміка 2019 р. до 2017 р.	
				Відх., +/-	Тзр, %	Відх., +/-	Тзр, %	Відх., +/-	Тзр, %
Фінансовий результат від операційної діяльності	5950	18549	11406	12599	311,7	-7143	61,5	5456	191,7
Фінансовий результат від фінансової діяльності	-1107	-7086	-4702	-5979	640,1	2384	66,4	-3595	424,8
Фінансовий результат від інвестиційної діяльності	-164	235	89	399	-143,3	-146	37,9	253	-54,3
Фінансовий результат до оподаткування	4679	11698	6793	7019	250,0	-4905	58,1	2114	145,2

Потрібно відзначити, що збиток від фінансової діяльності збільшився через відсутність інших фінансових доходів у 2019 р. і збільшення фінансових витрат на 707 тис. грн (на 117,7 %) у порівнянні з 2017 р.

Таблиця 3.5 – Структурний аналіз прибутку ТДВ «Запорізький хлібозавод №3»

Стаття	2017	2018	2019	Структура, %		
				2017	2018	2019
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	5950	18549	11406	127,2	158,6	167,9
Фінансовий результат від фінансової діяльності: збиток	-1107	-7086	-4702	-23,7	-60,6	-69,2
Фінансовий результат від інвестиційної діяльності: прибуток	-164	235	89	-3,5	2,0	1,3
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	4679	11698	6793	100	100	100

Зростання прибутку від інвестиційної діяльності відбулося на фоні скорочення інших доходів до 89 тис. грн наряду з відсутністю інших витрат у 2019 р.

Також потрібно дослідити зміни у структурі доходів і витрат протягом 2017–2019 рр. (табл. 3.2). Так, частка чистого доходу від реалізації продукції зменшилась на 7,4 % наряду зі збільшенням частки інших операційних доходів на 9,6 %, на що потрібно звернути увагу. Проте загалом чистий дохід від реалізації продукції переважає в структурі доходів підприємства, оскільки його частка у 2019 р. становить 88,7 % у загальній величині доходів. Така структура доходів є типовою для виробничого підприємства і означає, що результати основної діяльності підприємства є головним джерелом його існування. Тому задля зростання прибутку необхідно забезпечувати постійне зростання доходів від реалізації [72].

Що стосується витрат, то найвагомішою статтею витрат є собівартість реалізованої продукції, частка якої у загальному обсязі витрат скоротилась на 13,4 % протягом 2017–2019 рр., що є позитивним явищем, оскільки це призвело до високих темпів зростання валового прибутку. Зменшення частки собівартості реалізованої продукції відбулося на користь збільшення частки витрат на збут на 5,2 % та інших операційних витрат на 9,0 %, на що потрібно звернути увагу. Відповідно для забезпечення зростання чистого прибутку підприємству необхідно контролювати питому вагу операційних витрат невиробничого характеру і не допускати зростання їх структури вище припустимої норми [72].

Крім того, доцільно співставити темпи зростання ключових показників на предмет їх збалансованості (табл. 3.6).

Так, у порівнянні з 2017 р. у 2019 р. збільшився чистий прибуток, що добре, проте через одночасне більш стрімке зростання чистого доходу від реалізації продукції, власного капіталу і сукупних активів рентабельність зазначених показників знизилась. Оборотність власного капіталу і сукупних активів підприємства також зменшилась. Натомість відбулося зміцнення

фінансової стійкості підприємства, що, безумовно, є позитивним явищем (табл. 3.7).

Таблиця 3.6 – Оцінка збалансованості темпів зростання ключових показників ТДВ «Запорізький хлібозавод №3»

Стаття	2017	2018	2019	Динаміка 2018 р. до 2017 р.		Динаміка 2019 р. до 2018 р.		Динаміка 2019 р. до 2017 р.	
				Відх., +/-	Тзр, %	Відх., +/-	Тзр, %	Відх., +/-	Тзр, %
Чистий прибуток	4284	10516	5328	6232	245,5	-5188	50,7	1044	124,4
Чистий дохід від реалізації	135130	164546	211372	29416	121,8	46826	128,5	76242	156,4
Власний капітал	37378	47982	134555	10604	128,4	86573	280,4	97177	360,0
Сукупні активи	65696	79650	183786	13954	121,2	104136	230,7	118090	279,8

Адже протягом 2017–2019 рр. частка власного капіталу в сукупних активах підприємства постійно збільшувалася, а саме протягом 2017–2019 рр. зросла на 16,3 % і склала 73,2 %.

Таблиця 3.7 – Аналіз фінансової стійкості підприємства

Стаття	2017	2018	2019	Динаміка 2018 р. до 2017 р.		Динаміка 2019 р. до 2018 р.		Динаміка 2019 р. до 2017 р.	
				Відх., +/-	Тзр, %	Відх., +/-	Тзр, %	Відх., +/-	Тзр, %
Власний капітал	37378	47982	134555	10604	128,4	86573	280,4	97177	360,0
Сукупні активи	65696	79650	183786	13954	121,2	104136	230,7	118090	279,8
Частка власного капіталу в сукупних активах	0,569	0,602	0,732	0,033	-	0,130	-	0,163	-
Критерій фін. стійкості	1,06	1,22	1,29	0,16	-	0,07	-	0,23	-

Відповідно частка позикових коштів у джерелах формування активів

підприємства зменшилася на 16,3 %, і це добре. І важливо, що розмір власного капіталу зростає швидше за розмір сукупних активів, особливо це помітно у 2018 р. і у 2019 р. (на 22 % і на 29 % відповідно), що свідчить про зміцнення фінансової стійкості підприємства.

3.2 Факторний аналіз фінансових результатів

Прибуток промислового підприємства створюється в процесі виробництва продукції, хоча реального змісту, форми він набуває тільки після реалізації продукції.

Аналіз прибутку, одержаного в результаті реалізації виготовленої продукції, дозволяє оцінити ефективність діяльності виробництва (табл. 3.8).

Таблиця 3.8 – Факторний аналіз валового прибутку

Стаття	2017	За 2018 р. в цінах 2017 р.	2018	За 2019 р. в цінах 2018 р.	2019
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	135130	127828	164546	163777	211372
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	106824	101052	123149	122573	151510
Валовий прибуток	28306	26777	41397	41204	59862

На ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3» валовий прибуток у 2019 р. порівняно з 2018 р. збільшився на 18465 тис. грн (59862 тис. грн – 41397 тис. грн).

Зокрема, валовий прибуток збільшився за рахунок зміни:

– відпускної ціни (ΔПр) на

(211372 тис. грн – 122573 тис. грн) - 41204 тис. грн = + 47595 тис. грн.

Валовий прибуток зменшився за рахунок:

– обсягу реалізованої продукції (ΔPq) на

41204 тис. грн - 41397 тис. грн. = - 193 тис. грн;

– зміни собівартості продукції (ΔPz) на

59862 тис. грн - (211372 тис. грн - 122573 тис. грн) = - 28937 тис. грн.

Сумарний вплив визначених чинників на зміну валового прибутку складає: + 47595 тис. грн - 193 тис. грн - 28937 тис. грн = + 18465 тис. грн.

Тобто за отриманими результатами факторного аналізу можна сказати, що важливим чинником збільшення валового прибутку в 2019 р. порівняно з 2018 р. є підвищення відпускних цін, що підтверджується індексами:

– індекс ціни 211372 тис. грн / 163777 тис. грн = 1,291;

– індекс собівартості 151510 тис. грн / 122573 тис. грн = 1,236;

– індекс фізичного обсягу 122573 тис. грн / 123149 тис. грн = 0,995.

Така ж тенденція спостерігається ще з 2017–2018 рр., що бачимо із значень відповідних індексів:

– індекс ціни 164546 тис. грн / 127828 тис. грн = 1,287;

– індекс собівартості 123149 тис. грн / 101052 тис. грн = 1,219;

– індекс фізичного обсягу 101052 тис. грн / 106824 тис. грн = 0,946.

Відповідно у 2018 р. у порівнянні з 2017 р. валовий прибуток збільшився на 13091 тис. грн за рахунок зміни:

– відпускної ціни (ΔPr) – збільшився на

(164546 тис. грн – 101052 тис. грн) - 26777 тис. грн = + 36717 тис. грн.

– обсягу реалізованої продукції (ΔPq) – зменшився на

26777 тис. грн - 28306 тис. грн. = - 1529 тис. грн;

– зміни собівартості продукції (ΔPz) – зменшився на

41397 тис. грн - (164546 тис. грн - 101052 тис. грн) = - 22097 тис. грн.

Сумарний вплив визначених чинників на зміну валового прибутку складає: + 36717 тис. грн - 1529 тис. грн - 22097 тис. грн = + 13091 тис. грн.

Після аналізу валового прибутку необхідно провести факторний аналіз прибутку від операційної діяльності (табл. 3.9).

Таблиця 3.9 – Факторний аналіз прибутку від операційної діяльності за період 2018–2019 рр.

Показники	2018	2019	Відх., +/-	Підстановки					Вплив фактор.
				1	2	3	4	5	
Валовий прибуток	41397	59862	18465	59862	59862	59862	59862	59862	18465
Інші операційні доходи	18330	26835	8505	18330	26835	26835	26835	26835	8505
Адміністрат. витрати	5225	8402	3177	5225	5225	8402	8402	8402	-3177
Витрати на збут	22589	41841	19252	22589	22589	22589	41841	41841	-19252
Інші операційні витрати	13364	25048	11684	13364	13364	13364	13364	25048	-11684
Прибуток від операційної діяльності	18549	11406	-7143	37014	45519	42342	23090	11406	-7143

На відміну від валового прибутку, який у 2019 р. збільшився на 18465 тис. грн (на 44,6 %), прибуток від операційної діяльності у звітному році зменшився на 7143 тис. грн або на 38,5 % (100 % - 61,5 %) і склав 11406 тис. грн. Відповідно до факторної моделі виділяють вплив 5 основних факторів на зміну операційного прибутку, а саме валовий прибуток, інші операційні доходи, адміністративні витрати, витрати на збут, інші операційні витрати. Кожен з цих показників збільшився у 2019 р., проте ці збільшення по-різному впливають на цільовий показник.

Зокрема, операційний прибуток зріс у 2019 р. у порівнянні з 2018 р. за рахунок збільшення валового прибутку на 18465 тис. грн. і збільшення інших операційних доходів на 8505 тис. грн. Проте прибуток від операційної діяльності зменшився на 3177 тис. грн через збільшення адміністративних витрат, на 11684 тис. грн через збільшення інших операційних витрат, а найбільше зменшився через підвищення витрат на збут на 19252 тис. грн.

Проаналізуємо вплив факторів на величину операційного прибутку протягом 2017–2018 рр. (табл. 3.10).

Таблиця 3.10 – Факторний аналіз прибутку від операційної діяльності за період 2017–2018 рр.

Показники	2017	2018	Відх., +/-	Підстановки					Вплив фактор.
				1	2	3	4	5	
Валовий прибуток	28306	41397	13091	41397	41397	41397	41397	41397	13091
Інші операційні доходи	2344	18330	15986	2344	18330	18330	18330	18330	15986
Адміністрат. витрати	4826	5225	399	4826	4826	5225	5225	5225	-399
Витрати на збут	17467	22589	5122	17467	17467	17467	22589	22589	-5122
Інші операційні витрати	2407	13364	10957	2407	2407	2407	2407	13364	-10957
Прибуток від операційної діяльності	5950	18549	12599	37014	45519	42342	23090	11406	12599

Обсяг прибутку від операційної діяльності у 2018 р. в порівнянні з 2017 р. зріс на 12599 тис. грн за рахунок збільшення валового прибутку на 13091 тис. грн й інших операційних доходів на 15986 тис. грн, а зменшився через зростання адміністративних витрат на 399 тис. грн, витрат на збут на 5122 тис. грн та інших операційних витрат на 10957 тис. грн.

Таким чином, можна зробити висновок, що спостерігається позитивна тенденція збільшення операційних доходів, проте збільшення операційних витрат призвело до зменшення фінансового результату від операційної діяльності. Позитивним моментом є відсутність негативної тенденції до скорочення прибутку від операційної діяльності у середньостроковому періоді, адже хоча порівняно з 2018 р. у 2019 р. операційний прибуток зменшився на 7143 тис. грн, проте порівняно з 2017 р. операційний прибуток у 2019 р. збільшився на 5456 тис. грн.

Розглянемо зміни фінансового результату до оподаткування. На обсяг прибутку до оподаткування у 2019 р. в порівнянні з 2018 р. позитивно вплинуло:

- зменшення фінансових витрат на 2694 тис. грн;
- зменшення інших витрат на 53 тис. грн;
- відсутність втрат від участі в капіталі.

А негативний вплив спричинило:

- зменшення операційного прибутку на 7143 тис. грн;
- зменшення інших фінансових доходів на 310 тис. грн;
- зменшення інших доходів на 199 тис. грн (табл. 3.11).

Таблиця 3.11 – Факторний аналіз прибутку до оподаткування за період 2018–2019 рр.

Показн.	2018	2019	Відх., +/-	Підстановки						Вплив факторів
				1	2	3	4	5	6	
Прибут. від операц. діял-ті	18549	11406	-7143	11406	11406	11406	11406	11406	11406	-7143
Інші фін. Доходи	310	0	-310	310	0	0	0	0	0	-310
Інші доходи	288	89	-199	288	288	89	89	89	89	-199
Фін. Витрати	7396	4702	-2694	7396	7396	7396	4702	4702	4702	2694
Втрати від участі в капіталі	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Інші витрати	53	0	-53	53	53	53	53	53	0	53
Прибут. до опод.	11698	6793	-4905	4555	4245	4046	6740	6740	6793	-4905

В загальному підсумку вплив перелічених факторів виявився у зменшенні прибутку до оподаткування на 4905 тис. грн або на 41,9 % (100 % - 58,1 %) у 2019 р. в порівнянні з 2018 р.

Дослідимо вплив факторів на величину фінансового результату до оподаткування у 2017–2018 рр. (табл. 3.12).

Таблиця 3.12 – Факторний аналіз прибутку до оподаткування за період 2017–2018 рр.

Показн.	2017	2018	Відх., +/-	Підстановки						Вплив факторів
				1	2	3	4	5	6	
Прибут. від операц. діял-ті	5950	18549	12599	18549	18549	18549	18549	18549	18549	12599
Інші фін. Доходи	2888	310	-2578	2888	310	310	310	310	310	-2578
Інші доходи	256	288	32	256	256	288	288	288	288	32
Фін. Витрати	3995	7396	3401	3995	3995	3995	7396	7396	7396	-3401
Втрати від участі в капіталі	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Інші витрати	420	53	-367	420	420	420	420	420	53	367
Прибут. до опод.	4679	11698	7019	4555	4245	4046	6740	6740	6793	7019

На обсяг прибутку до оподаткування у 2018 р. в порівнянні з 2017 р. позитивно вплинуло:

- збільшення операційного прибутку на 12599 тис. грн;
- збільшення інших доходів на 32 тис. грн.
- зменшення інших витрат на 367 тис. грн;
- відсутність втрат від участі в капіталі.

А негативний вплив спричинило:

- зменшення інших фінансових доходів на 2578 тис. грн;
- зменшення фінансових витрат на 3401 тис. грн.

Але знову потрібно відзначити, що у середньостроковому періоді відсутня негативна тенденція щодо скорочення фінансового результату до оподаткування, адже хоча порівняно з 2018 р. у 2019 р. фінансовий результат до оподаткування зменшився на 4905 тис. грн, проте порівняно з 2017 р. у 2019 р. прибуток до оподаткування збільшився на 2114 тис. грн.

Отже, результати проведеного аналізу прибутку від звичайної діяльності свідчить про зростання валового прибутку у 2019 р. порівняно з 2018 р., що обумовлено зростанням цін реалізації на 29,1 % при зменшенні обсягів реалізації на 0,5 % і збільшенні собівартості реалізованої продукції на 23,6 %. Перевищення темпів приросту цін реалізації темпів приросту собівартості продукції на 5,5 % є, безумовно, позитивною тенденцією.

Прибуток від операційної діяльності зменшився на 38,5 % головним чином через збільшення витрат на збут 19252 тис. грн (на 85,2 %) та інших операційних витрат на 11684 тис. грн (на 87,4 %), частка яких у загальній структурі витрат підприємства зростає на 4,9 % і 3,1 % відповідно. Відповідно зменшення прибутку від операційної діяльності на 7143 тис. грн вплинуло на зменшення прибутку до оподаткування в 2019 р. в порівнянні з 2018 р. на 4905 тис. грн (на 41,9 %). Проте потрібно відзначити, що зменшення фінансових витрат на 2694 тис. грн, а також інших витрат на 53 тис. грн і відсутність втрат від участі капіталу позитивно вплинуло на збільшення фінансового результату до оподаткування.

У середньостроковому періоді (протягом 2017–2019 рр.) простежується позитивна тенденція щодо зростання валового прибутку на 31556 тис. грн (на 111,5 %), фінансового результату від операційної діяльності на 5456 тис. грн (на 91,7 %), фінансового результату до оподаткування на 2114 тис. грн (на 45,2 %) і відповідно чистого прибутку на 1044 тис. грн (на 24,4 %).

3.3 Аналіз рентабельності підприємства

Для оцінки кінцевих результатів діяльності підприємства, окрім абсолютних, необхідно застосувати й відносні показники, а саме показники рентабельності. Для цього використовуються як дані Звіту про фінансові результати, так і дані Звіту про фінансовий стан (табл. 3.13).

Таблиця 3.13 – Вихідні дані для визначення показників рентабельності

Стаття	2017	2018	2019	Динаміка 2018 р. до 2017 р.		Динаміка 2019 р. до 2018 р.	
				Відх., +/-	Тзр, %	Відх., +/-	Тзр, %
Середньорічна вартість активів	71818	72673	131718	855	101,2	59045	181,2
Середньорічна вартість власного капіталу	35236	42680	91268,5	7444	121,1	48588,5	213,8
Середньорічна вартість довгострокових зобов'язань і забезпечень	12510	7277	5808,5	-5233	58,2	-1468,5	79,8
Середньорічна вартість поточних зобов'язань і забезпечень	24072	22716	34641	-1356	94,4	11925	152,5
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів)	135130	164546	211372	29416	121,8	46826	128,5
Собівартість реалізованої продукції (товарів)	106824	123149	151510	16325	115,3	28361	123,0
Валовий прибуток	28306	41397	59862	13091	146,2	18465	144,6
Адміністративні витрати	4826	5225	8402	399	108,3	3177	160,8
Витрати на збут	17467	22589	41841	5122	129,3	19252	185,2
Інші операційні витрати	2407	13364	25048	10957	555,2	11684	187,4
Прибуток від операційної діяльності	5950	18549	11406	12599	311,7	-7143	61,5
Фінансові витрати	3995	7396	4702	3401	185,1	-2694	63,6
Втрати від участі в капіталі	0	0	0	0	-	0	-
Інші витрати	420	53	0	-367	12,6	-53	0,0
Прибуток до оподаткування	4679	11698	6793	7019	250,0	-4905	58,1
Чистий прибуток	4284	10516	5328	6232	245,5	-5188	50,7

Зокрема розраховані показники середньорічної вартості активів підприємства, власного капіталу, поточних зобов'язань і забезпечень, а також поточних зобов'язань і забезпечень у 2017 – 2019 рр.

Використовуючи дані фінансової звітності підприємства розраховано

витратні, ресурсні і доходні показники рентабельності, які допомагають проаналізувати ефективність діяльності підприємства (табл. 3.14).

Таблиця 3.14 – Показники рентабельності ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3»

Показник	2017	2018	2019	Відх. 2018 і 2017, +/-	Відх. 2019 і 2018, +/-	Відх. 2019 і 2017, +/-
Ресурсні показники рентабельності						
Рентабельність підприємства (активів), %	5,97	14,48	4,05	8,51	-10,43	-1,92
Рентабельність власного капіталу, %	12,16	24,64	5,84	12,48	-18,80	-6,32
Рентабельність залученого капіталу, %	11,71	35,06	13,17	23,35	-21,89	1,46
Витратні показники рентабельності						
Рентабельність продукції (товарів, робіт, послуг), %	26,50	33,62	39,51	7,12	5,89	13,01
Рентабельність операційної діяльності, %	4,52	11,29	5,03	6,76	-6,26	0,51
Рентабельність господарської діяльності, %	3,44	6,81	2,93	3,37	-3,88	-0,51
Доходні показники рентабельності						
Валова рентабельність продажу продукції (товарів, робіт, послуг), %	20,95	25,16	28,32	4,21	3,16	7,37
Операційна рентабельність продажу продукції (товарів, робіт, послуг), %	4,40	11,27	5,40	6,87	-5,88	0,99
Чиста рентабельність продажу продукції (товарів, робіт, послуг), %	3,17	6,39	2,52	3,22	-3,87	-0,65

Так, у 2019 р. з 1 грн залучених коштів отримано 0,13 грн чистого прибутку, що на 1,46 % більше, ніж у 2017 р.

Проте з 1 грн власного капіталу у 2019 р. можна отримати 0,06 грн чистого прибутку, що на 6,32 % менше, ніж у 2017 р.

А з 1 грн сукупних активів підприємства у 2019 р. можна отримати 0,04 грн чистого прибутку, що на 1,92 % менше, ніж у 2017 р.

Відповідно можна зробити висновок, що протягом 2017–2019 рр. підвищилася ефективність використання залученого капіталу на 1,46 %.

Далі необхідно проаналізувати прибуток з 1 грн витрат підприємства. У 2019 р. з 1 грн собівартості реалізованої продукції отримано на 0,13 грн більше валового прибутку, а саме 0,40 грн.

Крім того, з 1 грн операційних витрат отриманого 0,01 грн більше операційного прибутку, а саме 0,05 грн.

Натомість з 1 грн витрат господарської діяльності отримано на 0,01 грн менше прибутку до оподаткування, а саме 0,03 грн.

Відповідно можна констатувати, що протягом 2017–2019 рр. підвищився валовий прибуток з витрат собівартості продукції на 13,01 % і підвищився операційний прибуток з 1 грн операційних витрат на 0,51 %, що є позитивним для підприємства.

Після цього потрібно проаналізувати розмір прибутку, отриманого з 1 грн чистого доходу від реалізації продукції.

У середньостроковому періоді (протягом 2017–2019 рр.) простежується позитивна тенденція щодо зростання валового прибутку на 31556 тис. грн, фінансового результату від операційної діяльності на 5456 тис. грн, і чистого прибутку на 1044 тис. грн.

Відповідно з 1 грн чистого доходу у 2019 р. у порівнянні з 2017 р. отримано на 0,07 грн більше валового прибутку, а саме 0,28 грн, і отримано на 0,01 грн більше операційного прибутку, а саме 0,05 грн. Потрібно звернути увагу на зниження чистого прибутку з 1 грн чистого доходу від реалізації продукції на 0,01 грн.

Таким чином, протягом 2017–2019 рр. з 1 грн чистого доходу отримано на 7,37 % більше валового прибутку і на 0,99 % операційного прибутку, що добре для підприємства.

Також доцільно оцінити вплив чинників на рентабельність підприємства (активів) за методикою факторного аналізу, використовуючи розрахункові показники, які є факторами моделі (табл. 3.15).

Вплив частки чистого прибутку у валовому прибутку:

$$(-0,165) \times 33,62/100 \times 0,75 \times 2,26 = - 0,0940 \text{ грн}$$

Вплив рентабельності продукції:

$$0,089 \times (+ 5,89/100) \times 0,75 \times 2,26 = + 0,0089 \text{ грн}$$

Вплив коефіцієнту окупності виробничих витрат:

$$0,089 \times 39,51/100 \times (-0,03) \times 2,26 = - 0,0025 \text{ грн}$$

Вплив коефіцієнту покриття активів:

$$0,089 \times 39,51/100 \times 0,72 \times (-0,66) = - 0,0167 \text{ грн}$$

Таблиця 3.15 – Факторний аналіз рентабельності ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3»

Показник	2017	2018	2019	Відх. 2018 і 2017, +/-	Відх. 2019 і 2018, +/-	Відх. 2019 і 2017, +/-
Частка чистого прибутку у валовому прибутку	0,151	0,254	0,089	0,103	-0,165	-0,062
Рентабельність продукції (товарів, робіт, послуг), %	26,50	33,62	39,51	7,12	5,89	13,01
Коефіцієнт окупності виробничих витрат	0,79	0,75	0,72	-0,04	-0,03	-0,07
Коефіцієнт покриття активів	1,88	2,26	1,60	0,38	-0,66	-0,28
Рентабельність підприємства (активів), %	5,97	14,48	4,05	8,51	-10,43	-1,92

Загальний вплив зазначених факторів виявився у зниженні рентабельності активів на 0,1043 грн або на 10,43 %. При цьому зменшення частки чистого прибутку у валовому прибутку на 16,5 % найсильніше вплинуло на зменшення рентабельності активів підприємства. Разом з цим позитивним фактом є зростання рентабельності продукції на 5,89 %.

У середньостроковому періоді зниження рентабельності є не настільки суттєвим, адже порівняно з 2017 р. у 2019 р. спостерігається зниження рентабельності активів на 1,92 % (проти зниження рентабельності активів у 2019 р. порівняно з 2018 р. на 10,43 %).

Це обумовлено підвищенням рентабельності підприємства у 2018 р. у порівнянні з 2017 р. на 0,0851 або на 8,51 %, зокрема за рахунок:

- зростання частки чистого прибутку у валовому прибутку

$$(+ 0,103) \times 26,5/100 \times 0,79 \times 1,88 = + 0,0405 \text{ грн};$$

– підвищення рентабельності продукції

$$0,254 \times (+ 7,12/100) \times 0,79 \times 1,88 = + 0,0269 \text{ грн};$$

– зменшення коефіцієнту окупності виробничих витрат

$$0,254 \times 33,62/100 \times (-0,04) \times 1,88 = - 0,0068 \text{ грн};$$

– збільшення коефіцієнту покриття активів

$$0,254 \times 33,62/100 \times 0,75 \times (+ 0,38) = + 0,0245 \text{ грн}.$$

На підставі проведеного аналізу показників рентабельності підприємства, можна зробити висновок, що на ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3» наявна позитивна тенденція збільшення валового прибутку, яка підтверджується зростанням рентабельності продукції на 5,89 % і зростанням валової рентабельності продажу продукції на 3,16 % у 2019 р. порівняно з 2018 р. У середньостроковому періоді ці показники склали 13,01 % і 7,37 % відповідно, що також демонструє наявність позитивної тенденції. Хоча рентабельність підприємства (активів) зменшилась на 0,1043 грн або на 10,43 % у 2019 р. порівняно з 2018 р., тобто величина чистого прибутку, яка припадає на 1 грн активів, зменшилась на 0,1043 грн і склала 0,04 грн у 2019 р., проте у середньостроковому періоді рентабельність активів підприємства зменшилась лише на 1,92 %. До того ж потрібно відзначити, що у 2019 р. середньорічна вартість активів підприємства зросла на 81,2 %, що є позитивним явищем.

3.4 Шляхи підвищення фінансових результатів діяльності та удосконалення методики аналізу фінансових результатів

Максимізація обсягу прибутку і відповідно мінімізація величини збитку – одна із головних цілей кожного комерційного підприємства.

Саме тому головна мета здійснення аналізу фінансових результатів і рентабельності – це розрахування і оцінювання резервів покращення фінансових результатів та їхнє використання в господарській діяльності.

Резерви збільшення прибутку – це можливості збільшення прибутку (в кількісному вираженні) завдяки зростанню обсягу реалізації продукції, зменшенню виробничих і комерційних витрат, вдосконаленню структури виробництва продукції [73]. Резерви визначають при плануванні і виконанні планів. Процес розрахування резервів збільшення прибутку заснований на науково обґрунтованій методиці їх розрахунку, акумуляції та реалізації. Виокремлюють три етапи даної роботи: аналітичний, організаційний та функціональний [74].

На першому етапі виявляють і здійснюють кількісну оцінку резервів; на другому етапі розробляють комплекс інженерно-технічних, організаційних, економічних та соціальних заходів, які дозволять використати виявлені резерви; на третьому етапі на практиці реалізують заходи і здійснюють систематичний контроль за їх виконанням.

При підрахунку резервів збільшення прибутку завдяки можливому зростанню обсягу реалізації користуються результатами аналізу випуску і реалізації продукції [75].

До основних резервів зростання прибутку від реалізації належать:

- збільшення виручки за рахунок зростання обсягу реалізації продукції;
- зниження собівартості реалізованої продукції;
- поліпшення якості продукції.

Збільшення обсягу реалізації продукції можна досягти завдяки:

- зростанню обсягу виробництва продукції;
- зменшенню залишків готової продукції на кінець звітного періоду;
- підвищенню рівня цін на продукцію [76].

Знизити собівартість реалізованої продукції можна завдяки комплексу

заходів:

- удосконалення засобів виробництва;
- економія різних видів ресурсів, в т.ч. матеріальних, трудових, фінансових;
- механізація і автоматизація процесу виробництва, пошук нових ринків збуту та збільшення витрат на рекламу;
- мінімізація витрат від браку;
- підвищення продуктивності праці;
- регулярний перегляд і вдосконалення нормативів [77].

Загальний резерв зростання прибутку складається з суми резервів зростання за всіма видами продукції, щодо яких здійснювались розрахунки.

Поліпшення якості виробленої продукції зазвичай призводить до підвищення цін на продукцію і водночас нерідко до зростання собівартості. Тому збільшення прибутку в такому випадку залежить від співвідношення зростання цін і собівартості.

Якщо це співвідношення більше одиниці, має місце збільшення прибутку, а якщо ж менше одиниці, то буде зменшення прибутку. Тому при прийнятті управлінських рішень необхідно аналізувати всі можливі варіанти.

На базі результатів проведеного аналізу з визначення резервів збільшення прибутку управлінський персонал повинен розробити і здійснити систему заходів щодо їх ефективного використання.

Резерв можливого зростання рентабельності розраховується як відношення загального резерву прибутку від реалізації продукції до обсягу реалізованої продукції, вираженого у відсотках.

Якщо розглядати методику розрахунку показника SGR і оцінювання отриманих значень зростання, можна запропонувати наступний алгоритм застосування коефіцієнта стійкого зростання:

- аналіз змін у структурі власного капіталу;
- розрахунок показника SGR за удосконаленою формулою;

– дослідження факторів впливу на значення показника SGR на підприємстві.

На першому етапі необхідно проаналізувати зміни у власному капіталі підприємства, оскільки на практиці часто на збільшення обсягу власного капіталу протягом звітного періоду впливає не тільки нерозподілений прибуток підприємства, а й інші зміни в капіталі, зокрема:

- внески до статутного капіталу;
- внески власників, які не збільшують розмір статутного капіталу;
- емісійний дохід;
- безоплатне отримання необоротних активів;
- дооцінка необоротних активів підприємства (в т. ч. основних засобів, нематеріальних активів і фінансових інвестицій);
- відрахування до резервного капіталу;
- інші зміни.

Можна запропонувати поділ статей, що впливають на зміну власного капіталу, на 3 групи:

- зміни за рахунок зовнішніх джерел;
- зміни за рахунок прибутку (внутрішні первинні зміни);
- зміни за рахунок розподілу прибутку (внутрішні вторинні зміни).

Відповідно факторна модель впливу факторів на зміну власного капіталу виглядає наступним чином (формула 3.1):

$$BK_{пр} = \Delta BK_{зовн} + \Delta BK_{НП} + \Delta BK_{розп} \quad (3.1)$$

де $BK_{пр}$ – коефіцієнт приросту власного капіталу;

$\Delta BK_{зовн}$ – коефіцієнт зміни за рахунок зовнішніх джерел;

$\Delta BK_{НП}$ – коефіцієнт зміни за рахунок нерозподіленого прибутку;

$\Delta BK_{розп}$ – коефіцієнт зміни за рахунок розподілу нерозподіленого прибутку.

Відповідно до запропонованої факторної моделі пропонуємо визначити перелік статей балансу, що входить до кожного з трьох перелічених факторів моделі. Так, коефіцієнт зміни за рахунок зовнішніх джерел визначається за наступною формулою 3.2:

$$\Delta BK_{\text{зовн}} = \frac{\Delta CK + \Delta \text{Дод}K - \Delta HK - \Delta \text{Вил}K}{BK_0} \quad (3.2)$$

де ΔCK – зміна статутного капіталу за період, тис. грн;

$\Delta \text{Дод}K$ – зміна додаткового капіталу за період, тис. грн;

ΔHK – зміна суми неоплаченого капіталу за період, тис. грн;

$\Delta \text{Вил}K$ – зміна суми вилученого капіталу за період, тис. грн;

BK_0 – власний капітал на початок періоду.

Коефіцієнт зміни за рахунок нерозподіленого прибутку визначається таким чином (формула 3.3):

$$\Delta BK_{\text{нп}} = \frac{\Delta \text{НП}}{BK_0} \quad (3.3)$$

де $\Delta \text{НП}$ – зміна нерозподіленого прибутку за період, тис. грн.

Коефіцієнт зміни за рахунок розподілу нерозподіленого прибутку визначається за формулою (формула 3.4):

$$\Delta BK_{\text{розп}} = \frac{\Delta KД + \Delta PK}{BK_0} \quad (3.4)$$

де $\Delta KД$ – зміна капіталу в дооцінках за період, тис. грн.

ΔPK – зміна резервного капіталу за період, тис. грн.

На другому етапі проводиться розрахунок показника SGR.

Дослідивши базові підходи до формули розрахунку показника SGR, було з'ясовано, що для підвищення точності розрахунків і зручності їхнього проведення, необхідно удосконалити формулу, зокрема:

- врахувати наявність коригувань фінансового результату до оподаткування на підприємстві (ВПА та ВПЗ);
- врахувати всі зміни у власному капіталі за рахунок нерозподіленого прибутку;
- врахувати реальні терміни змін розміру власного капіталу протягом звітного періоду.

Відповідно удосконалена формула виглядає наступним чином (формула 3.5):

$$SGR = \frac{ЧП}{ПдоО} * \frac{ПдоО + ФВ}{ВК + ЗК} + \frac{ЧП}{ПдоО} * \left(\frac{ПдоО + ФВ}{ВК + ЗК} - i \right) * \frac{ЗК}{ВК} - \frac{ДВ}{ВК} - \frac{змНП}{ВК} \quad (3.5)$$

де ЧП/П до О – частка прибутку за вирахуванням витрат з податку на прибуток;

(П до О + ФВ)/(ВК+ЗК) – рентабельність активів;

i – відсоток за користування залученим капіталом;

ЗК/ВК – співвідношення позикового і власного капіталу;

ДВ – дивіденди власникам;

змНП – інші відрахування з нерозподіленого прибутку.

При цьому під час розрахунку середнього обсягу власного капіталу за період необхідно враховувати, що зміни за різними статтями відбуваються неодноразово, і, таким чином, впливають на діяльність підприємства протягом різного проміжку часу.

Тому вважаємо доцільним запропонувати удосконалену формулу, яка

враховує збільшення власного капіталу протягом періоду (року) з метою врахування його впливу на обсяги діяльності підприємства (формула 3.6):

$$\overline{BK} = BK_0 + \sum (\Delta BK / 12) * t \quad (3.6)$$

де ΔBK – зміни у власному капіталі протягом звітного періоду, грн.;

t – кількість місяців, протягом яких додаткові внески у власний капітал перебували в роботі підприємства.

За допомогою такого розрахунку можна визначити реальний вплив власного капіталу на діяльність суб'єкта господарювання, що сприятиме більш точному прогнозуванню рівня зростання підприємства.

Отже, описана методика розрахунку коефіцієнта стійкого зростання як критерію аналітичної оцінки та прогнозування розвитку підприємства має такі переваги:

- наявність чіткого алгоритму проведення розрахунків;
- простота і зрозумілість методики;
- загальнодоступність вихідних даних, що дає можливість розрахувати значення показника SGR не тільки певному колу співробітників підприємства, а й будь-якій зацікавленій особі, в тому числі потенційним інвесторам, кредиторам тощо;
- можливість врахування різних факторів впливу, що дозволяє визначити найбільш оптимальне співвідношення власного і залученого капіталу, норму виплати дивідендів, рентабельність активів, ефект фінансового важеля тощо [78].

На підприємстві за 2018 р. власний капітал зменшився на 596 тис. грн за статтею «Капітал у дооцінках» і збільшився на 11200 тис. грн за статтею «Нерозподілений прибуток». Відповідно у відсотковому співвідношенні власний капітал збільшився на $11200/37378 - 596/37378 = 0,2837$ або на

28,37 %, в т.ч. збільшився на 29,96 % за рахунок нерозподіленого прибутку і зменшився на 1,59 % за рахунок зменшення капіталу в дооцінках.

Протягом 2019 р. власний капітал збільшився на 85849 тис. грн за статтею «Капітал у дооцінках» і на 724 тис. грн за статтею «Нерозподілений прибуток». Відповідно у відсотковому співвідношенні власний капітал збільшився на $724/47982 + 85849/47982 = 1,8043$ або на 180,43 %, в т.ч. на 1,51 % за рахунок нерозподіленого прибутку і на 178,92 % за рахунок збільшення капіталу в дооцінках.

Після аналізу змін у власному капіталі проведемо факторний аналіз показника SGR на підприємстві за 2017–2018 рр. (табл. 3.16).

Таблиця 3.16 – Факторний аналіз показника SGR за 2017–2018 рр.

Показник	2017 рік	2018 рік	Відх., +/-	Підстановки			Вплив факторів
				1	2	3	
Рактивів	0,1106	0,2362	0,1256	0,2362	0,2362	0,2362	0,1256
ЕФВ	0,0110	0,0102	-0,0008	0,0110	0,0102	0,0102	-0,0008
ДВ/ВК ⁻	0	0	0	0	0	0	0
Інші зміни/ВК ⁻	0,0105	0,0160	0,0055	0,0105	0,0105	0,0160	0,0055
SGR	0,1321	0,2624	0,1303	0,2577	0,2569	0,2624	0,1303

Так, у 2018 р. підприємство отримало 0,26 грн нерозподіленого прибутку з 1 грн середньорічного обсягу власного капіталу підприємства, що на 0,13 грн більше, ніж у 2017 р., головним чином за рахунок збільшення рентабельності активів підприємства.

Проведемо також факторний аналіз показника SGR на підприємстві за 2018–2019 рр. (табл. 3.17).

Таблиця 3.17 – Факторний аналіз показника SGR за 2018–2019 рр.

Показник	2018 рік	2019 рік	Відх., +/-	Підстановки			Вплив факторів
				1	2	3	
Рактивів	0,2362	0,0684	-0,1677	0,0684	0,0684	0,0684	-0,1677
ЕФВ	0,0102	-0,0101	-0,0203	0,0102	-0,0101	-0,0101	-0,0203
ДВ/ВК ⁻	0	0	0,0000	0	0	0	0
Інші зміни/ВК ⁻	0,0160	-0,0504	-0,0665	0,0160	0,0160	-0,0504	-0,0665
SGR	0,2624	0,0079	-0,2545	0,0947	0,0744	0,0079	-0,2545

Проведений факторний аналіз показника SGR на підприємстві за 2018–2019 рр. свідчить, що у 2019 р. підприємство отримало 0,008 грн нерозподіленого прибутку, що на 0,25 грн менше, ніж у 2018 р. через зниження рентабельності активів на 0,17 грн, зниження ефекту фінансового важеля на 0,02 грн, через вплив інших змін – на 0,06 грн. Зниження показника SGR у 2019 р. порівняно з 2018 р. відбулося в результаті проведення дооцінки необоротних активів на суму 85849 тис. грн, що вплинуло на зниження показника рентабельності активів підприємства і ефекту фінансового важеля, а також в результаті коригування попередньо проведеної дооцінки активів за рахунок зменшення суми нерозподіленого прибутку на 4604 тис. грн.

За результатами проведеного аналізу прибутку і рентабельності ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3» за 2018 – 2019 рр. виявлено наступні резерви підвищення фінансових результатів діяльності підприємства.

Перше, про що потрібно сказати, це можливість підвищення прибутку на 193 тис. грн за рахунок збільшення обсягів реалізації продукції. Необхідно зазначити, що наявне зменшення обсягів реалізації продукції у 2019 р. порівняно з 2018 р. не пов'язане з обсягами виробництва. Це підтверджується даними про фізичний обсяг виробництва і реалізації продукції за 2018 – 2019 рр. (табл. 3.18).

Так, у 2019 р. обсяг виробництва збільшився на 549,2 т, тобто на 3 % в порівнянні з 2018 р. Натомість обсяг реалізації зменшився на 0,5 % в порівнянні з минулим роком і склав 183701,2 т. Тобто якщо в 2018 р. було реалізовано 99,9 % виробленої продукції, то у 2019 р. реалізовано лише 96,2 % виробленої продукції. На це могло вплинути підвищення ціни реалізації на 29,1 %.

Проте потрібно відзначити, що зростання ціни реалізації зумовлено зростанням частки витрат в ціні 1 кг реалізованої продукції на 3 %. Це пояснюється збільшенням суми витрат на 1 кг виробленої реалізованої продукції в розмірі 2,80 грн/кг або на 34,3 %, а саме:

- збільшення собівартості 1 кг реалізованої продукції на 23,6 %;
- підвищення рівня адміністративних витрат на 61,6 %;
- зростання обсягу витрат на збут на 86,1 %.

Таблиця 3.18 – Виробництво і реалізація продукції ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3»

Показник	2018	2019	Динаміка	
			Відх., +/-	Тзр, %
Вироблено продукції, т	18463,8	19013,0	549,2	103,0
Реалізовано продукції, т	18456,4	18370,2	-86,3	99,5
Частка виробленої продукції, яка була реалізована	0,999	0,966	-0,033	96,7
Ціна 1 кг реалізованої продукції без ПДВ, грн/кг	8,92	11,51	2,59	129,1
Собівартість 1 кг реалізованої продукції, грн/кг	6,67	8,25	1,58	123,6
Адміністративні витрати, грн/кг	0,28	0,46	0,16	161,6
Витрати на збут, грн/кг	1,22	2,28	1,06	186,1
Сума витрат (собівартість, адміністративні витрати, витрати на збут), грн/кг	8,18	10,98	2,80	134,3
Частка витрат в ціні 1 кг реалізованої продукції	0,92	0,95	0,03	104,0

Крім того, у 2019 році індекс споживчих цін на хліб склав 1,457, тобто протягом 2019 року рівень цін на хліб в Україні збільшився на 45,7 %, натомість зростання цін на продукцію ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3» відбулося в середньому лише на 29,1 %. Відповідно підприємство здійснило підвищення ціни реалізації продукції у відповідності з існуючими тенденціями на ринку, і відсоток цього зростання є меншим за середній відсоток по країні.

Отже, збільшення доходу від реалізації продукції можна досягти за рахунок збільшення фізичного обсягу реалізації. Підприємство має таку можливість, адже у 2019 році відбулося зростання обсягів виробництва на 3 %. Також підприємство може прийняти рішення про зменшення ціни реалізації продукції для підвищення попиту на свою продукцію, що, у свою чергу, вимагає зменшення операційних витрат.

Таким чином, другим важливим резервом зменшенням витрат на

виробництво і реалізацію продукції є зниження операційних витрат. Зокрема, доцільно знижувати собівартість продукції. Адже відповідно до форми 2 «Звіт про фінансові результати» собівартість реалізованої продукції зросла на 23 %, тобто собівартість 1 кг реалізованої продукції зросла на 1,58 грн. В такому випадку підприємство має проаналізувати структуру виробничих витрат, ринок постачальників сировини, рівень автоматизації виробництва, відсоток браку на виробництві, і виявити резерви скорочення собівартості продукції.

Окрім зниження собівартості продукції, до резервів підвищення прибутку відноситься зменшення адміністративних витрат, інших операційних витрат і витрат на збут (табл. 3.19).

Таблиця 3.19 – Фактори зростання витрат на збут ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3»

Показник	2018	2019	Динаміка	
			Відх., +/-	Тзр, %
Витрати на збут, тис. грн	22589	41841	19252	185,2
Реалізовано продукції, т	18456,4	18370,2	-86,3	99,5
Витрати на збут, тис. грн/т	1,22	2,28	1,05	186,1

Витрати на збут зросли у 2019 р. в порівнянні з 2018 р. під впливом таких факторів:

- зменшення фізичного обсягу реалізації продукції на 86,3 т
 $(-86,3 \text{ т}) \times 1,22 \text{ тис. грн./т} = -105 \text{ тис. грн.}$
- збільшення витрат на збут на 1 т реалізованої продукції
 $18370,2 \text{ т} \times (1,05 \text{ тис. грн./т}) = 19357 \text{ тис. грн.}$

Відповідно резервом підвищення прибутку може бути зменшення витрат на збут на 1 т реалізованої продукції за рахунок оптимізації маршрутів її доставки.

Отже, для збільшення фінансових результатів ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3», доцільно вживати наступні заходи:

- збільшити обсяги реалізації продукції завдяки зниженню ціни на продукцію, а також за рахунок удосконалення рекламних заходів й підвищення ефективності рекламної діяльності загалом;
- зменшити собівартість готової продукції завдяки укладанню договорів з постачальниками сировини за більш вигідними цінами, а також за рахунок зменшення витрат на брак;
- знизити рівень операційних витрат;
- сприяти підвищенню інших доходів (інших фінансових доходів та інших доходів).

Впровадження наведених рекомендацій сприятиме зростанню обсягу прибутку ТДВ «Запорізький хлібо завод № 3» і відповідно підвищенню рентабельності підприємства.

ВИСНОВКИ

Відповідно до поставленої мети кваліфікаційної роботи виконано ряд поставлених завдань.

Досліджена економічна сутність категорії «фінансовий результат». Проведений аналіз наукових праць дозволяє зробити висновок, що науковці трактують поняття «фінансовий результат» по-різному, проте вкладають однаковий зміст у своє трактування. За результатами всебічного дослідження різноманітних підходів до визначення категорії «фінансовий результат» запропоновано удосконалене трактування даного терміну. Фінансовий результат діяльності суб'єкта господарювання – це результат використання в господарському процесі необхідних ресурсів у певному їх співвідношенні, виражений в грошовій формі у вигляді прибутку (збитку), який призводить до збільшення (зменшення) вартості власного капіталу підприємства.

Доповнена класифікація фінансових результатів на основі аналізу існуючих класифікацій фінансових результатів у бухгалтерському та внутрішньогосподарському обліку і наведена схема з етапами формування фінансових результатів та загальними взаємозв'язками між ними.

Визначено, що основним законодавчим документом, в якому визначено засади регулювання, організації і ведення бухгалтерського обліку, а також складання фінансової звітності, наразі є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».

Також в процесі обліку фінансових результатів суб'єкти господарювання застосовують НП(С)БО, НП(С)БО обліку в державному секторі або МСФЗ в залежності від розмірів підприємства і обсягів його діяльності, виду діяльності та залежно від того, підприємство знаходиться у приватній власності чи є бюджетною установою.

Документами, які регулюють облік фінансових результатів підприємства, є:

- в частині обліку доходів – П(С)БО 15 «Дохід» і МСБО 18 «Дохід»;
- в частині обліку витрат – П(С)БО 16 «Витрати» і Концептуальна основа фінансової звітності, МСБО 2 «Запаси», МСБО 16 «Основні засоби» та інші стандарти;
- в частині обліку податку на прибуток – П(С)БО 17 «Податок на прибуток», МСБО 12 «Податки на прибуток», ПКУ.

Окрім того визначено, що суб'єкти господарювання використовують методичні рекомендації щодо обліку доходів і витрат у різних галузях економіки.

Проаналізовано методичні підходи аналізу фінансових результатів підприємства і визначено етапи проведення аналізу фінансових результатів:

- аналіз динаміки та структури балансового прибутку організації;
- факторний аналіз фінансового результату на різних етапах його формування (валового, операційного, фінансового результату до оподаткування);
- аналіз показників рентабельності;
- факторний аналіз рентабельності.

Визначено, що ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3» створено з метою одержання прибутку від господарської діяльності по насиченню ринку товарами і послугами для задоволення соціально-економічних потреб учасників Товариства та членів трудового колективу Товариства.

Предметом діяльності ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3» є:

- виробництво хліба та хлібобулочних виробів, тістечок, тортів;
- виробництво сухарів, печива, інших «сухих» хлібобулочних виробів, тістечок та пирогів з тривалим терміном зберігання;
- виробництво різних закусокних продуктів солодких або солоних;
- реалізація продукції власного виробництва;
- оптова торгівля зерном, фруктами й овочами, молочними продуктами, та іншу діяльність, передбачену Статутом.

Встановлено, що підприємство здійснює виробничу діяльність на одній промисловій ділянці. Оперативне керівництво здійснює Генеральний директор. На підприємстві організована лінійно-функціональна структура управління.

Основними етапами обліку фінансових результатів ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3» є:

- облік доходів і витрат підприємства від операцій з операційної, фінансової та інвестиційної діяльності на рахунках 7-го і 9-го класу рахунків робочого Плану рахунків підприємства;
- формування фінансового результату підприємства на рахунку 79 «Фінансові результати»;
- розрахування податку на прибуток;
- перенесення чистого фінансового результату – прибутку або збитку – на рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)»;
- розподіл і використання прибутку.

ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3» у своїй діяльності здійснює корегування фінансового результату до оподаткування відповідно до чинного законодавства і обліковує постійні податкові різниці та змінні податкові різниці (відстрочені податкові активи і відстрочені податкові зобов'язання). При складанні фінансової звітності ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3» відображає згорнуте сальдо податкових різниць підприємство в Балансі.

Окрім обліку фінансових результатів і складання фінансової звітності ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3» здійснює оподаткування фінансових результатів. Основним податком є податок на прибуток, нарахування та сплату якого підприємство здійснює відповідно до третього розділу Податкового кодексу України.

Запропоновано удосконалення обліку фінансових результатів для хлібопекарних підприємств, зокрема поділ витрат на постійні і змінні з метою відображення суми постійних нерозподілених загальновиробничих

витрат окремою проводкою на собівартість реалізації; відокремлення доходів і витрат від реалізації на вітчизняному ринку та на експорт за рахунок окремих субрахунків; деталізація плану рахунків доходів і витрат від реалізації продукції за видами продукції, групами за рецептурою і ваговими групами готових виробів для поглиблення аналітики; введення субрахунків для рахунку фінансових результатів від операційної діяльності для поділу їх на фінансовий результат від основної діяльності та від іншої операційної діяльності.

Проведено аналіз прибутку підприємства ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3», на підставі якого можна говорити про зростання валового прибутку у 2019 р. в порівнянні з 2018 р., що обумовлено зростанням цін реалізації на 29,1 % при зменшенні обсягів реалізації на 0,5 % і зростанні собівартості реалізованої продукції на 23,6 %. Перевищення темпів приросту цін реалізації темпів приросту собівартості продукції на 5,5 % є, безумовно, позитивною тенденцією.

Прибуток від операційної діяльності у 2019 р. порівняно з 2018 р. зменшився на 38,5 % головним чином за рахунок збільшення витрат на збут 19252 тис. грн (на 85,2 %) та інших операційних витрат на 11684 тис. грн (на 87,4 %), частка яких у загальній структурі витрат підприємства зростає на 4,9 % і 3,1 % відповідно. Відповідно зменшення прибутку від операційної діяльності на 7143 тис. грн вплинуло на зменшення прибутку до оподаткування в 2019 р. в порівнянні з 2018 р. на 4905 тис. грн (на 41,9 %). Проте потрібно відзначити, що зменшення фінансових витрат на 2694 тис. грн, а також інших витрат на 53 тис. грн і відсутність втрат від участі капіталу позитивно вплинуло на збільшення фінансового результату до оподаткування.

Здійснено оцінку показників рентабельності підприємства, на підставі якої можна зробити висновок, що на ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3» наявна позитивна тенденція збільшення валового прибутку, яка підтверджується зростанням рентабельності продукції на 5,89 % і зростанням

вальної рентабельності продажу продукції на 3,16 %. Хоча рентабельність активів зменшилась на 0,1043 грн або на 10,43 %, тобто величина чистого прибутку, яка припадає на 1 грн активів, зменшилась на 0,1043 грн і склала 0,04 грн у 2019 р., проте середньорічна вартість активів підприємства зросла на 81,2 %, що також є позитивним явищем.

Удосконалено методику розрахунку показника SGR і запропоновано наступний алгоритм застосування коефіцієнта стійкого зростання:

- аналіз змін у структурі власного капіталу;
- розрахунок показника SGR за удосконаленою формулою;
- дослідження факторів впливу на значення показника SGR на підприємстві.

Встановлено, що для збільшення фінансових результатів ТДВ «Запорізький хлібозавод № 3», доцільно вживати наступні заходи:

- збільшити обсяги реалізації продукції за рахунок зниження ціни на продукцію, а також за рахунок удосконалення рекламної діяльності й підвищення ефективності окремих рекламних заходів;
- зменшити собівартість готової продукції за рахунок укладання договорів з постачальниками сировини за більш вигідними цінами, зменшення витрат на брак;
- знизити рівень операційних витрат (адміністративних витрат, витрат на збут, інших операційних витрат);
- сприяти підвищенню інших доходів (інших фінансових доходів та інших доходів).

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ

1. Йолтухівська Т. В., Лопатовський В. Г. Аналіз теоретичних підходів до визначення поняття «фінансовий результат». *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. Хмельницький, 2015. № 2, т. 2. С. 64–67. URL: <http://elar.khnu.km.ua/jspui/bitstream/123456789/4273/3/1.pdf> (дата звернення: 27.11.2020).
2. Мочерний С. В. Політична економія : підручник. Київ : Знання-Прес, 2002. 687 с.
3. Вороніна О. О. Управління фінансовим результатом промислового підприємства : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04. Харків, 2009. 25 с.
4. Бутинець Ф. Ф., Чижевська Л. В. Бухгалтерський облік : підручник. Житомир : ПП «Рута», 2001. 286 с.
5. Луговий В. А. Облік капіталу, позичок і фінансових результатів : підручник. Мінськ : АТ «ІНКОНСАУДІТ», 1995. 128 с.
6. Пушкар М. С. Фінансовий облік : підручник. Тернопіль : Карт-бланш, 2002. 628 с.
7. Загородній А. Г., Вознюк Г. Л., Партин Г. О. Облік і аудит: термін. словник. Львів : «Центр Європи», 2002. 671 с.
8. Кондраков Н. П. Бухгалтерський облік : підручник. Мінськ : ИНФРА-М, 2002. 640 с.
9. Проскуріна Н. М., Чеберко Л. В. Оптимізація заходів системи внутрішнього контролю на підприємствах хлібопекарської промисловості. *Виклики та перспективи розвитку нової економіки на світовому, державному та регіональному рівнях* : матеріали 14-ої міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 07–08 листоп. 2019 р. Запоріжжя, 2019. С. 149–151.
10. Чеберко Л. В., Рибалко О. М. Дослідження сутності фінансових результатів у взаємозв'язку з ефективним використанням ресурсів. *Виклики*

та перспективи розвитку нової економіки на світовому, державному та регіональному рівнях: матеріали 14-ої міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 07–08 листоп. 2019 р. Запоріжжя, 2019. С. 183–184.

11. Болюх М. А., Бурчевський В. З., Горбаток М. І. Економічний аналіз: навч. посіб. / за ред. акад. НАНУ, проф. М. Г. Чумаченка. Київ: КНЕУ, 2001. 540 с.

12. Білик М. Д., Павловська О. В., Притуляк Н. М., Невмержицька Н. Ю. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2005. 592 с.

13. Чеберко Л. В., Радева О. Г. Аналіз факторів впливу на показники фінансової звітності. *Молода наука-2018: Економічні науки*: збірник наукових праць студентів, аспірантів і молодих вчених: у 4 т. Запоріжжя: ЗНУ, 2018. Т. 1. С. 260–262.

14. Череп А. В., Чеберко Л. В. Інноваційний тип розвитку як основа досягнення стратегічних цілей підприємствами агропромислового сектору. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2018. № 4 (132). С. 119–124. URL: [http://ird.gov.ua/sep/sep20184\(132\)/sep20184\(132\)_119_CherepA,CheberkoL.pdf](http://ird.gov.ua/sep/sep20184(132)/sep20184(132)_119_CherepA,CheberkoL.pdf) (дата звернення: 27.11.2020).

15. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 7 «Звіт про рух грошових коштів» від 01.01.2012 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_019 (дата звернення: 27.11.2020).

16. Чеберко Л. В., Радева О. Г. Особливості бухгалтерського обліку і фінансової звітності на торгових підприємствах. *Виклики та перспективи розвитку нової економіки на світовому, державному та регіональному рівнях*: матеріали 13-ої міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 25–26 жовт. 2018 р. Запоріжжя, 2018. С. 187–188.

17. Чеберко Л. В., Варламова І. С. Облік витрат виробництва на хлібопекарських підприємствах України. *Молода наука-2019: Економічні науки*: збірник наукових праць студентів, аспірантів і молодих вчених: у 4 т. Запоріжжя: ЗНУ, 2019. Т. 1. С. 235–237.

18. Чеберко Л. В., Пушкарь І. В. Система ІТ в управлінні витратами підприємства. *Управління соціально-економічним розвитком регіонів та держави* : матеріали 13-ої міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 18–19 квіт. 2018 р. Запоріжжя, 2019. С. 220–222.

19. Білик М. Д., Білик Т. О. Фінансові результати діяльності малих підприємств: оцінка та прогнозування: монографія. Київ : КНУТД, 2012. 280 с.

20. «Поза зоною доступу», або Нові старі методрекомедації з калькулювання собівартості. *Податки & бух облік*. URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2007/november/issue-89/article-48537.html> (дата звернення: 27.11.2020).

21. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-IV. Дата оновлення: 14.11.2020. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення: 27.11.2020).

22. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» : Наказ Міністерства фінансів України № 290 29.11.1999. Дата оновлення: 09.08.2013. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99> (дата звернення: 27.11.2020).

23. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 18 «Дохід» від 01.01.2012 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_025 (дата звернення: 27.11.2020).

24. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» : Наказ Міністерства фінансів України № 318 31.12.1999. Дата оновлення: 09.08.2013. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00> (дата звернення: 27.11.2020).

25. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 12 «Податки на прибуток» від 01.01.2012 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_012 (дата звернення: 27.11.2020).

26. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. Дата оновлення: 28.11.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>

laws/show/2755-17 (дата звернення: 29.11.2020).

27. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток» : Наказ Міністерства фінансів України № 353 28.12.2000. Дата оновлення: 09.08.2013. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0047-01> (дата звернення: 27.11.2020).

28. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ Міністерства фінансів України № 73 07.02.2013. Дата оновлення: 23.07.2019. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення: 27.11.2020).

29. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах» : Наказ Міністерства фінансів України № 137 28.05.1999. Дата оновлення: 10.01.2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0392-99> (дата звернення: 27.11.2020).

30. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність» : Наказ Міністерства фінансів України № 39 25.02.2000. Дата оновлення: 23.07.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00> (дата звернення: 27.11.2020).

31. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 29 «Фінансова звітність за сегментами» : Наказ Міністерства фінансів України № 412 19.05.2005. Дата оновлення: 09.08.2013. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0621-05> (дата звернення: 27.11.2020).

32. Радєва О. Г., Чеберко Л. В. Особливості складання і подання бюджетної та фінансової звітності в бюджетних установах. *Управління соціально-економічним розвитком регіонів та держави* : матеріали 12-ої міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 26–27 квіт. 2018 р. Запоріжжя, 2018. С. 181–182.

33. «Концептуальна основа фінансової звітності» від 01.09.2010. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/929_009 (дата звернення: 27.11.2020).

34. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансової звітності» від 01.01.2012 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/>

laws/show/929_013 (дата звернення: 27.11.2020).

35. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 27 «Консолідована та окрема фінансова звітність» від 01.01.2012 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_045 (дата звернення: 27.11.2020).

36. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 29 «Фінансова звітність в умовах гіперінфляції» від 01.01.2012 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_048 (дата звернення: 27.11.2020).

37. Міжнародний стандарт фінансової звітності 1 «Перше застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності» від 01.01.2012 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_004 (дата звернення: 27.11.2020).

38. Міжнародний стандарт фінансової звітності 10 «Консолідована фінансова звітність» від 01.01.2013 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_065 (дата звернення: 27.11.2020).

39. Міжнародний стандарт фінансової звітності для малих та середніх підприємств від 01.01.2013 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_063 (дата звернення: 27.11.2020).

40. Чеберко Л. В., Гончарова В. Г. Особливості складання фінансової звітності в приватному секторі. *Управління соціально-економічним розвитком регіонів та держави* : матеріали 12-ої міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 26–27 квіт. 2018 р. Запоріжжя, 2018. С. 196–197.

41. Чеберко Л. В., Саєнко О. Р. Основні вимоги до підприємств щодо складання фінансової звітності. *Управління соціально-економічним розвитком регіонів та держави* : матеріали 13-ої міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 18–19 квіт. 2019 р. Запоріжжя, 2019. С. 215–217.

42. Брюшкова Н. О., Завістовська Я. О. Економічне обґрунтування та розрахунок резервів можливого збільшення прибутку і рентабельності підприємства на прикладі ТОВ «Макбуд сервіс». *Економіка і суспільство*. Мукачеве, 2018. № 18. С. 309–316. URL: http://economyandsociety.in.ua/journals/18_ukr/43.pdf (дата звернення: 27.11.2020).

43. Панченко І. Методичні підходи до аналізу операцій з формування

та розподілу прибутку підприємства : критичний аналіз. *Економічний аналіз*. Тернопіль, 2012. Вип. 10. Ч. 1. С. 279–283.

44. Нусінов В. Я., Шура Н. О., Буркова Л. А. Комплексний підхід до оцінки ефективності діяльності підприємств у системі публічного управління. *Ефективна економіка*. Дніпро, 2016. № 6. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5014> (дата звернення: 27.11.2020).

45. Financial Factors. URL: <https://www.entrepreneur.com/article/25762> (дата звернення: 05.09.2020).

46. Капралюк Т. С. Економічний аналіз : навч. посіб. Бердичів : Бердичівський коледж промисловості, економіки та права, 2006. 280 с. URL: <http://mir.zavantag.com/geografiya/3526/index.html> (дата звернення: 27.11.2020).

47. Черниш С. С. Організаційно-методичні аспекти аналізу рентабельності. *Інноваційна економіка*. Тернопіль, 2013. № 6. С. 305–309. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/11938/5/inek_2013_6_74.pdf (дата звернення: 27.11.2020).

48. Renáta Myšková, Petr Hájek. Comprehensive assessment of firm financial performance using financial ratios and linguistic analysis of annual reports. *Scientific Papers*. 2018. Vol. 10, No. 4. P. 96–108. URL: https://www.jojs.eu/files/7_414_Myskova_Hajek.pdf (дата звернення: 05.10.2020).

49. Steven Bragg. Financial statement analysis. *AccountingTools*. March 20, 2019. URL: <https://www.accountingtools.com/articles/2018/5/14/financial-statement-analysis> (дата звернення: 05.10.2020).

50. Рзаєв Г. І., Драгочинська Д. О. Показники рентабельності як аналітичні ознаки прояву ризику за умов невизначеності. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2017. № 5. С. 73–77. URL: <http://elar.khnu.km.ua/jspui/bitstream/123456789/6194/1/6.pdf> (дата звернення: 27.11.2020).

51. Volodymyr Tkachenko. Formation of marketing management system of the enterprise. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2018. Vol. 3, No. 5. P. 208–213. URL: https://www.researchgate.net/publication/323752214_FORMATION_OF_MARKETING_MANAGEMENT_SYSTEM_OF_THE_ENTERPRISE (дата звернення: 05.10.2020).

52. Tatiana Terenteva, Nina Shashlo, Alexey Kuzubov, Viktor Shnaider. Economic added value as a tool of cost-oriented management by business structures of industry. *Scientific Journal «National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts Herald»*. 2018. No 2 (2). P. 167–172. URL : <http://jrhnamsca.icu/index.php/hnamsca/article/view/330/329> (дата звернення: 05.10.2020).

53. Любкіна О. В., Шмельова М. О. Діагностика фінансової діяльності і прогнозування перспектив розвитку бізнесу на основі багатофакторної моделі рентабельності. *Ефективна економіка*. Дніпро, 2018. № 3. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/3_2018/48.pdf (дата звернення: 27.11.2020).

54. Rogova E. Dupont Analysis of the Efficiency and Investment Appeal of Russian Oil-Extracting Companies. *Business and Management 2014*: 8th International Scientific Conference, May 15–16, 2014, Vilnius, Lithuania. P. 164–171. URL: <https://publications.hse.ru/mirror/pubs/share/folder/ht68o9sjpi/direct/129201387.pdf> (дата звернення: 27.11.2020).

55. Тютюнник С.В., Тютюнник Ю.М. Факторно-фінансові оцінки у стратегічному управлінні прибутковістю суб'єктів малого підприємництва : кол. монографія / за ред. В. Ф. Столярова, Г. І. Фролової. Київ : Талком, 2020. С. 216–228.

56. Сьомченко В. В., Чеберко Л. В. Оцінка економічного зростання суб'єктів господарювання. *Управління соціально-економічним розвитком регіонів та держави* : матеріали 14-ої міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 17 квіт. 2020 р. Запоріжжя, 2020. С. 107–109.

57. Пушкарь І. В., Чеберко Л. В. Методика застосування коефіцієнта

стійкого зростання SGR у прогнозуванні розвитку підприємства. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. Київ, 2020. № 3, т. 31 (70). С. 159–164. URL: http://econ.vernadskyjournals.in.ua/journals/2020/31_70_3/31_70_3_2/29.pdf (дата звернення: 27.11.2020).

58. Мертон Р., Боді З. Фінанси : підручник. Мінськ : Уільямс. 2007. 592 с.

59. Абрамова І. М. Управління запасом фінансової стійкості підприємства. *Зовнішня торгівля : економіка, фінанси, право*. Київ, 2014. № 2. С. 30–36. URL: [http://zt.knteu.kiev.ua/files/2014/2\(73\)/uazt_2014_2_7.pdf](http://zt.knteu.kiev.ua/files/2014/2(73)/uazt_2014_2_7.pdf) (дата звернення: 25.09.2020).

60. Пушкар І. В., Чеберко Л. В. Модель досяжного росту SGR у прогнозуванні розвитку підприємства. *Виклики та перспективи розвитку нової економіки на світовому, державному та регіональному рівнях* : матеріали 14-ої міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 07–08 листоп. 2019 р. Запоріжжя, 2019. С. 148–149.

61. Офіційний державний сайт Smida. URL: <https://smida.gov.ua>.

62. Урусова З. П., Чеберко Л. В. Вплив інформаційного середовища на діяльність підприємств хлібопекарської промисловості. *Виклики та перспективи розвитку нової економіки на світовому, державному та регіональному рівнях* : матеріали 14-ої міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 07–08 листоп. 2019 р. Запоріжжя, 2019. С. 178–180.

63. Чеберко Л. В., Рибалко О. М. Особливості організації обліку фінансових результатів. *Управління соціально-економічним розвитком регіонів та держави* : матеріали 14-ої міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 17 квіт. 2020 р. Запоріжжя, 2020. С. 115–116.

64. Прохар Н. В., Ночовна Ю. О. Облік доходів, витрат і фінансових результатів: проблеми теорії та практики: монографія. Полтава : РВВ ПУЕТ, 2011. 257 с. URL: <http://dspace.puet.edu.ua/bitstream/123456789/421/1/%D0%A2%D0%B8%D1%82%D1%83%D0%BB.pdf> (дата звернення: 05.10.2020).

65. Крайник О. П., Барвінський Є. С. Економіка підприємства : навч. посіб.; за редакцією О. П. Крайник. Львів : Національний університет «Львівська політехніка» (Інформаційно-видавничий центр «ІНТЕЛЕКТ+» Інститут післядипломної освіти), «Інтелект-Захід», 2003. 208 с.

66. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : затв. наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. Дата оновлення: 29.10.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99> (дата звернення: 27.11.2020).

67. Чеберко Л. В., Радєва О. Г. Облік виробничих витрат на підприємствах з виробництва хлібобулочних виробів в Україні. *Управління соціально-економічним розвитком регіонів та держави* : матеріали 13-ої міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 18–19 квіт. 2019 р. Запоріжжя, 2019. С. 219–220.

68. Проскуріна Н. М., Чеберко Л. В. Вплив елементів облікової політики на фінансові результати підприємства. *Виклики та перспективи розвитку нової економіки на світовому, державному та регіональному рівнях* : матеріали 15-ої міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 15 жовт. 2020 р. Запоріжжя, 2020. С. 110–112.

69. Гончарова В. Г., Чеберко Л. В. Вплив вибору методів оцінки елементів облікової політики на фінансові результати підприємства. *Виклики та перспективи розвитку нової економіки на світовому, державному та регіональному рівнях* : матеріали 15-ої міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 15 жовт. 2020 р. Запоріжжя, 2020. С. 112–114.

70. Чеберко Л. В., Гончарова В. Г. Методичні аспекти обліку корегування фінансового результату до оподаткування. *Обліково-аналітичне забезпечення управління розвитком підприємства* : збірник статей молодих вчених / за ред. А. В. Череп. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2020. С. 72–81.

71. Купріна Н. М., Апостолов К. В., Шаталова А. В., Бачинська О. В.

Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства: теоретичний та практичний аспект. *Food Industry Economics*. Одеса, 2018. № 4, т. 10. С. 48–57.

72. Лойко В. В., Несенюк Є. С. Шляхи збільшення обсягу прибутку та підвищення дієвості управління прибутком промислового підприємства в сучасних умовах господарювання. *International scientific journal*. Київ, 2015. № 7. С. 68–71.

73. Гречко А. В., Мельнікова О. М. Дослідження факторів впливу на прибутковість підприємства та пошук резервів збільшення прибутку. *Ефективна економіка*. Дніпро, 2017. № 11. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5862> (дата звернення: 27.11.2020).

74. Ареф'єв В. О. Резерви збільшення прибутку і рентабельності. *Проблеми системного підходу в економіці*. Київ, 2009. № 31. С. 103–110.

75. Шашина М. В., Дзюба І. В. Вплив факторів на збільшення прибутку підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. Київ, 2011. № 2. С. 74–78. URL: http://probl-economy.kpi.ua/pdf/2011_25.pdf (дата звернення: 27.11.2020).

76. Собівартість продукції в промисловості. *Вісник. Офіційно про податки*. URL: <http://www.visnuk.com.ua/uk/publication/100003964-chastina-1-sobivartist-produktsiyi-v-promislovosti-> (дата звернення: 27.11.2020).

77. Добровольська О. В., Терещенко В. О. Резерви підвищення прибутковості підприємства в умовах ринку. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Одеса, 2015. № 13. С. 194–197. URL: <http://www.vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2015/13-2015/44.pdf> (дата звернення: 27.11.2020).

78. Чеберко Л. В., Уманська Ю. М. Застосування показника SGR для визначення темпів зростання підприємства. *Облік, аналіз і контроль в стратегії розвитку економіки України*: матеріали VI міжнар. наук.-практ. конф., м. Луцьк, 25 квітня 2020 р. Луцьк, 2020. С. 466–468.

ДОДАТОК А

Звіт про фінансовий стан

		Коди	
	Дата (рік, місяць, число)	2019	2 1
Підприємство <u>ТОВАРИСТВО З ДОДАТКОВОЮ</u>	за	00378038	
<u>ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 3"</u>	ЄДРПОУ		
Територія <u>КИЇВСЬКА ОБЛАСТЬ</u>	за КОАТУУ	3221810100	
Організаційно-правова форма господарювання	за КОПФГ	230	
<u>ТОВАРИСТВО З ДОДАТКОВОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ</u>			
Вид економічної діяльності <u>ВИРОБНИЦТВО ХЛІБА</u>	за КВЕД	10.71	
<u>ТА ХЛІБОБУЛОЧНИХ ВИРОБІВ; ВИРОБНИЦТВО</u>			
<u>БОРОШНЯНИХ КОНДИТЕРСЬКИХ ВИРОБІВ, ТОРТІВ І</u>			
<u>ТІСТЕЧОК НЕТРИВАЛОГО ЗБЕРІГАННЯ</u>			
Середня кількість працівників <u>328</u>			
Одиниця виміру : тис. грн.			
Адреса <u>07300 Київська область Вишгородський р-</u>			
<u>м.Вишгород проспект Івана Мазепи,буд.8,т.(044)360-97-81</u>			
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):			
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку			
за міжнародними стандартами фінансової звітності			

V

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на "31" грудня 2019 р.

Форма №1

Код за ДКУД

1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи	1000	--	--
Нематеріальні активи			
первісна вартість	1001	--	--
накопичена амортизація	1002	--	--
Незавершені капітальні інвестиції	1005	--	--
Основні засоби	1010	21046	82005
первісна вартість	1011	60000	232190
Знос	1012	38954	150185
Інвестиційна нерухомість	1015	729	--
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	729	--
Довгострокові біологічні активи	1020	--	--
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	--	--

Продовження ДОДАТКУ А

інші фінансові інвестиції	1035	--	--
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	4624	10295
Відстрочені податкові активи	1045	200	49
Інші необоротні активи	1090	--	--
Усього за розділом I	1095	26599	92349
II. Оборотні активи	1100	3972	31249
Запаси	1101	3934	25874
Виробничі запаси	1101	3934	25874
Готова продукція	1103	38	105
Товари	1104	--	5270
Поточні біологічні активи	1110	--	--
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	16049	24814
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	4728	5138
з бюджетом	1135	1376	882
у тому числі з податку на прибуток	1136	--	--
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	13115	21126
Поточні фінансові інвестиції	1160	13307	7635
Гроші та їх еквіваленти	1165	504	593
Готівка	1166	92	56
Рахунки в банках	1167	412	537
Витрати майбутніх періодів	1170	--	--
Інші оборотні активи	1190	--	--
Усього за розділом II	1195	53051	91437
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	--	--
Баланс	1300	79650	183786

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	21940	21940
Капітал у дооцінках	1405	6029	91878
Додатковий капітал	1410	--	--
Резервний капітал	1415	585	585
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	19428	20152
Неоплачений капітал	1425	--	--
Вилучений капітал	1430	--	--
Усього за розділом I	1495	47982	134555
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	--	--
Довгострокові кредити банків	1510	10461	1156
Інші довгострокові зобов'язання	1515	--	--
Довгострокові забезпечення	1520	--	--
Цільове фінансування	1525	--	--

Продовження ДОДАТКУ А

Усього за розділом II	1595	10461	1156
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	9140	28201
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	--	--
товари, роботи, послуги	1615	9078	14732
розрахунками з бюджетом	1620	310	486
у тому числі з податку на прибуток	1621	--	--
розрахунками зі страхування	1625	240	302
розрахунками з оплати праці	1630	559	687
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	222	670
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	5	5
Поточні забезпечення	1660	839	891
Доходи майбутніх періодів	1665	--	--
Інші поточні зобов'язання	1690	814	2101
Усього за розділом III	1695	21207	48075
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	--	--
Баланс	1900	79650	183786

Генеральний директор Проценко Єлизавета
Ігорівна
Головний бухгалтер Скотаренко Людмила
Олексіївна

ДОДАТОК Б

Звіт про фінансові результати

Підприємство <u>ДОДАТКОВОЮ</u> <u>"ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 3"</u>	<u>ТОВАРИСТВО</u> <u>3</u> <u>ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ</u> <u>"ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 3"</u>	Дата (рік, місяць, число) за ЄДРПОУ	Коди		
			2019	12	31
			00378038		

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2019 рік

Форма № 2

Код за ДКУД

1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	211372	164546
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(151510)	(123149)
Валовий: прибуток	2090	59862	41397
збиток	2095	(--)	(--)
Інші операційні доходи	2120	26835	18330
Адміністративні витрати	2130	(8402)	(5225)
Витрати на збут	2150	(41841)	(22589)
Інші операційні витрати	2180	(25048)	(13364)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	11406	18549
збиток	2195	(--)	(--)
Дохід від участі в капіталі	2200	--	--
Інші фінансові доходи	2220	--	310
Інші доходи	2240	89	288
Фінансові витрати	2250	(4702)	(7396)
Втрати від участі в капіталі	2255	(--)	(--)
Інші витрати	2270	(--)	(53)
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	6793	11698
збиток	2295	(--)	(--)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-1465	-1182
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	--	--
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	5328	10516
збиток	2355	(--)	(--)

Продовження ДОДАТКУ Б

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	85849	--
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	--	--
Накопичені курсові різниці	2410	--	--
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	--	--
Інший сукупний дохід	2445	--	--
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	85849	--
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	--	--
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	85849	--
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	91177	10516

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	91070	64482
Витрати на оплату праці	2505	15157	13286
Відрахування на соціальні заходи	2510	5433	4878
Амортизація	2515	22705	11509
Інші операційні витрати	2520	44218	25064
Разом	2550	178583	119219

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	--	--
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	--	--
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	--	--
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	--	--
Дивіденди на одну просту акцію	2650	--	--

Генеральний директор Проценко Єлизавета Ігорівна
Головний бухгалтер Скотаренко Людмила Олексіївна

ДОДАТОК В

Звіт про фінансовий стан

		Коди	
	Дата (рік, місяць, число)	2018	2 1
Підприємство <u>ТОВАРИСТВО З ДОДАТКОВОЮ</u>	за	00378038	
<u>ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 3"</u>	ЄДРПОУ		
Територія <u>КИЇВСЬКА ОБЛАСТЬ</u>	за КОАТУУ	3221810100	
Організаційно-правова форма господарювання	за КОПФГ	230	
<u>ТОВАРИСТВО З ДОДАТКОВОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ</u>			
Вид економічної діяльності <u>ВИРОБНИЦТВО ХЛІБА</u>	за КВЕД	10.71	
<u>ТА ХЛІБОБУЛОЧНИХ ВИРОБІВ; ВИРОБНИЦТВО</u>			
<u>БОРОШНЯНИХ КОНДИТЕРСЬКИХ ВИРОБІВ, ТОРТІВ І</u>			
<u>ТІСТЕЧОК НЕТРИВАЛОГО ЗБЕРІГАННЯ</u>			
Середня кількість працівників <u>328</u>			
Одиниця виміру : тис. грн.			
Адреса <u>07300 Київська область Вишгородський р-</u>			
<u>м.Вишгород проспект Івана Мазепи,буд.8,т.(044)360-97-81</u>			
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):			
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку			
за міжнародними стандартами фінансової звітності			

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на "31" грудня 2018 р.

Форма №1

Код за ДКУД

1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи	1000	--	--
Нематеріальні активи			
первісна вартість	1001	--	--
накопичена амортизація	1002	--	--
Незавершені капітальні інвестиції	1005	--	--
Основні засоби	1010	24378	21046
первісна вартість	1011	59330	60000
Знос	1012	34952	38954
Інвестиційна нерухомість	1015	650	729
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	650	729
Довгострокові біологічні активи	1020	--	--
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	--	--

Продовження ДОДАТКУ В

інші фінансові інвестиції	1035	--	--
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	410	4624
Відстрочені податкові активи	1045	239	200
Інші необоротні активи	1090	--	--
Усього за розділом I	1095	25677	26599
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	8006	3972
Виробничі запаси	1101	3096	3934
Готова продукція	1103	378	38
Товари	1104	4532	--
Поточні біологічні активи	1110	--	--
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	8075	16049
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	5314	4728
з бюджетом	1135	881	1376
у тому числі з податку на прибуток	1136	881	--
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	14163	13115
Поточні фінансові інвестиції	1160	3031	13307
Гроші та їх еквіваленти	1165	549	504
Готівка	1166	63	92
Рахунки в банках	1167	149	412
Витрати майбутніх періодів	1170	--	--
Інші оборотні активи	1190	--	--
Усього за розділом II	1195	40019	53051
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	--	--
Баланс	1300	65696	79650

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	21940	21940
Капітал у дооцінках	1405	6625	6029
Додатковий капітал	1410	--	--
Резервний капітал	1415	585	585
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	8228	19428
Неоплачений капітал	1425	--	--
Вилучений капітал	1430	--	--
Усього за розділом I	1495	37378	47982
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	--	--
Довгострокові кредити банків	1510	4093	10461
Інші довгострокові зобов'язання	1515	--	--
Довгострокові забезпечення	1520	--	--
Цільове фінансування	1525	--	--

Продовження ДОДАТКУ В

Усього за розділом II	1595	4093	10461
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	8997	9140
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	--	--
товари, роботи, послуги	1615	13352	9078
розрахунками з бюджетом	1620	63	310
у тому числі з податку на прибуток	1621	--	--
розрахунками зі страхування	1625	236	240
розрахунками з оплати праці	1630	509	559
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	239	222
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	5	5
Поточні забезпечення	1660	809	839
Доходи майбутніх періодів	1665	--	--
Інші поточні зобов'язання	1690	15	814
Усього за розділом III	1695	24225	21207
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	--	--
Баланс	1900	65696	79650

Генеральний директор Проценко Єлизавета
Ігорівна
Головний бухгалтер Скотаренко Людмила
Олексіївна

ДОДАТОК Д

Звіт про фінансові результати

Підприємство <u>ДОДАТКОВОЮ</u> <u>"ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 3"</u>	<u>ТОВАРИСТВО</u> 3 <u>ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ</u> за ЄДРПОУ	Коди		
		2018	12	31
		00378038		

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2018 рік

Форма № 2

Код за ДКУД

1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	164546	135130
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(123149)	(106824)
Валовий: прибуток	2090	41397	28306
збиток	2095	(--)	(--)
Інші операційні доходи	2120	18330	2344
Адміністративні витрати	2130	(5225)	(4826)
Витрати на збут	2150	(22589)	(17467)
Інші операційні витрати	2180	(13364)	(2407)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	18549	5950
збиток	2195	(--)	(--)
Дохід від участі в капіталі	2200	--	--
Інші фінансові доходи	2220	310	2888
Інші доходи	2240	288	256
Фінансові витрати	2250	(7396)	(3995)
Втрати від участі в капіталі	2255	(--)	(--)
Інші витрати	2270	(53)	(420)
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	11698	4679
збиток	2295	(--)	(--)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-1182	-395
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	--	--
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	10516	4284
збиток	2355	(--)	(--)

Продовження ДОДАТКУ Д

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	--	--
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	--	--
Накопичені курсові різниці	2410	--	--
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	--	--
Інший сукупний дохід	2445	--	--
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	--	--
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	--	--
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	--	--
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	10516	4284

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	64482	90716
Витрати на оплату праці	2505	13286	13049
Відрахування на соціальні заходи	2510	4878	4767
Амортизація	2515	11509	5016
Інші операційні витрати	2520	25064	19009
Разом	2550	119219	132557

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	--	--
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	--	--
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	--	--
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	--	--
Дивіденди на одну просту акцію	2650	--	--

Генеральний директор Проценко Єлизавета Ігорівна
Головний бухгалтер Скотаренко Людмила Олексіївна